

REVISTA BIBLIOTECILOR\*  
REVISTA BIBLIOTECILOR  
REVISTA BIBLIOTECILOR  
REVISTA BIBLIOTECILOR  
REVISTA BIBLIOTECILOR  
REVISTA BIBLIOTECILOR  
REVISTA BIBLIOTECILOR  
REVISTA BIBLIOTECILOR  
REVISTA BIBLIOTECILOR



REVISTA BIBLIOTECILOR

ANUL XXVI • OCTOMBRIE 1973

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste

REVISTA

BIBLIOTECILOR



# REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste

ANUL XXVI

Nr 10

OCTOMBRIE 1973

## SUMAR

Cincinalul înainte de termen . . . . .	Istoria cărții și a bibliotecilor . . . . .
Gheorghe C. BALABAN : Biblioteca tehnică în sprijinul inițiativelor din activitatea de construcții-montaj. . . . .	Vasile PETRIȘOR : Prevederi referitoare la biblioteci în statutele organizațiilor muncitorești din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. . . . .
Virginia SOARE : Informarea și documentarea în domeniul educației fizice și sportului. . . . .	Cezar APREOTESEI : Contribuții la Bibliografia românească veche : De lipsă cărțea... lipsește din toate bibliotecile ? . . . . .
Eficiența și rentabilitatea muncii bibliotecare — în centrul preocupărilor. Interviu cu Dragoș Balaban, vicepreședinte al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Olt. . . . .	577
A. LUPU : Biblioteca publică și televiziunea. . . . .	579
Ion STOICA : Care ne sînt instrumentele de lucru ? . . . . .	582
Dumitru MARIN : Propaganda cărții agrozootehnice în bibliotecile județului Vaslui. . . . .	589
Irina SCHIOPU : Învățămînt, cercetare, producție. Practica de vară a studenților la Biblioteca Facultății de limbi românece, clasice și orientale din București. . . . .	592
Liviu GAZDAC : Indrumarea lecturii elevilor într-un liceu de specialitate cu profil agricol. . . . .	593
I. M. : Lectorat metodic la Galați . . . . .	594
Șara MARIN : Studii privind cuprinderea populației la lectură. . . . .	596
	598
	598
	605
	607
	611
	614
	617
	618
	624
	631



Dragoș VILCEANU : Africa, un continent în plină transformare  
Bibliografie selectivă . . . . .

Cronică. . . . .

Biblioteci de peste hotare

D. E. DAVINSON : Învățămîntul biblioteconomic în Marea Britanie. . . . .

De peste hotare. . . . .

Profiluri

Flavia BUCOV : Gigantul. 100 de ani de la nașterea lui Dimitrie Paciurea. . . . .

Lucrări de specialitate. . . . .

Fișier. . . . .



# Cincinalul înainte de termen!

## Biblioteca tehnică în sprijinul inițiativelor din activitatea de construcții-montaj

Gheorghe C. BALABAN  
tehnician cu documentarea  
la Intreprinderea de con-  
strucții și montaje side-  
rurgice, Galați



Introducerea tehnicii noi în toate ramurile activității economice și aplicarea în producție a celor mai moderne tehnologii nu se poate realiza fără o cunoaștere temeinică a literaturii de specialitate, în care se oglindesc realizările obținute pe plan mondial, precum și perspectivele de dezvoltare.

Activitatea de construcții-montaj din patria noastră a cunoscut în anii socialismului o dezvoltare vertiginoasă, în care tehnologii noi, de înalt randament tehnic, sînt folosite cu curaj, competență și mare productivitate.

Cartea tehnică și rețeaua de bibliotecă tehnice de pe șantierele, întreprinderile și trusturile de construcții-montaj au meritul de a fi generalizat toate aceste noi tehnici de construcții și de a le fi pus la îndemîna muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor sub diferite forme, astfel că astăzi se poate vorbi de o cunoaștere la zi a tot ce e nou în activitatea de construcții-montaj.

Întreprinderea de construcții și montaje siderurgice (I.C.M.S.G.), constructorul Combinatului siderurgic de la Galați, are organizată încă din anul 1961 o bibliotecă tehnică, a cărei activitate susținută în decursul anilor a contribuit la cunoașterea de către angajații I.C.M.S.G. a experienței mondiale din domeniul lucrărilor de construcții-montaj, însușirea noilor tehnologii de construcții, cunoașterea noilor materiale, a noilor mașini

și utilaje de construcții, performanțe ingineresti, tehnici noi în proiectarea și conducerea activității de construcții-montaj.

Din datele bibliotecii tehnice a I.C.M.S.G., se poate vedea că în cursul anului 1972, dintr-un fond de 5 089 de cărți și 112 titluri de reviste și publicații tehnice, au fost imprumutate 3 416 titluri de cărți unui număr de 1 122 de cititori (731 muncitori, 180 ingineri și 211 tehnicieni). De asemenea, la I.C.M.S.G. există organizate un număr de 7 puncte de documentare (biblioteci volante) la cele mai importante șantiere și unități, accesibile permanent salariaților, și a căror dotare și conducere se realizează tot prin grija bibliotecii tehnice.

O deosebită atenție se acordă organizării unor colecții speciale, de o deosebită însemnătate în desfășurarea activității din producție, cum sînt: colecția de standarde în vigoare, aceea a cataloagelor și indicatoarelor de norme de deviz cu toate modificările la zi, colecțiile complete de norme de timp republicane și locale, colecția buletinului construcțiilor, colecția de instrucțiuni și normative privind activitatea de construcții-montaj, precum și aceea a stasurilor seria 20 000, de supraveghere tehnică pentru instalațiile de ridicat și a cazanelor de abur.

Volumul mare de lucrări executate de I.C.M.S.G., precum și diversificarea lor ca

specialitate, reclamă ca toată această documentație — cataloage, stasuri, normative, instrucțiuni — să fie ținută la zi, să fie în permanență pusă la îndemina constructorilor și să fie accesibilă în tot timpul programului. Ținând seama de aceste cerințe, biblioteca tehnică a I.C.M.S.G. și-a format un stil de muncă și o organizare specifice muncii în construcții-montaj. Dotarea ei corespunde nevoilor de informare și documentare, satisface pe solicitanți. Există de asemenea posibilități și resurse ca în viitor serviciile oferite constructorilor de toate specialitățile, care participă la realizarea cetății de foc de la Galați, să se dezvolte și să se diversifice.

Biblioteca tehnică a I.C.M.S.G., prin specificul activității sale desfășurate în mijlocul colectivului de muncă, a sprijinit eforturile tuturor cadrelor întreprinderii pentru realizarea înainte de termen a sarcinilor actualei plan cincinal, participând cu mijloacele ei la realizarea acestor sarcini.

În acest sens, biblioteca a contribuit la susținerea și traducerea în viață a diferitelor inițiative luate pe șantiere sau a inițiativelor unor cadre tehnice privind îmbunătățirea tehnologiilor, organizarea muncii, calitatea lucrărilor de construcții-montaj, schimbarea soluțiilor de execuție, planificarea și conducerea activității, precum și munca de inovații sub toate aspectele ei. Astfel, în primul semestru al anului 1973 au fost aplicate în cadrul I.C.M.S.G. un număr de 27 de inovații și raționalizări, care au contribuit la realizarea de economii anticipate, în valoare de 5 450 855 lei, și la care și-au adus contribuția un număr de 43 de muncitori, ingineri și tehnicieni. Toți aceștia, în fața de concepere a inovației sau a raționalizării, au trecut prin biblioteca tehnică, fie pentru a studia literatura din domeniul de aplicare a inovației, fie pentru confruntarea datelor tehnice cu standardele, prescripțiile și normativele tehnice care privesc domeniul de aplicare a inovației.

În utilizarea noilor tehnologii folosite curent pe șantierele I.C.M.S.G. — glisarea, precompimarea, preasambarea la sol a construcțiilor metalice, buloanele de înaltă rezistență, prefabricatele, reglajele electrice, montajul utilajelor etc. — un rol deosebit a revenit bibliotecii tehnice care, pentru fiecare din aceste noi tehnologii, a pus la dispoziția specialiștilor materiale documentare — cărți tehnice, reviste și alte publicații de specialitate — completând studiul prin organizarea de schimburi de experiență și simpoioane, prin publicarea de articole tehnice în diverse reviste de specialitate, prin proiecții de filme tehnice.

Trebuie reținut faptul că însușirea acestor noi tehnologii s-a făcut în timp de cîteva ani și în toată această perioadă personalul tehnic, folosind biblioteca tehnică și participînd la activitățile organizate de aceasta, a reușit să stăpînească și chiar să perfecționeze noile tehnologii de construcții.

Biblioteca tehnică a sprijinit totodată activitatea desfășurată în toate șantierele și unitățile I.C.M.S.G. pentru organizarea științifică a producției și a muncii, precum și noile sisteme de planificare, organizare și conducere a activității de construcții-montaj. Prin asigurarea materialelor documentare privind domeniul organizării și conducerii producției în construcții, cadrele tehnice și-au însușit rapid aceste noi forme de planificare și conducere a producției, astăzi la toate șantierele și grupurile de șantier din cadrul I.C.M.S.G. planificarea realizându-se pe bază de grafice rețea. În același timp, intrarea în dotarea noastră a două calculatoare electronice CELATRON a dat posibilitatea unei grupe de ingineri de a realiza într-un termen scurt programe pentru planificarea producției, programe pentru folosirea forței de muncă, situații de plată și optimizarea transportului intern. La toate aceste activități biblioteca tehnică a asigurat materialele documentare necesare, a tradus materialele tipărite în alte limbi, a organizat cicluri de lecții și conferințe tehnice privind utilizarea calculatorului electronic în producție și în construcții-montaj.

Un alt sector de activitate în care biblioteca tehnică și-a adus o contribuție însemnată a fost perfecționarea pregătirii profesionale a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor care lucrează pe șantierele de construcții. Prin manuale didactice specifice, îndrumătoare, culegeri de lecții, sinteze și cărți tehnice diferite, s-a asigurat tuturor categoriilor de specialiști, fie prin mijloace proprii, fie în colaborare cu diferite edituri și oficii de documentare ale ministerelor, tot ce era necesar pentru desfășurarea perfecționării profesionale în cele mai bune condiții. Reușita acestei activități a bibliotecii tehnice trebuie apreciată ca fiind urmarea unor preocupări permanente de a sprijini efectiv producția și a unei colaborări largi cu celelalte servicii din cadrul întreprinderii.

În prezentarea succintă a realizărilor bibliotecii tehnice, am încercat să evidențiem sprijinul acordat inițiativelor variate din toate sectoarele de activitate și care au ca scop final realizarea planului de producție în cele mai bune condiții și înainte de termenele stabilite. Desigur că biblioteca tehnică a I.C.M.S.G. mai are și o seamă de neajunsuri, care, odată cu dobîndirea unei experiențe mai largi, vor fi depășite. Învățînd zi de zi din propria noastră muncă desfășurată pe un mare șantier de construcții al țării, analizîndu-ne propria activitate și rezultatele obținute, putem aprecia că, în viitor, biblioteca tehnică a I.C.M.S.G. își va putea aduce o contribuție tot mai consistentă în realizarea sarcinilor ce stau în fața constructorilor de furnale, de oțelării și laminatoare de pe platforma marelui Combinat siderurgic de la Galați.

# Informarea și documentarea în domeniul educației fizice și sportului

Virginia SOARE  
Biblioteca Institutului de  
educație fizică și sport din  
București

Ca în orice domeniu de activitate, și în domeniul educației fizice și sportului procesul de dezvoltare, prin ritmul său, datorită în special creșterii vertiginose a performanțelor, a determinat și un efort intelectual de găsire a unor soluții, metode și procedee care să ducă la înnoirea și îmbunătățirea activității de informare și documentare.

Literatura de specialitate se îmbogățește pe zi ce trece, tot mai multe discipline științifice își aduc contribuția la rezolvarea problemelor domeniului. Această contribuție e dovedită, între altele, prin apariția unor noi ramuri de știință — cum sînt sociologia, psihologia, fiziologia, biochimia și biomecanica educației fizice și a sportului — și prin creșterea numărului de specialiști.

În țara noastră, activitatea de informare și documentare în domeniul educației fizice și sportului a parcurs o serie de etape de dezvoltare, începînd cu cele mai simple mijloace tradiționale și ajungînd în epoca actuală la metodele moderne de informare științifică. Ca început al acestui proces poate fi considerată înființarea primei biblioteci cu caracter specializat pe lângă Institutul național de educație fizică și sport (actualul Institut de educație fizică și sport) la 4 martie 1926. În statutul Societății studenților de educație fizică, în cadrul căreia a luat ființă biblioteca, se menționează: „Societatea va avea o bibliotecă formată din cărțile, cursurile și ziarele procurate din fondurile Societății, din donațiuni și alte lucrări ale membrilor ei” (cap. 8, art. 13). În această perioadă de început, nu se poate vorbi despre o activitate de informare, în sensul celui de astăzi. La dispoziția cititorului pentru regăsirea documentelor pe care le posedă biblioteca, se afla numai registrul inventar. Organizarea pe principii științifice a bibliotecii a fost făcută mai târziu, cînd, odată cu creșterea colecțiilor, regăsirea do-

cumentelor devenise dificilă. Din anul 1950, biblioteca și-a schimbat localul, iar fondurile ei au fost organizate tematic, pe baza clasificării zecimale. Au fost întocmite și puse la dispoziția cititorilor două cataloage: unul sistematic și altul alfabetic pe autori. Acestea au fost primele instrumente tradiționale de informare care au servit la orientarea cititorilor în fondul de material documentar al bibliotecii. Cele două cataloage dezvoltau numai fondul de carte, colecțiile de periodice nefiind evidențiate în nici un fel.

Deficiențele acestui sistem de început sînt astăzi evidente. Ținînd seama că biblioteca posedă un număr mare de cărți în limbi străine, simpla semnalară a existenței lor, făcută adesea numai în limba originală, fără menționarea măcar a traducerii titlului, făcea ca circulația fondului să rămînă foarte scăzută. Pe de altă parte, lipsa unui catalog analitic pentru publicațiile periodice ducea la pierderea totală a informațiilor din aceste surse. Situația s-a menținut astfel pînă în anul 1957.

Problema informării și documentării în educație fizică și sport s-a pus mai acut în ultimii 15 ani, grăbind înființarea și formarea unor sectoare care să sprijine activitatea de cercetare, activitatea didactică, de instruire și pregătire a antrenorilor și în general a tuturor specialiștilor din domeniu. În 1958, în cadrul Bibliotecii Institutului de educație fizică și sport (în prezent, Institutul de educație fizică și sport — I.E.F.S.) s-a înființat un serviciu de documentare, primul serviciu de acest fel în țara noastră. Preocupările bibliografilor din acest serviciu s-au îndreptat, în primul rînd, spre alcătuirea unui sistem de informare care să permită beneficiarilor regăsirea rapidă a informațiilor conținute în colecțiile bibliotecii. S-au luat în considerație publicațiile primare, începîndu-se atît prelucrarea cărților și a periodicelor în limba română, cît și a celor în limbi străine.

Aceste preocupări s-au concretizat în alcătuirea unui catalog analitic începînd cu anul 1960. Fișele erau redactate după normele obișnuite de descriere bibliografică. Ceea ce deosebea însă acest catalog de altele de același gen era faptul că din fiecare carte se extrăgeau circa 5—6 subiecte, în loc de 1—3 cum se procedează în mod obișnuit, iar din fiecare articol, aproximativ 2—3 subiecte. De menționat faptul deosebit de important că aranjarea fișelor era făcută după clasificarea zecimală universală pentru educație fizică și sport. Aceasta permitea analiza problemelor mult mai amănunțit decît versiunea românească a clasificării zecimale. Clasificarea zecimală în educație fizică și sport a fost elaborată de un grup de specialiști sub egida Biroului de Documentare și Informare (B.D.I.) al Consiliului Internațional pentru Educație Fizică și Sport (C.I.E.F.S.). Această clasificare dezvoltă amănunțit grupele 796—799.

La Congresul internațional de bibliografie și documentare în știința sportului, care a avut loc la Leipzig (R.D. Germană) în octombrie 1962, Biblioteca I.E.F.S. a fost prezentă cu comunicarea Considerații privind îmbunătățirea sistemului de clasificare zecimală pentru educație fizică și sport, în care se sublinia faptul că medicina sportivă nu fusese reluată decît parțial în subdiviziunile clasificării zecimale universale și că trebuia ca și acest domeniu să fie dezvoltat în mod egal. De asemenea, se făceau propuneri pentru noi subdiviziuni.

Îmbunătățirea clasificării zecimale a însemnat desigur un pas important în direcția realizării de mijloace de informare eficiente pentru cercetătorii din domeniul educației fizice și sportului. Sistemul mai prezenta însă o serie de deficiențe. Accesul beneficiarilor la documentele astfel clasificate era posibil numai pe calea informațiilor extrase și menționate în fișele divizionare. Toate celelalte informații conținute în documente se pierdeau și nu mai puteau fi regăsite prin consultarea catalogului analitic.

În același timp, modul de clasificare amănunțită prezenta o serie de dificultăți. Avînd în vedere că pentru fiecare document se întocmeau în medie 4 fișe, rezultă că pentru un fișier al unui fond cu o creștere anuală de 3 000 de documente erau necesare 12 000 de fișe. În 10 ani, fișierul ar fi ajuns la 120 000 de fișe. Problemele care au apărut erau legate însă nu numai de creșterea și menținerea unui astfel de catalog, dar și de utilizarea lui. Căutarea în acest catalog (ca și în altele de acest gen) este serială, secvențială, fișele unei rubrici trebuind parcurse în totalitate. Dacă o temă se exprima printr-un număr de criterii, căutarea trebuia efectuată în tot atîtea părți ale catalogului, parcurgîndu-se tot materialul cuprins în compartimentele respective, pentru găsirea documentelor care răspundeau întrebării. De asemenea, parcurgerea manuală, fișă cu fișă a acestui catalog era greoaie și presupunea un consum apreciabil de timp. Tîndu-se seama de deficiența esențială a acestui sistem tradițional — dificultatea regăsirii informațiilor — s-a renunțat la el în favoarea indexării coordonate.

În 1965, la Biblioteca I.E.F.S. s-a adoptat și introdus metoda indexării coordonate în domeniul educației fizice și sportului. Dintre limbajele de regăsire a informațiilor s-a utilizat cel de tip descriptor. Pentru introducerea acestei metode s-a efectuat o analiză serioasă a surselor primare de informare, stabilindu-se ce publicații vor fi prelucrate integral (datorită importanței lor majore pentru informarea specialiștilor), care vor fi prelucrate selectiv (prezentînd o cantitate redusă de informații) și care vor rămîne în afara sistemului. Pe baza listei întocmite s-a trecut la analiza documentelor.

În faza inițială de introducere a acestui sistem, faza care se considera experimentală

și care a durat pînă în anul 1967 inclusiv, indexarea documentelor a fost făcută numai pe baza titlului. De menționat că în cazul cărților se elaborau 10—12 fișe-document pentru fiecare titlu. Numărul fișelor-document depindea de numărul capitolelor cărții respective. Fișa-document conținea numărul de acces\*), referința bibliografică completă și cuvintele-cheie (acestea din urmă nearanjate într-o ordine anume).

Înmagazinarea informațiilor a fost făcută utilizîndu-se cel mai simplu purtător de informație, și anume, fișa-termen cu selecție manuală. Transpunerea informațiilor pe fișe se efectua manual.

Regăsirea informațiilor se efectua prin reformularea cererii beneficiarului în limbajul sistemului de informare, bazat pe o listă de termeni caracteristici, și apoi termenii se comparau în scopul regăsirii informațiilor pertinente.

Din cauza lipsei unei terminologii strict de specialitate, au început să apară probleme dificile în cadrul operației de analizare a documentelor. Soluția la care s-a ajuns a fost aceea a alcătuirii vocabularului brut prin metoda inductivă, adică prin indexarea unui număr corespunzător de documente din domeniul educației fizice și sportului. La sfîrșitul anului 1967, s-a efectuat o analiză a vocabularului brut, eliminîndu-se o serie de termeni al căror indice de frecvență era foarte mic. În același timp, considerîndu-se ca etapa de familiarizare și cunoaștere atît a metodei de indexare coordonată cît și a domeniului de specialitate s-a încheiat, a fost posibilă trecerea la o nouă fază.

Începînd cu anul 1968, prelucrarea informațiilor nu s-a mai făcut numai pe baza titlului, ci pe baza conținutului documentului. Este de reținut faptul că sursele de informare primară achiziționate de Biblioteca I.E.F.S. provin din 21 de țări și apar în 14 limbi. Cei cinci indexatori din cadrul serviciului de informare științifică cunosc limbile engleză, germană, franceză, rusă, italiană, spaniolă, maghiară, polonă, cehă și bulgară.

Fișele-document întocmite pe baza analizei conținutului documentelor prezintă acum aceleași elemente, adică numărul de acces, referința bibliografică completă, iar pe verso, cuvintele-cheie. Numărul de cuvinte-cheie este în medie de cinci pentru fiecare document. Analizîndu-se în mod complet fiecare document, numărul de informații pierdute a scăzut simțitor.

Tîndu-se seama de necesitățile beneficiarilor, începînd cu anul 1969, în cadrul prelucrării informațiilor s-a introdus faza referinței pentru documentele ce tratau problema educației fizice în școală. În funcție de modul de tratare a problemei și de mărimea

\*) Prin număr de acces se înțelege numărul de intrare a documentului în memoria documentară.

documentului, se elaborau referate indicative sau adnotări. Acestea nu erau trecute pe fișa-document, existența fiind evidențiată pe aceasta prin adăugarea literei r sau a literei a cu roșu, alături de numărul de acces. Referatele, depozitate separat, conțineau în partea superioară numai numărul de acces.

Anul 1969 reprezintă o altă etapă, de noi experimentări, în care s-a încercat utilizarea fișelor cu selecție mecanică. În sistemul aplicat în cadrul serviciului de informare științifică al I.E.F.S., fiecare fișă reprezenta un document. Pe verso fișei era trecută adresa documentului și cuvântul-cheie pentru simplificarea decodificării. În cazul când documentul trata problema educației fizice în școală, după adresă erau trecute referatul indicativ sau adnotarea. Numărul de acces era menționat pe spațiul imprimat în partea superioară a fișei. Datorită lipsei utilajului necesar funcționării acestui sistem de înmagazinare și regăsire a informației, respectiv un perforator și un sortator I.B.M., s-a renunțat la fișele cu cîmp perforat.

Memoria documentară și memoria informațională nu au avut nimic de suferit în urma acestor căutări de noi mijloace și metode. Înmagazinarea informațiilor din anul 1969 a fost făcută tot pe fișe-termen, sistemul păstrîndu-și continuitatea. În anul 1970, s-a revenit la vechiul sistem. Singura transformare efectuată privește modalitatea de prezentare a fișei-document. Aceasta a fost daetlografiată, iar descrierea bibliografică urma indicațiile B.D.I.

La sfîrșitul anului 1970, s-a făcut o nouă verificare a vocabularului brut. Acesta a fost supus unei serii de operații. În primul rînd s-a efectuat selecția termenilor pe baza frecvenței de folosire la indexare și regăsire. În felul acesta au fost înlăturate o serie de cuvinte-cheie care prezentau un indice de frecvență mic. S-a trecut apoi la rezolvarea unor probleme semantice, ale sinonimei și omonimei. După aceea, într-o a treia etapă s-a trecut la rezolvarea problemelor morfologice privind forma de prezentare a cuvintelor. S-a folosit nominativul singular sau plural, după caz, întotdeauna nearticulat (de pildă: „Antrenament în circuit”, „Săritură în înălțime”, „Gimnastică”, „Atletism” etc., dar și „mijloace audio-vizuale”, „modificări funcționale”). Orinduirea alfabetică a termenilor selecțiați și supuși operațiilor de rezolvare a problemelor semantice și morfologice a constituit ultima fază de alcătuire a vocabularului controlat.

Începînd din luna mai 1971 s-a trecut la elaborarea tezaurului de termeni. În cadrul serviciului de informare se studiază relațiile logice dintre termenii aceleiași familii stabilindu-se în principiu termenul generic și termenii specifici. Schema de principiu urmează a fi supusă apoi aprobării specialiștilor. Se preconizează ca la sfîrșitul anului 1973 elaborarea tezaurului să fie încheiată.

Paralel cu aceasta, se studiază introducerea unei noi modalități de înregistrare a documentelor pe purtători de informație. În prezent, se păstrează înmagazinarea de tip inversat, în care unitatea de înregistrare reprezintă un termen. Înmagazinarea constă deci în înscrierea numărului documentului pe toate fișele-termen prin care a fost caracterizat documentul respectiv. Pentru anul 1974 se preconizează înmagazinarea pe fișe cu cîmp perforat și selecție vizuală.

Efectuînd o analiză sumară a sistemului de indexare coordonată aplicat la domeniul educației fizice și sportului constatăm că în prezent deținem o memorie documentară totalizînd 34 827 de fișe-document și o memorie informațională totalizînd 1 220 de fișe-termen. Avînd în vedere că în domeniul educației fizice și sportului sistemul expus este, pe plan național, singurul sistem de informare modernă, serviciul de informare științifică din cadrul I.E.F.S. asigură documentarea și informarea cadrelor didactice ale institutului, a studenților, a cadrelor didactice de la catedrele de educație fizică de pe lângă celelalte facultăți și institute din București și din țară, a antrenorilor etc. Acest serviciu realizează, prin publicația **Glob sport**, și o informare rapidă a beneficiarilor din întreaga țară, cum sînt cluburile și asociațiile sportive, catedrele de educație fizică din învățămîntul superior, școlile sportive, liceele cu profil de educație fizică, centrele de medicină sportivă. Publicația **Glob sport** datează din anul 1967. Îmbunătățirea ei a constituit o preocupare continuă a lucrătorilor din serviciul de informare. Inițial, ea prezenta sumarele traduse ale periodicelor achiziționate de bibliotecă. În prezent **Glob sport** apare xerografiat și conține titluri din publicațiile de specialitate ordonate tematic (titlul original și traducerea) și lista alfabetică a cuvintelor-cheie ce caracterizează fiecare document. Pentru înlesnirea orientării în cadrul publicației, în afara unei liste a periodicelor cuprinse în numărul respectiv, începînd din 1971, se găsește și un index de cuvinte-cheie.

Serviciul de informare științifică al I.E.F.S. colaborează cu cadrele didactice la elaborarea publicației **Educația fizică în școală**, contribuind cu traduceri integrale ale articolelor ce prezintă un interes deosebit pentru specialiștii din domeniul nostru și cu bibliografii tematice.

Începînd din anul 1963, în cadrul Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport (C.N.E.F.S.) a fost înființat Serviciul de informare documentară, cu care, încă de la început, s-au stabilit relații strînse de colaborare. Cele două servicii, ale I.E.F.S. și C.N.E.F.S., asigură pe plan național informarea și documentarea în domeniul educației fizice și sportului, structurîndu-și activitatea în așa fel, încît să se evite crearea paralelismelor. Astfel, serviciul de informare al C.N.E.F.S., prin publicațiile: **Buletin informativ**, **Sportul peste hotare**, **Sportul pentru co-**

pă și juniori. Educația fizică în școală și Caiet documentar, ce conțin traduceri integrale și selective, informează beneficiarii asupra problemelor de specialitate tratate în revistele străine.

Tinându-se seama de necesitatea coordonării activității de informare pe plan internațional, au apărut centre de informare și documentare cum este Biroul Internațional de Documentare și Informare (B.I.D.I.) al Consiliului Internațional de Educație Fizică și Sport de pe lângă UNESCO. Acest organism conduce activitatea comisiilor internaționale de documentare, bibliografie, clasificare, terminologie și tezaurizare, audio-vizuală, care la rândul lor îndrumază activitatea comisiilor naționale similare. În acest birou, sîntem reprezentați de conf. dr. Nicu Alexe, directorul Centrului de cercetări științifice și informatică documentară al C.N.E.F.S., care este și președintele Comisiei internaționale de terminologie.

În acest context, la noi în țară, în 1961 a luat ființă Comisia națională de documentare și informare, care, pe lângă activitatea de coordonare, și-a propus și a realizat lucrarea *Bibliografia lucrărilor românești de educație fizică și sport*, cu apariție anuală. Lucrarea este tradusă și tipărită în limba franceză și cuprinde referate înlocuite de membrii comisiei. Se mai editează, de către o subcomisie, un caiet documentar cu apariție trimestrială, care cuprinde referate traduse din revistele de referate ale altor țări.

În ceea ce privește relațiile cu centrele de documentare din alte țări, publicația Comisiei naționale de documentare și informare, *Bibliografia lucrărilor românești de educație fizică și sport*, la care colaborează și serviciul de informare al I.E.F.S., constituie un important mijloc de schimb de publicații.

De asemenea, s-a participat la cursuri de perfecționare organizate de Comisia internațională de documentare, s-au făcut schimburi de experiență cu mai multe centre de documentare de peste hotare, s-au organizat în țara noastră consfățiri ale comisiilor internaționale de documentare, terminologie, și de tezaurizare, unde s-a discutat printre altele posibilitatea folosirii unui tezaur comun, alcătuit pe baza celor naționale; se trimit rezumatele celor mai importante lucrări românești la *Revue analytique de l'éducation physique et sport*, revista B.I.D.I.

În condițiile epocii actuale, se impune o intensificare tot mai accentuată a eforturilor tuturor instituțiilor în organizarea muncii de documentare și informare, coordonarea activității lor pe linia creării unui Centru național de documentare și informare capabil să asigure participarea specialiștilor noștri la colaborarea internațională și să folosească din plin avantajele acestei colaborări pentru dezvoltarea muncii de cercetare științifică și a activității practice în domeniul educației fizice și sportului din țara noastră.

## **Eficiența și rentabilitatea muncii bibliotecare — în centrul preocupărilor**

Interviu cu  
**DRAGOȘ BALABAN,**  
vicepreședinte  
al Comitetului județean  
de cultură  
și educație socialistă Olt

*RED.: Vă rog să precizați care sînt, pe plan județean, principalele obiective urmărite de activitatea cultural-educativă în general și de munca cu cartea în special?*

**DRAGOȘ BALABAN:** Ca și în întreaga țară, și în județul nostru activitatea cultural-educativă are drept principal scop popularizarea în rândurile întregii populații a cuvîntului partidului, însușirea și aprofundarea temeinică, de către toți cetățenii, a ideilor ce se desprind din documentele de partid și de stat, cunoașterea politicii interne și internaționale a țării noastre; de asemenea, ea trebuie să aibă în vedere propaganda și cunoașterea măsurilor preconizate de organele județene de partid și de stat pentru dezvoltarea economică și spirituală a județului, pentru îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor ce ne revin pe plan local din actualul cincinal.

Munca cultural-educativă trebuie să contribuie la creșterea participării conștiente, creatoare a oamenilor în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, la conturarea personalității complexe a acestor



*In geografia economică și spirituală a României, județul Olt constituie un etalon. Etalon pentru ceea ce burghezia înțelegea odinioară prin județ „eminamente agricol”. Etalon pentru ceea ce astăzi înseamnă, în cadrul general al economiei socialiste, politica de repartizare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Trecutul nu i-a lăsat drept moștenire decât un pământ secăt de monocultură și răvășit de apele Oltului, citeva mări și o „fabrică de cherestea” cu vreo 200 de salariați. În vechiul județ Olt, în anul 1936, numai 44 la sută din populație era știutoare de carte.*

*Astăzi, Uzina de aluminiu din Slatina reprezintă 15,2 la sută din producția pe țară a metalurgiei neferoase și 34 la sută din producția globală industrială a județului. Sint bine reprezentate și alte ramuri industriale: industria alimentară, cea extractivă, a materialelor de construcții, industria pielăriei, industria constructoare de mașini etc. În mediul rural a început să se afirme, de asemenea, o bogată producție meșteșugărească și chiar industrială.*

*Agricultura este și astăzi ramura de bază a economiei județului: ea polarizează peste 80 la sută din populația aptă de muncă și reprezintă 60 la sută din producția globală a lui.*

*Pe cei 5550 kmp ai județului s-au dezvoltat 5 orașe și 96 de comune, în care trăiesc aproape 510 000 de locuitori, din care unul din 4 este cuprins într-o formă de învățământ de stat, iar unul din 12 activează într-o echipă artistică de amatori.*

*În județ există 101 biblioteci publice — tot atâtea cite așezări —, din care 5 orașenești și 96 comunale, 229 de biblioteci școlare și 85 de biblioteci documentare.*

*Consemnăm în cele ce urmează ideile esențiale vehiculate în cursul unei convorbiri pe care vicepreședintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă Olt, DRAGOȘ BALABAN a avut-o cu redactorul revistei noastre, ANTOANETA CORVĂTESCU-TOFAN, cu privire la principalele probleme care preocupă organele de conducere județene în domeniul politicii bibliotecare.*



constructori ai socialismului, căci a devenit evident că ritmul progresului social este puternic influențat de gradul pregătirii ideologice, politice, profesionale și culturale a populației la toate nivelele și în toate domeniile de activitate.

Instituțiile de cultură în general și bibliotecile în mod special sint factori puternici ai educației comuniste. De aceea, noi măsurăm eficiența muncii acestora prin influența pe care ele reușesc să o exercite asupra pregătirii sub toate aspectele a populației, prin aportul lor la ridicarea gradului de cunoștințe socialmente necesare, prin contribuția lor la afirmarea omului nou, cu o concepție înaintată despre lume și viață, cu înalte sentimente morale.

*RED.: Aș dori să exemplificați, prin planul de acțiuni cultural-educative alcătuit de comitetul dv. pentru anul 1973, integrarea bibliotecii publice în ansamblul muncii cultural-educative și adaptarea activității ei la imperatiile locale actuale.*

*D.B.:* Sintem un județ tânăr, constituit ca unitate administrativă distinctă în 1968, după aplicarea Legii privind organizarea administrativă a teritoriului țării. Am pornit cu handicapul tinereții industriale, luptând cu penuria de cadre calificate, decizi să creăm pe teritoriul județului o bogată viață spirituală. A trebuit să depunem eforturi mari, economice și de organizare, pentru a ajunge la ceea ce este astăzi județul Olt.

Dar să analizăm planul alcătuit de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Olt pentru anul 1973 și să observăm modul în care am reușit să directivăm dezvoltarea bibliotecii și a lecturii publice către acoperirea comandamentelor sociale ce le sint trasate. Menționez că problema este mai mult implicită principalelor obiective ale planului cultural, decît afirmată în mod expres. Să mă explic. Planul închină un singur paragraf bibliotecii, atunci cînd prevede organizarea a 4 unități-pilot.

Sint însă nenumărate alte obiective pentru îndeplinirea cărora prezența cărții, a bibliotecii este presupusă: organizarea cercurilor de cultură generală, a cercurilor tehnico-

științifice și de activitate gospodărească din casele de cultură și din căminele culturale, activitatea universităților populare urbane și rurale, Luna culturii oltene.

**RED.:** Și totuși, impresia generală a celui care studiază planul dv. de manifestări cultural-artistice rămâne, în ciuda amendamentelor, aceea că acordăți o mai susținută atenție acțiunilor cu caracter de spectacol: din cele 23 de obiective ale planului, 13 se ocupă de manifestări ale echipelor artistice de diferite profiluri, ale teatrului și cinematografului, de serbări populare. Privit prin prisma încurajării acelor factori care dezvoltă o activitate de influențare profundă și de lungă durată — biblioteca, muzeul, universitatea populară —, nu credeți că planul dv. de măsuri putea suporta îmbunătățiri ?

**D.B.:** Avem, într-adevăr, cu prioritate în atenție dezvoltarea mișcării artistice de amatori din județul nostru, pentru că, de-a lungul anilor, am creat formații folclorice care au dus faima țării noastre mult peste hotare. Și acesta nu este un lucru tocmai ușor de realizat.

Munca bibliotecarului este mai puțin spectaculoasă, nu are nimic strălăcător în ea, dar noi situăm acțiunea cărții printre factorii indispensabili de culturalizare — dovadă faptul că, an de an, colecțiile bibliotecilor au crescut, numărul de filiale în satele aparținătoare s-a mărit, s-au îmbunătățit progresiv condițiile materiale în care ele funcționează. Aceasta fiind o acțiune permanentă, cu creșteri ritmice de la an la an, planul întocmit de Comitetul județean de cultură și educație

socialistă s-a mulțumit să consemneze doar existența și ritmul progresiv al muncii bibliotecare. Biroul organizației de partid din comitet a sesizat însă această scădere a atenției noastre față de activitatea ou cartea și a prevăzut, în luna decembrie a acestui an, o analiză a circulației cărții social-politice din bibliotecile publice ale județului. De altfel, în anul 1972 comitetul a întreprins un sondaj pe tema: „Cum răspund căminul cultural și biblioteca comunală nevoilor spirituale ale satului contemporan”, ale cărui rezultate nu au fost în întregime prelucrate până acum. În anul acesta este prevăzut studiul sociologic „Navetismul și implicațiile lui economice și social-culturale. Munca cultural-educativă cu navetiștii”, care va fi efectuat în colaborare cu Centrul de cercetări sociologice pentru problemele tineretului și cu unii membri ai Catedrei de sociologie din cadrul Universității din București. Studiul va reliefa, printre altele, și locul lecturii în ansamblul preocupărilor muncitorilor — categorie care formează majoritatea celor care practic naveta între sat și oraș — și va arăta dacă biblioteca publică a reușit să dezvolte în rândul populației active deprinderi temeinice de citit.

**RED.:** Care este aprecierea pe care comitetul o dă muncii desfășurate de bibliotecile publice din rețeaua județeană ?

**D.B.:** S-au realizat progrese evidente în ceea ce privește propaganda și difuzarea cărții în general și a celei cu conținut politic-educativ în special, a fost asigurat un conținut educativ mai profund principalelor

Categoriile de biblioteci	Nr. biblioteci	Nr. filiale	Fond de cărți (mii vol.)	Indice de dotare cu cărți	Cărți difuzate (mii vol.)	Indice de intensitate a lecturii populației	Indice de circulație a fondurilor	Indice de lectură a cititorilor	Nr. cititori înscriși	Procent de atragere a populației	Nr. mediu cărți la o bibliotecă comunală mii vol.
Mediu urban	5	—	161	1,7	194	2,0	1,2	15	13 137	14,2	—
Mediu rural	101	—	614	1,4	683	1,6	1,1	9,0	75 759	18,4	6,3
Total biblioteci publice	106	—	775	1,5	877	1,7	1,1	10	88 896	17,4	—
Media pe țară pe anul 1972	—	—	—	1,8	—	1,6	0,9	8,5	—	19,9	8,7

activități organizate de bibliotecile orășenești și comunale. S-au inițiat, de asemenea, manifestări utile pentru propaganda cărții profesionale — de cunoștințe tehnice la orașe, de cunoștințe agrozootehnice la sate —, pentru cunoașterea legilor țării, pentru o mai bună înțelegere a literaturii contemporane militante. Mulți dintre bibliotecarii comunali s-au străduit să îndeplinească indicile de lectură 10, așa cum a fost stabilit de noi. La plenara Comitetului județean de cultură și educație socialistă din februarie a.c. au fost subliniate însă și o serie de persistente deficiente, unele ținând de condiții existente în alte județe (de exemplu, slaba pregătire profesională a unora dintre bibliotecari, în lipsa — pînă mai acum 3—4 ani — a unui învățământ de specialitate) altele de ordin local.

Pentru a reliefa atât succesele dobândite, cât mai ales neîmplinirile care mai persistă, să ne oprim la anul 1972 (vezi tabelul de la p. 584).

Scriptic, rezultatele obținute sînt următoarele: în cele 5 biblioteci orășenești există un fond de carte de aproximativ 161 000 de volume, ceea ce denotă o înzestrare pe cap de locuitor din mediul urban de 17,7 cifră bună dacă ne gândim la tinerețea acestor instituții (și încă Drăgănești-Ort a fost proclamat oraș abia după 1968) dar ne mulțumim dacă luăm în considerare nevoia acută de informație de specialitate existentă în colectivele urbane de cînd industrializarea, în care de la an la an se nasc meserii noi și sînt înfrîntate noi forme de învățămînt. În comune s-au acumulat colecții de aproximativ 614 000 de volume, din care rezultă o înzestrare pe cap de locuitor de 1,4 cărți, ceea ce — în condițiile satului nostru în plină dezvoltare economică și spirituală — nu ne poate mulțumi. Mai mult, după cifrele raportate de înșiși bibliotecarii, aproximativ 20 la sută din colecțiile unităților rurale sînt formate din broșuri. Ceea ce ei nu relevă însă în dările lor de seamă, dar constituie totuși o tristă realitate, este faptul că aceste colecții sînt destul de îmbătrînite, că informația curentă, actuală este greu de găsit în noianul de publicații uzate moral și fizic. În acest sens, Comitetul județean va trasa sarcină Bibliotecii orășenești din Slatina — ca unitate centrală a rețelei județene de biblioteci publice — să efectueze un studiu asupra componenței colecțiilor din bibliotecile comunale și să propună măsurile organizatorice necesare. De altfel, și indiciile de circulație demonstrează tocmai acest fapt: pentru bibliotecile comunale, acesta este doar 1,1 ceea ce denotă nu lipsa de eficacitate a acțiunii de propagandă a cărții, ci faptul că numai o parte din colecțiile acestor unități au putere de circulație. Indicele de lectură realizat în aceeași perioadă de timp în unitățile rurale a fost de 9, iar intensitatea lecturii populației de la sate a fost de 1,6; gradul de atragere a populației rurale

la lectură este de 18,4, indice care denotă că nu au fost epuizate nici pe departe posibilitățile de înlesnire a accesului populației la carte și că în special sînt datorii să acordăm o atenție mai accentuată dezvoltării filialelor și a punctelor de împrumut.

*RED.: Din cele cunoscute de noi, în ultimul timp și în județul dv. s-a impus necesitatea elaborării unor norme științifice pentru principalele servicii prestate de bibliotecile publice. Vă rog în consecință să ne arătați care au fost preocupările comitetului în acest sens și la ce realizări s-a ajuns pînă în momentul de față?*

*D.B.:* Într-adevăr, normarea s-a impus la noi și în domeniul dezvoltării serviciilor bibliotecare, ca o necesitate a planificării și a organizării științifice a acestora. Prin hotărîrea plenarei Comitetului județean de partid din octombrie 1972 s-a trecut la aprecierea muncii bibliotecarilor în funcție de realizarea principalilor indicatori: număr de cititori, număr de cărți citite etc. Prin această acțiune am vrut însă mai mult să acredităm ideea de normare, să-i obșnuim pe bibliotecari cu un control riguros al îndeplinirii sarcinilor. Studiul privind elaborarea unor norme științifice abia acum începe și revista dv., care a publicat în anii trecuți o suită de articole închinată stabilirii de norme pentru bibliotecile publice urbane, ne este încă datoare cu dezvoltarea teoriei aplicate la munca cu cartea în mediul rural.

În scopul stabilirii unor norme cât mai stimulative, am lansat o fișă de înregistrare a unităților de cultură urbane și rurale, în care sînt prevăzute rubrici pentru alocații bugetare, situația localului, dotarea cu mobilier, starea, componența și creșterea colecțiilor de cărți și periodice. După centralizarea datelor, vom avea o situație clară, atât a posibilităților existente, cât și a necesităților urgente de dotare.

Încă în acest an, inspectorul cu problemele de bibliotecă, asistat și sprijinit de lucrători din bibliotecile orășenești, va întreprinde — pe baza datelor culese — un studiu în care va stabili — pe tipuri de așezări rurale determinate de mărimea populației (din cele 96 de așezări rurale din județ, 3 sînt comune subordonate orașelor, cu o populație între 2 000 și 4 000 de locuitori; celelalte 93 se împart, după numărul populației, în: 12 comune pînă la 3 000 de locuitori, 59 între 3 000 și 5 000 de locuitori, 20 între 5 000 și 7 000 de locuitori și 2 cu peste 8 000 de locuitori) și de numărul de sate aparținătoare (există în județul nostru 377 de sate), luînd în considerație dotarea cu publicații și condițiile materiale în care își desfășoară bibliotecarul activitatea — limitele minime de eficiență și rentabilitate a activității bibliotecare la principalii indicatori: circulația fon-

dului, intensitatea lecturii cititorilor și intensitatea lecturii populației. În cadrul acestor norme, un loc de seamă în considerarea gradului de eficiență a unei biblioteci va fi acordat *indexului de intensitate a lecturii populației*, care este un indicator stimulator al muncii și arată — în măsură mai mare decât numărul de cititori realizați și numărul de manifestări cu cartea susținute — atașamentul populației față de această instituție, permanentizarea influenței ei asupra colectivității deservite, ca și rentabilitatea investițiilor făcute.

*RED: Și pentru că dv. ați atacat primul idea de investiții, vă rugăm să vă spuneți părerea asupra modului în care cresc colecțiile bibliotecilor publice din județul dv. atât în ceea ce privește indicele de dotare pe cap de locuitor, cât și în ceea ce privește componența fondurilor și adaptarea lor la specificul local.*

*D.B.: Problema comportă încă multe aspecte nemulțumitoare pentru noi. Dacă în mediul urban indicele de dotare realizat în 1972 — de 1,7 — este oarecum liniștitor în raport cu media pe țară de 1,5, în mediul rural indicele de 1,4 cărți pe cap de locuitor este total nemulțumitor. Bibliotecile comunale s-au îmbogățit în cursul anului 1972 cu aproximativ 15 000 de volume, revenind în medie o creștere de 160 de volume de fiecare bibliotecă, ceea ce reprezintă un indice de reînnoire a colecțiilor de-abia de 2 la sută față de media de 6 400 de volume existente în bibliotecile rurale din județul nostru și un indice de achiziționare de-abia de 4 la sută de titlurile editate în țară pe anul respectiv. La o asemenea rată de creștere mai putem pretinde oare bibliotecarilor să realizeze un indice ridicat de lectură, când, se știe, cartea nouă este cea care circulă cel mai mult?*

Dar acesta este numai un aspect — cel cantitativ — al problemei. Se impune însă în mod acut și necesitatea analizării a ceea ce intră în colecțiile acestor biblioteci, considerarea achizițiilor din punct de vedere al conținutului lor.

Sub acest aspect, actualul sistem de aprovizionare a bibliotecilor publice nu vine întru nimic în ajutorul bibliotecarilor. Din contră. Bibliotecile din județul nostru sînt aprovizionate prin colectura interjudețeană existentă la Pitești. Bugetul nostru nu prevede cheltuieli de deplasare la centrul interjudețean de aprovizionare și, de altfel, cîteva vizite pe an nu ar contribui decât în mică măsură la ameliorarea aprovizionării. Bineînțeles, la sfîrșitul fiecărui an, Comitetul județean — prin inspectorul cu problemele bibliotecilor — înaintează precomenzile de carte pentru anul următor, precomenzi completate

în funcție de existentul din colecții și de specificul economic și cultural al localităților.

Dintru început, sistemul de a contracta spre achiziționare niște bunuri materiale luînd ca bază de comandă niște proiecte de planuri de producție introduce un eantun prea mare de aproximație, editurile rezervîndu-și dreptul de a retrage din proiecte un număr însemnat de titluri și de a le înlocui cu altele, necuprinse în comenzi. În cursul anului editorial însă aproximațiile cresc, căci colectura aprovizionează unitățile noastre bibliotecare nu după aceste precomenzi, ci în funcție de tipul de buget în care se încadrează biblioteca, întocmind colete identice de cărți pentru toate bibliotecile comunale cu aceeași alocație bugetară, pe baza unor liste-tip multiplicare. În atari condiții, mai poate fi vorba de reînnoirea și completarea diferențiată a colecțiilor, în consens cu cererile de lectură specifice fiecărei colectivități?

Experiența de pînă acum ne-a dovedit că sistemul de aprovizionare prin colecturi interjudețene este cel puțin dezavantajat pentru județele care nu au o asemenea unitate pe teritoriul lor și că procedeele actuale de achiziționare creează posibilitatea ca o parte din bugetul destinat completării colecțiilor să se irosească în anchiziții inutile de carte. Or, se știe cu cît biblioteca este mai mică și bugetul mai scăzut, cu atît intrarea unei publicații nepotrivite atrîrnă mai greu în economia generată a colecțiilor.

În ceea ce privește procentul de reînnoire a colecțiilor, aș mai avea o remarcă. Nici editurile nu vin întotdeauna în întîmpinarea necesităților de informare ale cititorilor. Să dau un exemplu. Bibliotecarii noștri trebuie să contribuie, prin acțiuni specifice cu cartea, la popularizarea aplicării acordului global în agricultură, aceasta reprezentînd una din sarcinile de seamă ale muncii lor. Dar dacă editurile specializate nu au publicat nici o lucrare de nivel mediu asupra acestei probleme, oare ce vor putea ei recomanda cooperatorului, atunci cînd acesta va dori să adincească informația orală, transmisă prin conferințe și în discuțiile cu membrii brigăzilor științifice?

*RED: Să continuăm cu examinarea condițiilor materiale în care bibliotecile din județul dv. își desfășoară activitatea. Ce ne puteți spune în privința spațiului alocat lor, în privința dotărilor cu mobilier?*

*D.B.: Situația actuală reclamă multe îmbunătățiri. În privința condițiilor de funcționare a bibliotecilor publice, aș avea de făcut o remarcă: colectivitatea deservită așteaptă prea mult de la stat pentru asigurarea serviciilor de lectură care constituie o înlesnire în primul rînd pentru ea. Din partea factorilor de răspundere de la nivelul comu-*

nelor persistă încă o slabă preocupare pentru asigurarea și dezvoltarea bazei materiale necesare instituțiilor de cultură și în mod deosebit pentru asigurarea condițiilor de încălzit și iluminat pe perioada de iarnă, fapt care influențează în mod negativ frecvențarea bibliotecii în lunile de intensă lectură. Autoritățile comunale găesc sursele necesare pentru întreținerea echipelor artistice — care, este drept, le fac cinste —, dar nu consideră necesar să aloce bani pentru lărgirea și ameliorarea accesului populației sătești la carte. De altfel, nici Anul internațional al cărții nu s-a soldat în județul nostru cu acțiuni ale căror consecințe să se simtă adine peste ani, adică reamenajări sau construcții noi de bibliotecă. Vom începe, așadar, o campanie de lămurire a autorităților comunale asupra rolului instituțiilor culturale în viața localității, demonstrând profitul pe care populația îl are de pe urma funcționării normale a acestora și subliniind îndatoririle pe care obștea le are pentru buna lor întreținere și funcționare. Aportul contribuției voluntare a colectivității la buna întreținere a serviciilor culturale trebuie să se facă simțit mai din plin.

*RED. : Accesibilitatea serviciului de bibliotecă este una din condițiile de bază ale asigurării eficienței activității cu cartea. Am dori să cunoaștem preocupările comitetului dv. în privința dezvoltării rețelei de filiale și de puncte de împrumut.*

*D.B. : Dezvoltarea pe orizontală a orașelor din județ — și în special a Slatinei —, reorganizarea din 1968 a comunelor — pusă cu acuitate și în județul nostru problema apropiării cititorului de carte. În Slatina s-au dezvoltat cartiere noi, a căror amplasare depășește raza de 2 km depărtare de sediul bibliotecii ; în consecință, se impune mărirea numărului punctelor de împrumut, avându-se în vedere atât dezvoltarea prezentă a orașului, cât mai ales extinderea lui în viitor. În sistematizarea noilor cartiere — Crișan I, II și III, Progresul I și II — ar trebui să se țină de pe acum seama și de amplasarea unor filiale ale bibliotecii orașenești și să li se prevadă spații adecvate.*

În ceea ce privește filialele bibliotecilor comunale, am înregistrat în ultimii ani certe progrese : rețeaua a fost extinsă, cuprinzând noi sate. Avem însă, încă, multe de înfăptuit în această direcție. Până atunci, expozițiile cu împrumut pe loc, organizate de bibliotecari la locul de muncă cu ocazia acțiunilor brigăzilor științifice, prezența cărților adecvate la cursurile universităților populare tehnice și agricole — în județ funcționează 35 de asemenea universități — constituie paliative pentru obținerea unei oarecare creșteri a accesului populației rurale la carte.

*RED. : Integrarea rețelei de bibliotecă este o preocupare generală a biblioteconomiei moderne. În acest sens, vă rog să arătați ce aspecte ia sau va lua în județul dv. această tendință și ce rol rezervăți bibliotecii din centrul de județ în acest proces ?*

*D.B. : Este aspectul cel mai nou al dezvoltării bibliotecare, de aceea voi vorbi mai mult despre tendințe viitoare decît despre realizări concrete.*

Munca metodică nu a încetat niciodată pe teritoriul județului nostru, inspectorul cu probleme de bibliotecă din cadrul comitetului coordonînd eforturile de îndrumare depuse de cele 5 bibliotecă orașenești, ceea ce s-a răsfrînt în mod favorabil asupra organizării bibliotecilor comunale. Îndrumarea de specialitate trebuie însă să ia forme permanente, planificate, sistematice. Un prim succes a fost obținut prin organizarea cursurilor de perfecționare profesională la centrul interjudețean din Pitești de anul trecut, în urma cărora nivelul de cunoștințe profesionale ale bibliotecarilor a crescut simțitor.

Sîntem în curs de a organiza la Scornicești — comună cu aproape 12 000 de locuitori, formată din 15 sate aparținătoare, cu un profil economic complex — o bibliotecă-model, alături de care se privește constituirea colecțiilor în raport cu interesele de informare ale locuitorilor, cit și în privința amenajării. Această bibliotecă-model trebuie să constituie un exemplu de organizare pentru bibliotecarii din județ, dar și o pildă pentru primarii din comunele noastre de felul cui poate să arate un serviciu eficient de bibliotecă.

Servicii centralizate ? Desigur că sîntem îndepărtați de această idee, dacă ea se dovedește a fi rentabilă. În acest sens, vreau să mă întorc la o propunere anterioară, de verificare a colecțiilor bibliotecilor și de înlăturare a publicațiilor nepotrivite cu specificul local sau îmbătrînite fizic și moral. Concomitent cu această operație, aș crede oportun să fie constituit un depozit central de dublete și de aprovizionare a bibliotecilor de rețea, depozit care ar trebui gestionat și organizat de bibliotecă din centrul de județ. Cred că, datorită unui asemenea depozit, greșelile în aprovizionare, dirijarea neadecvată a publicațiilor ar suferi corective substanțiale, pe întreg teritoriul județului putîndu-se face o valorificare mai eficientă a acestora. Depozitul ar acoperi, de asemenea, o bună parte din împrumutul interbibliotecar și ar servi drept rezervă pentru aprovizionarea prioritară a bibliotecilor mai puțin dotate. S-ar putea încerca chiar o aprovizionare și o prelucrare centralizată a fondurilor și în felul acesta s-ar anula în mare măsură atât neajunsurile existente în raporturile noastre cu colectura din Pitești, cit și decalajul de timp dintre intrarea cărții în bibliotecă și sosirea fișei tipărite. De altfel, buletinul de creștere a colecțiilor, multiplicat în prezent de Biblio-

teca orașenească din Slatina, ar putea servi și bibliotecilor publice din rețea ca model în prelucrare.

Deoarece unitățile bibliotecare — urbane, dar și rurale — sînt puse în situația de a dezvolta din ce în ce mai accentuat o bogată activitate de informare (să ne gândim numai la faptul că bibliotecarii trebuie să alcătuiască bibliografii în sprijinul învățămîntului politic, al perfecționării profesionale, al activității brigăzilor științifice și al universităților populare etc.), mă gândesc la coordonarea elaborării bibliografiilor pe plan județean; de altfel, activitatea bibliografică a bibliotecilor orașenești trebuie substanțial întărită, în folosul întregii rețele.

Acestea sînt cîteva aspecte — cele esențiale — ale tendinței de integrare, în care biblioteca centrală a rețelei — Biblioteca orașenească din Slatina — va deține un rol cheie. Devenind — din bibliotecă rațională — bibliotecă cu atribuții județene, aceasta a suferit mutații esențiale de funcții: ea este păstrătoarea fondului de publicații de importanță locală, centru metodic, coordonatoare a achizițiilor și a muncii de informare, organizatoare a împrumutului interbibliotecar; ea redactează cataloage colective și cataloage de creștere a colecțiilor, bibliografia locală; ea furnizează documentația necesară organelor locale de partid și de stat în probleme bibliotecarice și de altă natură etc. Pînă acum nu s-a militat îndeajuns pentru extinderea activității bibliotecii slătineze; totuși, realizări meritorii — din care unele le-am menționat mai înainte —, datorate colectivului inimic și bine pregătit de aici se pot constata.

*RED. : În ce măsură bibliotecarii contribuie, prin aportul personal, la ridicarea nivelului de cunoștințe și la progresul economic și social al colectivității, în ce măsură s-au integrat ei în viața spirituală a orașului sau a comunei ?*

*D.B. :* Noi dăm o înaltă apreciere muncii bibliotecarului, socotindu-l un activist politic și un animator cultural de cea mai mare însemnătate în viața colectivității. În dubla lui calitate de propagandist și de administrator al unei averi publice — colecțiile bibliotecare —, noi îi cerem să aibă pe de o parte un înalt nivel politic, ideologic și cultural, să cunoască realitățile economice și sociale ale așezării în care activează, dar să posede și un bagaj de cunoștințe de specialitate, care să-l ajute să optimizeze serviciile cu cartea. Eficiența muncii lui se măsoară prin gradul de integrare în viața colectivității, prin modul în care vine în întîmpinarea dezideratelor de informare, culturalizare și divertisment ale populației. El are mari merite în organizarea și funcționarea cabinetelor de ști-

ințe sociale, fiind un ajutor de nădejde al organizațiilor de partid pentru furnizarea materialului și informației necesare învățămîntului de partid. Membrii brigăzilor științifice, lectorii universităților populare, conducerile C.A.P. îl găsesc mereu prezent în acțiunile declanșate de ei pentru îmbogățirea culturii generale a oamenilor, ca și a cunoștințelor de specialitate. Un rol însemnat este deținut de bibliotecar în propaganda ateistă, căci acțiunea cărții asupra cugetului omeneș este mai discretă, mai persistentă, mai profundă. Iar la nivel de comună el este singurul factor care poate organiza documentația necesară cadrelor tehnice din industria locală, singurul care, prin împrumut interbibliotecar, poate aduce în mediul rural publicațiile de strictă specialitate.

Insist asupra bagajului de cunoștințe — politice, de cultură generală și profesionale — pe care trebuie să-l posede cu necesitate un bibliotecar pentru a înlătura cu totul ideea, persistentă încă în mentalitatea unora dintre cadrele de conducere comunale, precum că bibliotecar poate fi oricine. Nu ! Bibliotecar poate fi, în condițiile dezvoltării impetuoașe a nevoilor de lectură și de informare, doar o persoană care atestă aptitudinile și cunoștințele pentru exercitarea acestei meserii.

În privința completării efectivului de bibliotecari cu cadre calificate, trebuie să reținem faptul că angajarea bibliotecarilor în unitățile comunale constituie încă o problemă deschisă, nereglementată pe baze echitabile și ea ar trebui să stea cu prioritate în atenția forurilor decizionale. De altfel, frecvența mare de angajări ale unor oameni nepotrivii și care nu au intenția să se fixeze în profesie explică și fluctuația accentuată de cadre constatată în județul nostru: în anii 1970—1972, în 41 de comune s-au perindat 85 de cadre, dintre care la 11 bibliotecari — câte 3 salariați, la 2 bibliotecari — câte 4 salariați, iar la o bibliotecă (din comuna N. Titulescu) — 5 salariați. Oare se mai poate vorbi, în asemenea cazuri, de ancorarea bibliotecarului în viața colectivității ? Noi atribuim bibliotecarului un rol primordial în influențarea conștiinței publice, dar și bibliotecarul trebuie să facă eforturi continue pentru ridicarea nivelului lui politic, ideologic și de cultură generală, pentru profesionalizare, pentru găsirea celor mai eficiente metode de muncă cu oamenii și cu cartea. De eficiența muncii lui depinde și prestigiul de care se bucură printre intelectualii colectivității, ca și în rîndul cititorilor. De felul în care va ști să răspundă cerințelor populației depinde și interesul autorităților locale față de instituția pe care o conduce. Iar acest interes va trebui din ce în ce mai pregnant să se transforme în asigurarea unor condiții materiale cît mai propice unei funcționări, dacă nu optime, cel puțin normale.

# BIBLIOTECA PUBLICA și TELEVIZIUNEA

A. LUPU

Într-un articol publicat nu de mult în revista noastră\*), m-am referit pe larg la necesitatea conectării acțiunii bibliotecii publice la ceea ce se întreprinde în domeniul educației și culturii pe alte căi, prin alte forme și mijloace. Factorii educaționali diferiți — organizații de masă, așezăminte culturale, școala, biblioteca, universitatea populară, radioul și televiziunea — dar care, împreună, formează un sistem deschis, pot intra în relații de cooperare culturală organizată, se pot completa reciproc, cu rezultate dintre cele mai bune pentru publicul pe care îl servesc.

Realizarea unei astfel de colaborări nu este posibilă însă decât în condițiile în care fiecare element al sistemului cultural-educativ își păstrează specificitatea și acționează cu mijloacele sale; o confirmă realizarea câtorva programe concrete de colaborare între biblioteci, pe de o parte, și universitățile populare, organizațiile U.T.C., casele de cultură sau căminele culturale, pe de altă parte.

În cele ce urmează, vom încerca să sugerăm câteva căi și modalități de valorificare a acțiunii televiziunii, în interesul lecturii publice, al propagandei cărții. Subiectul, foarte actual, a mai fost abordat, dar, cel mai adesea, din alte unghiuri.

Se știe că extinderea televiziunii și atracția deosebită pe care o exercită, determină schimbări și în „comportamentul cultural” al oamenilor, implicat în deprinderile și interesele lor pentru carte, pentru lectură. Influența micului ecran a pus probleme noi cercetătorilor microclimatului familial, a produs modificări ale interrelațiilor de grup, a pus pe gânduri organizatorii de spectacole teatrale, cinematografice și sportive, gata să

vadă în T.V. concurentul lor cel mai de totuși. Asemenea acestora, unii bibliotecari, dar mai ales teoreticienii ai cărții și sociologii, au pus în opoziție lectura și televiziunea, ajungându-se departe, până la prorocirea „apusul galaxiei Gutenberg”. Polemicile iscate, demonstrațiile pro și contra diferitelor teze nu duc însă nicăieri pentru bibliotecarul practic, deși este de dorit să le cunoască și acesta. Descoperire epocală a zilelor noastre, televiziunea, ca și alte canale de educație și informație, sporește posibilitățile oamenilor de a realiza în fapt accesul la cultură, lărgește paleta opțiunilor lor și îi face mai exigenți față de serviciile culturale care li se oferă, față de modalitatea de consum a loisirului. În ce privește raportul cu lectura, într-un mic volum de eseuri, de curând apărut\*\*), autorul, care nu poate fi bătut de inamicie pentru T.V., afirma pe bună dreptate: „Din păcate, privind televizorul mai poți — în paralel — discuta cu un prieten sau chiar juca șah. Cititul va rămâne totdeauna moment suprem de intimitate. Soluția nu este, deci, să se excludă televiziunea sau cartea, ci să știi să alegi când trebuie să faci una și când alta”.

Apreciind deci raportul televiziune-carte din perspectiva constructivă a complementarității celor două elemente din sistemul cultural-educativ, bibliotecarul trebuie să sezeze și să răspundă — în contextul tuturor intereselor culturale, motivațiilor dezideratelor — și intereselor telespectatorului, care coexistă aproape în fiecare cititor. Abordând un întreg univers de idei și de fapte, micul ecran informează și, în același timp, pune oamenilor întrebări, probleme. Tocmai aceasta

\*) Lupu, A. *Acțiunea bibliotecii publice în procesul unitar cultural-educativ*. În: *Revisita bibliotecilor*, 26, nr. 1, ian 1973, p. 10-13.

\*\*) Stark, Al. *Mașini electronice de spus „noaptea bună” și alte cronici inverse*. Buc., „Meridiane”, 1973. 168 p.

trebuie să valorificăm și în planul lecturii, cu atât mai mult cu cât noi, bibliotecarii, știm, din practica noastră, că interesul oamenilor pentru lectură nu este determinat de lipsa informațiilor din sfera propusă de o carte sau de alta, ci mai degrabă de existența cunoștințelor în domeniul respectiv: am observat deseori rezerva manifestată de cititori, ca primă reacție, atunci când li se recomandă o lucrare cu un subiect încă neabordat, pe o temă ce le este străină sau de un autor necunoscut.

La disponibilitățile culturale create de micul ecran, biblioteca își va putea conecta cu șanse mai mari de reușită intențiile de propagandă a cărții din domenii dintre cele mai diferite: de la literatura social-politică la beletristică și de la cartea tehnică și agrotehnică la cea de divertisment. Astfel, printre cei care urmăresc cu consecvență Teleenciclopedia sau emisiunile Panoramic științific, Mai aveți o întrebare. Cărți și idei, se vor găsi și cititorii cei mai receptivi la sugestiile bibliotecarului pentru cartea de știință și tehnică. Cât despre literatura propriu-zisă, trebuie să tragem concluzii mai generale din observații evidente: așa de pildă, orice bibliotecar de la o secție de împrumut a constatat că semnalele (sau filmele), ecranizări T.V. după opere literare sau create pe motive literare, au determinat creșterea circulației lucrărilor beletristice în cauză, au dus la o mai mare solicitare a lor, atât în cazul unor autori foarte cunoscuți (Sadoveanu, Rebreanu, Dumas, Tolstoi, Călinescu, Titus Popovici etc), recușiți din stimulul televiziunii, cit și în cazul altor autori cunoscuți doar de o parte a marelui public (Galsworthy, Faulkner, Th. Mann, Thackeray) și ale căror opere au fost citite pentru prima dată, din același stimul.

Se înțelege că cele de mai sus sînt doar considerații generale și că acționînd în limite lor nu vom ajunge prea departe. Corespondența între interesele cultural-educative determinate de televiziune și propagandă a cărții în bibliotecă trebuie să-și găsească o expresie mult mai concretă și mai directă. Aceasta presupune cunoașterea preferințelor și intereselor determinate de televiziune în rîndul cititorilor bibliotecii, la nivelul grupurilor socio-culturale, dar și pe plan individual, cunoașterea conținutului emisiunilor, a temelor și subiectelor abordate de T.V. și, în sfîrșit, cunoașterea colecțiilor, a cărților și articolelor din periodice, care ar putea forma bibliografia respectivelor emisiuni.

Preferințele și opțiunile cititorilor, ca telespectatori, pot fi depistate în obișnuitele discuții ale bibliotecarului cu cei care frecventează biblioteca dar și din investigațiile pe această temă efectuate de alții; pentru a cunoaște conținutul emisiunilor T.V., se impune ca bibliotecarul însuși să fie un conștiințios telespectator, ba i se cere să vizioneze și emisiuni care nu-l interesează personal, dar care ar putea interesa o parte a citito-

rilor săi. Bibliotecarul trebuie să cunoască anticipat programul T.V. (orice bibliotecă publică ar trebui să fie abonată la săptămînalul „Radio-T.V.”, după cum ar fi de dorit să dispună de un televizor), să-l analizeze și, pe această bază, să-și programeze acțiunile de cooperare.

În ce ar putea consta astfel de acțiuni? Un răspuns prin exemple mi se pare, în cazul de față mai edificator decît explicațiile, cu condiția ca aceste exemple să fie luate ca atare și nu ca soluții unice sau general valabile.

Pentru cîteva emisiuni, din cuprinsul unei săptămîni, care par mai importante în raport cu propriile noastre obiective în popularizare a cărții, cum ar fi: Mai aveți o întrebare?, De la alfa la omega — enciclopedie pentru elevi, Cunoașteți legile?, Universitatea T.V., Seară pentru tineret, Biblioteca pentru toți, Revista literar-artistică ș.a., putem selecta din timp (vinerea și sîmbăta, pentru săptămîna care urmează) o bibliografie minimală a subiectelor programate. Dată fiind diversitatea temelor și subiectelor abordate, o astfel de întreprindere, desfășurată săptămînal, nu este prea ușoară, mai ales pentru bibliotecarii din bibliotecile mici, fără personal specializat și un aparat bibliografic încheșat. Antrenarea unor cititori ai bibliotecii (interesați de asemenea de emisiunile T.V.) la întocmirea acestor bibliografii minimale este o soluție; o altă, și mai salutară ar putea fi alimentarea sistematică a bibliotecilor mici cu astfel de materiale de către serviciile de informare bibliografică din bibliotecile municipale. Pentru emisiunile în care se solicită intervenția directă a publicului telespectator, ca Mai aveți o întrebare? de pildă, o mică bibliografie de bază ar putea să apară chiar în programul T.V. Pînă atunci, cataloagele bibliotecilor, publicațiile bibliografice cele mai cunoscute și mai răspîndite, buletinele de creștere, editate sistematic de multe biblioteci din centrele județene, pot servi ca izvoare de bază.

Listele cărților recomandate precum și cărțile înseși vor lua locul altora — a celor din săptămîna trecută — pe panoul și respectiv în raftul special amenajat, reunite sub inscripția „Cărțile telespectatorului”. Într-o vitrină alăturată, care sugerează ecranul unui televizor, poate să apară doar un afiș, în atenția nelipsiților amatori ai „Romanului foileton”, cu textul: „În bibliotecă avem 5 exemplare, în ediții diferite, din romanul lui Balzac — Verișoara Bette, spre exemplu. Pentru alte emisiuni, ca de pildă pentru Revista literar-artistică de luni seara, bibliotecarii pot proiecta acțiuni mai ample. Fîind vorba deseori de dezbateri între scriitori, critici literari și cititori pe teme ale creației literare contemporane, dezbateri completate de anchete de opinie, de teste efectuate în librării, în biblioteci, pe stradă sau în fabrici, se pot organiza vizionări colective (în grupuri restrînse de pînă la 12—15 persoane), fie în



bibliotecii, fie în cluburi sau cămine culturale. Pentru astfel de vizionări se amănă mică expoziții sau vitrine cu cărți pe tema emisiunii. În raport cu interesul stîrnit, cu reacția pe care o determină în rîndul grupului de cititori, cele mai izbutite „vizionări colective” pot deveni puncte de plecare în organizarea unor consfătuiri cu cititorii pe aceleași teme, iar redacția de specialitate a Radio-televiziunii ar putea deveni foarte interesată asupra unor astfel de urmări. O dezbatere între cititori asupra cărții de literatură, bine organizată, reală, naturală, care are loc într-o bibliotecă mare sau mică, are multe șanse să devină obiect al transmisiilor T.V. chiar dacă înregistrarea ar fi efectuată de cercurile de cineaști amatori.

Într-o astfel de acțiune, ca și în altele, biblioteca trebuie să-și asigure colaborarea organizațiilor de tineret și a celor sindicale, a căminelor culturale etc. Pot fi imaginat înșă multe alte modalități de continuare în bibliotecă a unor emisiuni T.V., pe baza implicării determinat de acestea: întâlniri cu

autorii, cu redactorii, concursuri „cine știe?”, seri literare și altele.

Mai atent la sensibilizarea oamenilor, prin intermediul micului ecran, pentru informare, pentru cultură, pentru artă, pentru petrecerea timpului liber într-un mod mai elevat, bibliotecarul poate realiza mult în difuzarea cărții, nu numai prin acțiuni ca cele amintite mai sus, ci prin prezența sa cu câteva cărți adecvate, în mijlocul celor care vizionează în colectiv un program la televizor: cu cartea lui Țiriac și Năstase între cei care asistă la transmisia unei întâlniri de cupă Davis, ori cu 5—6 lucrări despre irigații în agricultură pentru cei care vizionează o „oră a satului” cu acest subiect.

În încheiere repetăm: toate acestea nu constituie „un sprijin” acordat televiziunii, ci o modalitate de difuzare a cărții în cooperarea culturală cu factorii educaționali și informaționali existenți. Că televiziunea, la rîndul său, ar putea să abordeze mai eficient și mai diversificat problemele lecturii publice, este o altă chestiune și în alt loc ar trebui tratată.

*Himera pămîntului*



## CARE NE SÎNT INSTRUMENTELE DE LUCRU?

Ion STOICA

Maturitatea unei profesii, specificitatea mijloacelor ei de acțiune și împlinirea misiunii ei sociale nu pot fi gândite independent de ansamblul unitar de reguli și tehnici care constituie instrumentarul profesiei, conferindu-i autoritate și eficiență. În lumea de azi, nici un domeniu de activitate, ajuns la conștiința de sine și integrat organic comandamentelor sociale, nu se mai dezvoltă haotic, fără un cod de norme, cunoscute și respectate de toți slujitorii lui, și perfecționate permanent, în acord cu obiectivele epocii și cu progresul științei și tehnologiei. Biblioteconomia, ea de altfel tot complexul bibliologic, a depășit de mult alt cîmpul de rigidități tradiționale cît și zona improvizăției neproductive. În sfera largă a disciplinelor cărții și comunicării se întîlnesc rodnic teorii dintre cele mai moderne, apar numeroase studii și cercetări, tratate, manuale, norme, legi și alte reglementări, care conferă domeniului un caracter științific, dinamic și contribuie la progresul său și la formarea specialiștilor. Din păcate nu se poate afirma că biblioteconomia românească traversează acum o perioadă de efort metodologic lăudabil, că biblioteccarii români au la dispoziție instrumentele de care au nevoie pentru însușirea coordonatelor teoretice ale profesiei și chiar pentru desfășurarea activității cotidiene.

E adevărat, n-am avut niciodată o epocă de glorie în literatura bibliologică de referință și cu caracter metodologic. S-au înregistrat zvicniri meritorii, în anii dintre cele două războaie mondiale — deși izolate și cu cîmp restrîns de acțiune — și s-au făcut pași însemnați în anii de început ai revoluției noastre culturale, mai ales după apariția H.C.M. nr. 1452 din 1951, care a impulsionat considerabil activitatea biblioteconomică. Au apărut,

între 1950 și 1960, ediții de clasificare zecimală, manuale, norme de tehnică, diverse încercări de reglementare, culegeri de articole, multe traduse ori compilate, dar care vedeau o preocupare susținută promițînd în timp și așteptatul moment de originalitate și de sporire a conținutului științific. Așa cum au fost, aceste lucrări au contribuit la maturizarea biblioteconomiei românești, au promovat un climat propice pentru consolidarea și dezvoltarea profesiei. Este greu de înțeles, chiar inexplicabil, de ce această emulație s-a stîns, de ce efortul metodologic a fost în mare măsură abandonat, mai ales acum cînd bibliotecile noastre trec printr-o perioadă de aliniere la comandamente sociale mai înalte și cînd, pe de altă parte, atîtea aspecte ale activității sînt insuficient reglementate, cînd formarea bibliotecarilor este încă sub semnul căutărilor organizatorice. Deși perioada de timp ce a trecut de la apariția unora din instrumentele bibliotecarilor din țara noastră este relativ scurtă, în conținutul și formele activității biblioteconomice s-au produs numeroase modificări, exigențele sociale față de munca slujitorilor cărții au crescut. Vechile instrumente nu mai corespund decît în parte cerințelor actuale. De aici, tendința bibliotecilor, mai ales a marilor colecții, de a folosi sau adapta diverse instrumente străine, dar izolat, nenumărate; de aici, terminologia noastră incertă, adesea barbară și bombastică; de aici, distanța între nivelul cerințelor față de munca bibliotecarilor și nivelul răspunsurilor pe care acestea le oferă, diferența între evoluția științifică și tehnologică și modul de reflectare a acesteia în instrumentele de informare, impresia de practicisim mărunț pe care o lasă o profesie rămasă fără busola necesară a instrumentelor și ghidurilor de lucru cotidiene. Nu avem încă un manual actual al bibliotecarului, nici de nivel general, nici pe rețele de biblioteci; nu se realizează — deși s-a propus adesea — o colecție de acte normative în vigoare privind activitatea bibliotecilor; nu mai există de mult în biblioteci norme unitare pentru diverse procese de achiziție, prelucrare și reflectare a publicațiilor. În sfîrșit, nu avem o ediție corespunzătoare a clasificării zecimale universale, astfel încît bibliotecile folosesc limitata ediție românească din 1959 sau utilizează diverse clasificări străine, uneori cîteva în aceeași bibliotecă, pentru a reflecta mai în profunzime publicațiile dintr-un domeniu sau altul. Oare chiar nu se poate tipări o ediție românească amplă a C.Z.U.? Clasificarea zecimală nu este un instrument perfect, dar deocamdată ea constituie pentru bibliotecari un limbaj universal acceptat.

Pledoaria pentru o acțiune metodologică de amploare, concertată, nu găsește — credem — nicăieri uși închise. Trebuie însă mai multă inițiativă, o mobilizare mai susținută a capacității de autoperfecționare pe care biblioteconomia românească o are, fără îndoielă.

## Propaganda cărții agrozootehnice în bibliotecile județului Vaslui

Dumitru MARIN  
inspector  
C.J.C.E.S. — Vaslui

Dezvoltarea și modernizarea agriculturii, așezarea ei pe baze intensive, prin extinderea pe scară tot mai largă a mecanizării complexe, a chimizării și irigațiilor, în lumina sarcinilor trasate de Congresul al X-lea al P.C.R. și de Conferința Națională a partidului din iulie 1972, solicită din partea tuturor lucrătorilor din agricultură ridicarea continuă a nivelului profesional, ca o condiție de prim ordin pentru o activitate competentă, eficientă. Progresele rapide din agricultură impun nu numai specialiștilor, dar deopotrivă și tărănilor cooperatori să învețe mereu, să-și îmbogățească cunoștințele de specialitate, să fie la curent cu noutățile profesionale.

La indicația conducerii de partid, printr-o altă măsură, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, împreună cu Comisia Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, a trasat un Program privind desfășurarea acțiunilor de propagandă agricolă și de instruire profesională a tărănilor cooperatori și lucrătorilor din unitățile agricole din care decurg și sarcini specifice pentru bibliotecile comunale, deținătoare, în colecțiile lor, a unor importante fonduri de carte agricolă, în permanență împropățate și îmbogățite.

Bibliotecile comunale din județul Vaslui, așa cum rezultă din planurile de muncă, din informările întocmite de bibliotecari, ca și din constatările prilejuite de controalele pe teren, vădese o intensă preocupare în direcția propagandei cărții agricole, a continuei informări a specialiștilor din agricultură, a tărănilor cooperatori, cu privire la noile achiziții din acest domeniu etc. Ceea ce constituie o notă comună pentru majoritatea bibliotecilor vasluene este dispariția spiritului de „campanie” în propaganda cărții agrozootehnice, continuitatea asigurată acțiunilor de acest gen. Bibliotecii frunțează ca cele din Tutova, Duda-Epurenii, Băcești, Pădurenii, Vulturești ș.a. organizează cu regularitate consfătuiri cu cititorii pe teme de specialitate, mese rotunde pe marginea unor lucrări ce prezintă un interes profesional deosebit, „zile deschise ale bibliotecii” pentru lucrătorii din agricultură etc. Dintre acțiunile organizate în ultima perioadă, la sediul bibliotecilor, care au avut un larg ecou în rindurile cititorilor, amintesc: consfătuirea *Cum putem obține producții mari de legume și concursul Cine știe*

*viticulură și pomiculură, câștigă, organizate la Tutova; raftul tematic Recoltarea păoase-lor fără pierderi și prezentarea Cartea îngrijitorului de animale, realizate la Duda-Epurenii; masa rotundă Cartea agricolă în sprin-jinul producției, desfășurată la Fălcui și cea similară de la Murgenii etc.*

Bibliotecile comunale din Bogdănița, Muntenii de Jos, Todirești, Tăcuta ș.a. acordă o importanță aparte acțiunilor cu cartea la locul de muncă — la arie, în sectorul agricol, zootehnic, viticol sau legumicol. Prezentările de cărți, discuțiile pe marginea unor lucrări de specialitate conduse de inginerul agronom sau șeful de fermă, asociate cu microexpoziții de cărți, și-au dovedit întotdeauna utilitatea.

În afara acestor acțiuni, ce vizează cultivarea interesului față de literatura agrozootehnică în rindul cooperativelor și, implicit, contribuția specifică a bibliotecii comunale la realizarea sarcinilor economice din agricultură, sînt demne a fi menționate și preocupările bibliotecarilor vasluieni în direcția influențării educative a oamenilor muncii de la sate, pentru dezvoltarea conștiinței lor socialiste, în spiritul îndatoririlor ce le revin în unitățile agricole de producție. Expunerea *Politica Partidului Comunist Român de modernizare a agriculturii*, de la Codăiești, prezentarea cărții lui V. Popescu, *Cointereseare și constanță* (Buc., E.P., 1972), la Vetrișoara sau consfătuirea cu aceeași temă de la Osești sînt exemple semnificative în acest sens.

Multe biblioteci acordă, în lumina sarcinilor trasate de partid, o deosebită atenție acțiunilor în rindurile tineretului. Majoritatea acțiunilor adresate tinerilor mecanizatori și cooperatori sînt organizate în colaborare cu organizațiile U.T.C. din comune. Altele apar numai pe agenda bibliotecilor, ca preocupări permanente, în spiritul programului general de educare a tinerei generații. Am aminti, spre exemplificare, dezbaterile organizate de bibliotecile comunale din Laza și Băcești: *Cum contribuie tineretul comunei la realizarea cincinalului în patru ani și jumătate și A trăi și a munci în chip comunist* etc.

Un aport deosebit la difuzarea cărții agrozootehnice îl aduc, în comunele Ivănești, Oltenesti, Băcești, colectivele de sprijin ale bibliotecii compuse din cititori de diferite vârste și profesii, care desfășoară o activitate corespunzătoare calitativ prin variate dezbateri pe teme agricole purtate mai ales în localitățile componente ale comunei.

Prin acțiunile organizate, menite să contribuie la stimularea circulației cărților agrozootehnice, la cultivarea interesului publicului din mediul rural pentru literatura de specialitate, la crearea în rindurile tărănilor cooperatori a unor deprinderi temeinice de studiu și de informare, bibliotecile comunale din județul Vaslui își marchează participarea activă la realizarea planului de producție din sectorul agricol.

# ÎNVĂȚĂMÎNT, CERCETARE, PRODUȚIE

Practica de vară  
a studenților  
la Biblioteca  
Facultății  
de limbi române,  
clasice și orientale  
din București

Irina SCHIOPU  
bibliograf

Conferința Națională a partidului, din iulie 1972, prin sarcinile trasate, a marcat începutul unui nou moment în dezvoltarea învățămîntului din țara noastră, a unei trepte superioare — realizarea unității dintre învățămînt, cercetare și producție. Existînd, în unele instituții de învățămînt superior, ca tendință, anterior acestei date — reflex la indicațiile repetate ale partidului în această direcție —, generalizarea procesului de integrare a învățămîntului cu practica a început de fapt odată cu deschiderea anului universitar 1972—1973, cuvîntul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostit la Cluj cu acest prilej, avînd valoare de program, un program bazat pe o nouă concepție asupra sistemului de formare a specialiștilor.

De bună seamă, sarcinile integrării învățămîntului superior cu cercetarea și practica,

în strînsă legătură cu rezolvarea problemelor actuale și de perspectivă impuse de edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, sînt prioritare în învățămîntul tehnic și științific. Dar ele sînt, în egală măsură, valabile și pentru instituțiile de învățămînt superior cu profil umanistic. Din acest unghi trebuie privită deci practica studenților de la facultățile umaniste.

Mă voi referi în cele ce urmează la cîteva aspecte ale practicii de vară efectuate în cadrul Bibliotecii Facultății de limbi române, clasice și orientale din Universitatea București de către un grup de 16 studenți din anul II, de la secțiile franceză, italiană și limbi clasice.

Pentru a realiza o cit mai bună corelare a sarcinilor impuse de procesul de învățămînt și a celor decurgînd din specificul activității bibliotecare, programul de practică s-a desfășurat sub conducerea bibliografului acestei unități, Irina Schiopu, și a unui responsabil din partea facultății, asistent Micaela Slăvescu.

Preocuparea de bază a organizatorilor practicii studențești în unitatea noastră a fost nu numai de a realiza inițierea studenților respectivi în activitatea de bibliotecă, aspect interesant prin el însuși pentru desăvîrșirea deprinderilor de muncă intelectuală, dar și de a lega cit mai mult practica de specialitatea filologică, prin cunoașterea fondului de specialitate vechi și nou din bibliotecă și a instrumentelor de informare pentru domeniile lor de studiu. Practica propriu-zisă a fost precedată de o scurtă inițiere teoretică. Astfel, îndrumătorul grupei a prezentat în trei lecții principalele aspecte ale catalogării (redactarea fișelor, organizarea cataloagelor) și ale clasificării zecimale, cu insistență deosebită în ceea ce privește clasa 8 Lingvistică-Literatură. Explicațiile teoretice și practice au fost urmărite de către studenții practicanți în fața cataloagelor bibliotecii. A urmat apoi aplicarea în practică a cunoștințelor dobîndite și totodată o cunoaștere directă a unei importante părți a colecțiilor bibliotecii, prin catalogarea tezelor de doctorat pe anii 1961—1972 și a diferitelor dicționare și evidențierea acestor fonduri în catalogul sistematic. Astfel, grupul de studenți de la secția de limbi române a redactat și multiplicat, cercetînd direct publicațiile, 1764 de fișe, în cea mai mare parte fișe analitice, urmărindu-se evidențierea anumitor teme discutate în cadrul seminarilor și cercurilor științifice sau abordate în lucrările de diplomă și de doctorat. Fișele redactate au fost intercalate în fișierul sistematic (total 1363 de fișe intercalate), ceea ce a permis studenților familiarizarea cu sistemul c.z.u., cu modalitățile de reflectare complexă în catalog a conținutului tematic al lucrărilor.

Studenții de la „limbi române” s-au evidențiat în mod deosebit în aceste activități de mare tehnicitate (redactare de fișe analitice, clasificare zecimală, intercalări în cata-

logul sistematic), ca să nu ne mai referim la celelalte activități bibliotecare de o mai mică complexitate sau la munca de dactilografare a fișelor.

Grupul celor trei studenți de la Secția de limbi clasice au lucrat la redactarea fișelor pentru catalogul sistematic al articolelor din periodice (publicații în limbile română, engleză, franceză și germană, din anii 1963—1967) în curs de organizare (total 1 198 de fișe analitice), continuând astfel o operație începută în perioada de practică din luna martie a.c., când au fost prelucrate publicațiile periodice de apariție mai recentă (perioada 1968—1972). De menționat că studenții au clasificat singuri materialul parcurs, efectuând apoi și operația de intercalare în catalog a fișelor întocmite. Munca s-a dovedit pasionantă pentru studenții practicanți, care au efectuat operațiunile cerute cu multă corectitudine, rămânând de multe ori în mod voluntar și peste programul zilnic de practică, pentru a realiza lucrări suplimentare.

Având în vedere gradul de dificultate al lucrărilor efectuate în timpul practicii la bibliotecă, intensitatea muncii, corectitudinea, frecvența bună, majoritatea studenților au obținut la sfârșitul stagiului calificativul „foarte bine“, iar câțiva au fost calificați, cu „excepțional“.

Considerăm că practica studenților de la Facultatea de limbi romanice, clasice și orientale la biblioteca noastră s-a soldat cu rezultate dintre cele mai bune. Biblioteca, aflată în curs de reorganizare, a reușit cu sprijinul studenților practicanți să scurteze termenul de realizare a unor lucrări de prelucrare și dezvăluire a colecțiilor de o deosebită însemnătate, iar studenții au dobândit un plus de cunoaștere a bazei documentare pentru disciplinele studiate, pricepera de a minui instrumentele de informare, de a se orienta în cataloage, ceea ce se va reflecta indiscutabil în însuși stilul lor de muncă intelectuală și implicit în rezultatele lor școlare și profesionale.



# ÎNDRUMAREA LECTURII ELEVILOR ÎNTR-UN LICEU DE SPECIALITATE CU PROFIL AGRICOL

Prof. Liviu GAZDAC  
Liceul agricol din Valea  
Călugărească



Activitatea de îndrumare a lecturii elevilor are ca punct de plecare teoretic ideea, îndeobște cunoscută și acceptată, că lucrătorii școlii nu trebuie să se rezume la transmiterea cunoștințelor conținute în programă sau în manualul școlar, ci trebuie să ajute pe elev să acumuleze continuu, prin eforturi proprii, informații și cunoștințe din toate domeniile de activitate.

Modernizarea învățământului, în consens cu comanda socială a epocii, preconizează un tip de elev mobil, receptiv, capabil să studieze singur, să se informeze, să ajungă prin eforturi personale la concluzii și convingeri ferme. Îndrumarea lecturii trebuie să determine pe tineri, printr-ele, să înțeleagă lumea de astăzi, știința și cultura contemporană, să se deprindă cu munca, cu activitatea practică, astfel încât, după absolvirea școlii, să se poată integra rapid și eficient în producție. Este și ideea care se desprinde cu deosebită pregnanță din spiritul și litera

documentelor de partid și de stat referitoare la învățământ: *Hotărârea Plenarei C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România* prevede astfel extinderea „metodelor moderne, active, care dezvoltă gândirea, capacitatea de investigare a elevilor, presupun participarea lor la dobândirea cunoștințelor, munca lor independentă, deprinderea de a învăța sistematic și de a aplica în practică cele însușite“\*).

Evident, munca de îndrumare a lecturii într-un liceu cu profil agricol nu se deosebește structural de cea desfășurată în liceele de cultură generală sau în celelalte licee de specialitate. Ea trebuie însă să țină cont pe de o parte de mediul din care sînt recrutați și în care se reîntorc elevii liceelor agricole — mediu exclusiv rural —, pe de altă parte de utilizarea rațională a timpului lor. Trebuie să se țină seama, de asemenea, de lipsa unor biblioteci personale în măsură să satisfacă cerințele de informare ale elevilor și de numărul mic de volume existente în bibliotecile publice comunale, comparativ cu cele din mediul urban.

O analiză a bugetului de timp al elevului din liceul agricol ne obligă la o reexaminare a posibilităților de lectură ale elevilor și la o reconsiderare a rolului bibliotecarului școlar, de cele mai multe ori și profesor de limbă și literatură română. După cum reiese dintr-o recentă analiză efectuată la Liceul agricol din Fălcișeni de prof. Ion Dascălu\*\*), timpul liber de care dispun elevii încadrați în această formă de învățământ este destul de restrîns — de 25,2 la sută din total timp săptămînal —, ceea ce denotă că timpul cheltuit pentru muncă depășește în perioada cursurilor limitele normale impuse de nivelul de dezvoltare fizică și psihică a elevilor. Îmbucurător este faptul că lectura ocupă locul întâi în ierarhia activităților din timpul liber — 14,4 la sută în zilele de lucru și 12,1 la sută săptămînal.

Informația de față nu are în intenție să studieze fenomenul îndrumării lecturii în toată complexitatea lui, ci doar să atragă atenția asupra cîtorva aspecte de o cardinală importanță, ca urmare a schimbării opticii în privința conținutului muncii bibliotecarului școlar din liceele de specialitate.

Orientarea lecturii elevilor este o activitate didactică fundamentală, la fel de importantă ca și lecția. Există în prezent în unele școli profesionale pericolul unilateralizării activității bibliotecarului, insistîndu-se cu precădere asupra necesității stimulării lecturii. Avînd în vedere și datele, prezentate anterior, ale bugetului de timp al elevului din liceul de specialitate cu profil agricol, credem că se impune o mutație de accent, insistîndu-se cu

\*) Buc., Editura politică, 1973, p. 38.

\*\*) Dascălu, Ion. *Bugetul de timp al elevilor din liceele de specialitate*. In: *Învățămîntul profesional și tehnic*, nr. 6, 1972, p. 20-25.

precădere pe aspectul dirijării științifice a lecturii. Într-adevăr, elevii citesc un număr impresionant de cărți, fie că s-au deprins din școala generală cu o lectură susținută, fie că e-au contaminat de la colegii de clasă, bine „aprovizionați” cu romane de aventuri, politice, de dragoste etc. Deci nu sărăcia lecturii trebuie să ne alarmeze, ci lipsa ei de selecție. A determina dacă elevii citesc ce trebuie, *cînd* și *cum* trebuie — iată problemele fundamentale la care sint chemați să răspundă cei care îndrumă lectura.

În sprijinul selecției lecturii vine, fără îndoială, programa școlară de literatură română, care prevede studiul cronologic al operelor fundamentale. În ultimele ore ale anului școlar, profesorul prezintă elevilor lista cărților necesare etapei școlare care urmează, știut fiind că este mai profitabil ca o parte supusă analizei la clasă să fie cunoscută dinainte. Luînd în considerare însă rolul formativ al studiului literaturii în școală, organizarea cronologică a lecturii nu este lipsită de reproș. Unul din neajunsuri constă în caracterul tardiv al răspunsurilor date la întrebările grave, urgente, generate de specificul vârstei, răspunsuri decisive pentru formarea viitoarei personalități. Încercînd să depășească singuri unele momente de criză adolescenței, elevii caută febril răspunsuri în literatură. În acest moment menirea bibliotecarului se manifestă plener: a nu-l lăsa pe tînăr să căute prea mult, a evita primejdia rătăcirii în oceanul mereu crescînd al creațiilor literar-artistice, iată comandamentele majore ale muncii de îndrumător spiritual a bibliotecarului. Este oare nevoie ca elevul să ajungă în anul al V-lea ca să-i recomandăm *Străinul* de Titus Popovici sau poezia lui Nicolae Labiș? El are nevoie de Andrei Sabin ori de versurile despre mîncarele victii cu cîțiva ani mai devreme, el trebuie să citească aceste cărți la vârsta auto-definirii și nu numai în anul școlar în care este studiată literatura română contemporană.

Ați profesorul de specialitate cit și bibliotecarul trebuie să-și îndrepte atenția în asemenea condiții asupra dirijării lecturii în funcție de necesitățile vârstei școlareului.

În liceele de specialitate, literatura universală nu constituie obiect de studiu. Nu ne putem însă împăca cu gîndul că viitorul specialist va termina liceul fără să cunoască principalele capodopere ale literaturii celorlalte popoare. Selecția în recomandare am putea-o realiza în funcție de împlinirea personalității elevului sub multiple aspecte și de întregirea cunoștințelor de literatură română pe calea comparativismului, prin îndrumarea lecturii elevilor spre acele opere ale literaturii universale cu care literatura română are certe puncte de interferență. De exemplu, atunci cînd sint recomandate, la sfîrșitul anului al II-lea, operele lui Liviu Rebreanu, ar putea fi adăugate în bibliografie și unele romane ale lui L. N. Tolstoi — *Ana Kareuina* și *Război și pace* —, pe baza cărora elevii ar înțelege mai ușor compoziția roma-

nelor Ion și Răscoala. Sesizarea particularităților tehnicii artistice utilizate de Liviu Rebreanu în *Pădurea spinzuraților* ar fi mult ușurată dacă elevilor li s-ar recomanda lectura unui roman dostoevskian, așa după cum înțelegerea modalităților artistice proprii romanelor lui Camil Petrescu nu se poate face fără o raportare la opera lui Marcel Proust. De asemenea, nu este de conceput să se treacă la analiza romanului *Enigma Otiliei* fără ca elevul să nu fi citit măcar un singur roman balzacian. Registrul titlurilor din literatura universală nu trebuie să fie peste măsură de bogat; important este ca cel care se ocupă de îndrumarea lecturii să găsească momentul cel mai favorabil recomandării, imbinînd fericit cele două criterii amintite în orientarea lecturii.

Învățămîntul modern de specialitate tinde să formeze un elev receptiv, participant activ în procesul formării personalității proprii, capabil să studieze singur, să ajungă prin efort personal la dobîndirea de certitudini, un tehnician integrat în procesul amplu de intelectualizare a satului. În funcție de aceste deziderate, problema cea mai importantă este nu numai de a forma elevilor o cultură literară, ci și de a le crea deprinderi temeinice de lectură, de a-i înarma cu instrumentele de lucru cept de condițiile epocii noastre.

Elevii liceului agricol trebuie deprinși să utilizeze o bibliotecă, să valorifice o bibliografie, să-și extragă informația din manual și din publicații de specialitate și să o prelucroze spre utilizare, să citească presa de specialitate etc. Aceasta cu atît mai mult cu cît unii elevi, care efectuează practica în cadrul unor unități agricole puternice, cum este Institutul de cercetări vini-viticoale din Valea Călugărească, au posibilitatea fericită de a se familiariza cu principiile generale ale muncii de cercetare, depășind ca informație cu mult granițele manualului școlar. Astfel, multe observații și experimente întreprinse de elevi după toate rigorile muncii de cercetare, după ce și-au însușit cu ajutorul profesorilor elementele fundamentale ale muncii intelectuale, s-au materializat în comunicări apărute în revista școlii.

Însăși profesiunea de specialist agricol are drept componentă obligația de onoare, grija de a acționa nu numai cu unelte și mașinile asupra pămîntului, ci și — prin intermediul culturii și al educației — asupra oamenilor cu care el colaborează. Domeniul de activitate al specialistului agricol depășește limitele unei simple profesii productive, el fiind nu numai profesionist, ci și un mesager al culturii în mediul în care își desfășoară activitatea. Consecvenți unei asemenea viziuni orientăm noi lectura celor care vor îndruma, la rîndul lor, răspîndirea cărții agrozotehnice, care vor fi participanți activi ai procesului de culturalizare a satului, care vor înriuri conștiința oamenilor cu care lucrează.

## Lectorat metodic la Galați

Urmărind traducerea în viață a măsurilor Biroului Executiv al Consiliului Central al U.G.S.R. privind îmbunătățirea activității de propagandă a cărții și perfecționarea rețelei de biblioteci sindicale, Consiliul județean al sindicatelor Galați, în colaborare cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă și cu Biblioteca municipală „V. A. Urechia”, a organizat un lectorat metodic pentru bibliotecarii sindicali gălățeni.

Formă de pregătire profesională cu caracter permanent, lectoratul permite celor 60 de bibliotecari sindicali (salariați, cu îndemnizație sau cu muncă obiștească) accesul, prin intermediul unor cadre competente, la pro-

blematica biblioteconomică curentă prin organizarea unor dezbateri profesionale și a unor schimburi de experiență, la care participă și specialiștii din bibliotecile publice și din diverse sectoare ale vieții cultural-educative. Planul de activitate pentru anul în curs (lectoratul s-a deschis la începutul semestrului II) cuprinde 6 întâlniri (în fiecare lună câte una) la care se dezbate teme privind: rolul bibliotecii în contextul muncii cultural-educative, probleme privind structura, organizarea, verificarea și păstrarea fondului de cărți, ale evidenței fondurilor unei biblioteci, ale clasificării cărților, principiile și sursele de completare a fondurilor de cărți, sarcinile, metodele și mijloacele muncii de informare, legislația privind recuperarea cărților (legi și hotărâri).

Analiza, la sfârșitul anului, a rezultatelor obținute în cadrul lectoratului, a părerilor participanților și ale specialiștilor care și-au dat concursul la susținerea expunerilor și a dezbaterilor va permite o îmbunătățire substanțială a proiectului de plan de activitate, întocmit de pe acum, pentru anul 1974.

I. M.

## Studii privind cuprinderea populației la lectură

În dorința de a cunoaște gradul de cuprindere în sfera lecturii publice a populației orașului, Biblioteca orașenească din Reghin a întreprins în cursul anilor 1971, 1972 și în prima jumătate a acestui an două studii: unul privind gradul de cuprindere a salariaților ca cititori la biblioteca orașenească (investigațiile au fost făcute în 18 întreprinderi și instituții) și altul referitor la gradul de cuprindere, pe zone ale orașului, a populației Reghinului în sfera serviciilor bibliotecii publice.

Pe baza datelor culese, am constatat că distanța față de bibliotecă și măsura în care sînt cunoscute serviciile pe care le oferă și fondurile de care dispune au avut un rol hotărîtor în atragerea la lectură a populației. Pentru a facilita în mai mare măsură pătrunderea cărții în rîndul locuitorilor Reghinului, ne-am propus:

— stabilirea unei colaborări sistematice cu întreprinderile și instituțiile din oraș prin organizarea în cadrul acestora a unor acțiuni de propagandă a cărții, prin popularizarea la locurile de muncă ale salariaților a fondurilor bibliotecii, a serviciilor pe care aceasta le poate oferi;

— popularizarea fondurilor bibliotecii și a serviciilor în cartierele mărginașe ale orașului și, totodată, organizarea unor acțiuni de masă de propagandă a cărții, folosind mai intens colaborarea cu Comitetul orașenească al femeilor, cu deputații din cartiere, cu Comitetul orașenească U.T.C.;

— creșterea rolului activului obștesc ce funcționează pe lângă bibliotecă.

Aceste măsuri, pe care biblioteca a și început să le pună în practică, vor avea efectul deplin doar în condițiile înființării unor filiale. Distanța mare față de centru, unde se află situată biblioteca, reprezintă un impediment serios în atragerea la lectură a populației din cartierele mărginașe ale orașului. Ne-am gândit la posibilitatea folosirii temporare a colportajului de cărți. Nu se încadrează în conceptul de bibliotecă modernă, dar vrem să ajungă cartea pînă la ultima casă a orașului.

Sara MARIN  
Biblioteca orașenească  
Reghin

N.R.: Poate un bibliobuz ar fi o soluție mai practică și mai eficientă.



Preocuparea pentru promovarea cărții și a bibliotecii se desemnează ca o latură intrinsecă și ca permanentă de acțiune a mișcării noastre muncitorești, încă din faza sa de început, subsumată fiind obiectivelor generale, social-economice și politico-ideologice, ale luptei proletariatului român. De aici și continua analiză și evaluare a problematicii privitoare la sarcinile și la formele muncii organizate cu cartea, în scopul situării ei în actualitatea nemijlocită a bătăliei revoluționare a clasei muncitoare. Nu era vorba de o preocupare la modul general, ci de o statuare concretă și clară a acestei problematicii în inșeși documentele programatice ale mișcării muncitorești din țara noastră și de aplicarea lor perseverentă și efectivă în activitatea de zi cu zi.

Este mai mult decât grăitor că cea mai mare parte a organizațiilor proletariatului român din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, fie politice, fie profesionale, au dispus de bibliotecii proprii, cu profil de educație socialistă și cultură generală a masei muncitorești. Ele au înscris în mod distinct, în statutele lor, o serie de prevederi care mergeau de la afirmarea unor principii de bază în domeniul bibliotecăresc pînă la detalii practice pe planul utilizării cărții și a bibliotecii. Firește, aceste prevederi erau concepute în strînsă conexiune cu bogatul și variatul cadru al activității cultural-educative a mișcării muncitorești, care, în totalitatea ei, avea menirea de a contribui la dezvoltarea conștiinței de clasă a muncitorului, la luminarea sa, la formarea unui orizont de cunoștințe care să-i permită să înțeleagă fenomenele politico-sociale și să se poată angaja în luptă. Organul de presă al partidului politic al proletariatului din România, ziarul *Lumea nouă*, releva, în acest sens: „*A pregăti clasa muncitoare în vederea luptelor dintre capital și muncă, a o lumina..., a o organiza, a o face puternică și conștientă pentru a avea convingerea despre dreptatea ei și credința în mărețul său ideal, iată opera nespus de mare și frumoasă pe care o urmărim*“<sup>1)</sup>.

Pornind de la acest obiectiv major, de la rolul pe care istoria l-a conferit clasei muncitoare, socialiștii români nu au pierdut nici un moment din vedere, în practica acțiunii de organizare a proletariatului și în efervescența luptelor de clasă, rolul ridicării necon-



istoria cărții  
și a  
bibliotecilor

**Prevederi  
referitoare  
la  
biblioteci  
în  
statutele  
organizațiilor  
muncitorești  
din  
România  
în  
a  
doua  
jumătate  
a  
secolului  
al  
XIX-lea**

Dr. Vasile PETRIȘOR

nite a conștiinței revoluționare a muncitorimii, al legăturii organice dintre domeniul cultural-educativ și cel politic propriu-zis. „Afară de această lucrare de propagandă și organizare socialistă — se arată la Congresul al 11-lea al P.S.D.M.R. din aprilie 1894 —, social-democrația română s-a manifestat pe terenul cultural, literar, și științific... Această lucrare culturală e de mare însemnătate pentru țara noastră nu numai din punct de vedere cultural, ci și din punctul de vedere curat socialist<sup>2)</sup>. Militanții revoluționari acționau „pentru răspândirea cât mai întinsă a socialismului teoretic și științific<sup>3)</sup>, „pentru popularizarea științei prin intruniri sau alte mijloace<sup>4)</sup>, pentru organizarea de „conferințe cursuri și difuzarea de broșuri socialiste și cultural-educative<sup>5)</sup>, pentru tipărirea de „broșuri de economie socială și politică, care să servească la luminarea muncitorilor și la formarea de propagandiști și care broșuri se vor vinde pe prețul cel mai mic posibil<sup>6)</sup>, sau „care să se împartă gratis prin cluburile de muncitori din țară<sup>7)</sup>. O preocupare aparte o formează înființarea de cât mai multe biblioteci prin care muncitorii „să se lumineze asupra soartei și a chipului de îmbunătățire a stării lor<sup>8)</sup>.

Lupta de clasă și acțiunea pentru însușirea tezaurului culturii înaintate au constituit, în practică și teoria mișcării noastre muncitorești, un tot indestructibil.

Pomind de la ideea că mijlocul de cunoaștere în transmiterea și în recepțarea a ceea ce a cucerit mai bun omenirea pe planul cunoștințelor îl constituie cartea, că prin intermediul ei proletariatul, conștient de sine și de menirea sa istorică, putea să își atingă convingerile și aspirațiile, socialistii români i-au dat o importanță deosebită sau făcut totul pentru ca ea să parvină muncitorilor într-un cadru organizat.

Statutele organizațiilor politice și profesionale muncitorești conțin prevederi exprese în legătură cu înființarea de biblioteci, modalitățile de funcționare a acestora, conținutul colecțiilor, mijloacele materiale pentru procurarea lor, responsabilitățile bibliotecarului, condițiile de împrumut, conservarea fondurilor ș.a.

Prevederea privind crearea de biblioteci în cadrul organizațiilor muncitorești existente în a doua jumătate a secolului al XIX-lea este înscrisă, în marea majoritate a statutenor, încă din primele paragrafe, unde găsim formulări ca: „Societatea va înființa o bibliotecă pentru folosința membrilor săi”; „Clubul va înființa o bibliotecă și va face abonaamente la ziarele... privitoare la muncitori”; „Cercul va pune temelie unei biblioteci socialiste”; „Asociația își propune să înființeze un cerc de lectură, dotat cu bibliotecă și cu ziare, pentru culturalizarea și ridicarea nivelului spiritual al membrilor”; comitetul Cercului își propune „înființarea unei biblioteci, abonarea la toate gazetele lucrătorilor tipografi

din țară și străinătate”; „O bibliotecă destul de bogată este întotdeauna la dispoziția muncitorilor<sup>9)</sup> etc.

Din conținutul acestor statute aflăm detalii interesante și în legătură cu localurile acestor biblioteci și, amenajarea lor, condițiile de lectură și de împrumut, felul în care erau păstrate colecțiile. Bibliotecile muncitorești funcționau, fără excepție, în incinta sediilor organizațiilor respective, dispunând de una sau două săli, uneori destul de încăpătoare<sup>10)</sup>. Publicațiile se păstrau, de obicei, în dulapuri prevăzute, uneori, cu vitrină. Pentru consultarea cărților sau a presei, bibliotecile dispuneau de citeva mese, scaune, iar în lipsa acestora de bănci<sup>11)</sup>.

Date deosebit de concludente aflăm, din cuprinsul acestor statute, și în legătură cu fondurile de cărți ale acestor biblioteci și cu modalitățile de procurare a publicațiilor. De obicei, erau achiziționate lucrări aparute în țară, la care se adăugau și cărți de peste hotare<sup>12)</sup>. Acestea proveneau de la diferite edituri, dar, în cea mai mare parte, erau lucrări sau broșuri editate de organizațiile muncitorești din țară sau de diferite foruri socialiste internaționale<sup>13)</sup>. Cărțile se procurau prin sumele repartizate în acest scop din veniturile organizațiilor respective<sup>14)</sup>, din donațiile membrilor sau ale altor persoane și din gratuitățile distribuite de Cercul muncitorilor din București, iar mai târziu, după 1893, de către partidul politic al clasei muncitoare.

Este de observat că achiziționarea de cărți pentru încreșterea bibliotecii nu se făcea la întâmplare sau după propriile preferințe ale bibliotecarului. Ceea ce trebuia procurat se hotăra în cadrul comitetului de conducere al fiecărei organizații muncitorești, avându-se în vedere recomandările forurilor superioare sau centrale. În primul rând, în aceste biblioteci se asigurau lucrări cu conținut socialist, de economie politică, filozofie, sociologie, istorie și scrieri beletristice cu caracter social. Statutul Asociației generale a muncitorilor din Timișoara, înființată în 1868, prevedea, bunăoară, „Achiziționarea de cărți și de periodice de cultură generală, de studii economice și de materii reale”, utile unor „lecturi comune, cu explicarea textelor pentru cei neînțiați<sup>15)</sup>.

De altfel, recomandările pentru achiziționarea de cărți erau frecvent publicate în paginile periodicelor socialiste și muncitorești. Cu prilejul apariției, în *Biblioteca socialistă* de la București, a lucrării *Ce este și ce vrea socialismul?*, ziarul *Lumea nouă*, făcând o succintă prezentare a volumului, uzanță des folosită de presa muncitorească și socialistă a timpului, scria: „Recomandăm tuturor organizațiilor de muncitori, tuturor celor care vor să priceapă bine socialismul și, mai ales, tinerimii muncitoare... noua broșură Ce este și ce vrea socialismul?... Prietenii noștri vor găsi în această broșură (nr. 7 din *Biblioteca*

ziarului Lumea nouă) *expunerea cât se poate de limpede a finteii și a teoriilor socialiste, precum și răspunsurile la obiecțiunile aduse de cei ce combat socialismul, așa încît e una din cele mai bune broșuri de propagandă. Broșura, tipărită foarte curat..., conține peste 60 de pagini și costă numai 10 bani. Se va face un însemnat rabat în beneficiul organizațiile care vor face comenzi mai mari* 16).

Desigur, ar fi greu să se estimeze numărul publicațiilor fiecăreia dintre aceste biblioteci muncitorești 17). Datele care s-au păstrat ne dau însă posibilitatea să ne facem o părere de ansamblu asupra conținutului și a tematicii cărților, a titlurilor care s-au aflat în fondurile acestora. Cert este că, în mai toate aceste biblioteci, au existat asemenea lucrări ca: *Manifestul Partidului Comunist*, de K. Marx și Fr. Engels, *Socialismul utopic și socialismul științific*, de Fr. Engels, *Tactica social-democrației*, de Fr. Engels, *Chestia lucrătorilor*, de Klara Zetkin, *Evoluția proprietății*, de P. Lafargue, *Statul viitor și social-democrația*, de A. Bebel, *Karl Marx și economia noastră* și *Ce vor socialistii români*, de Constantin Dobrogeanu-Gherea, *O pagină din socialismul român*, de Zubeu Codroanu, *Ce este constituția*, de F. Lassalle, *Scrisori colectiviste*, de E. Vandervelde, *Grevelo*, de Anton Bacalbașa, *Chestia agrară*, de Zamfir Filotti, *Mediul social ca factor patologic*, de dr. Ștefan Stîncă, *Chestia țărăneasă*, de I. Nașliu, *Repausul de duminică*, de V. C. Mortuș, *Scrisori către țărani*, de C. Milie, *Tactica socială*, de G. Diamandi, *Legea minelor și socialismul*, *De la Olt, I Mai — cîntecul socialist* și multe altele 18).

În mod frecvent, în fondurile bibliotecilor se găseau și colecții de ziare muncitorești și socialiste, ca și periodice de cultură generală. Această realitate se degajă din înseși statutele multor organizații politice și profesionale. Astfel, Asociația lucrătorilor croitori din Arad avea prevăzută în statut „*Abonarea la reviste de specialitate profesională și cultură generală*” 19), iar comitetului Asociației profesionale a calfelor din Oradea îi revenea ca sarcină „*să hotărască ce anume ziare, reviste profesionale sau de cultură generală și cărți să achiziționeze*” 20). Asemenea prevederi privind necesitatea procurării de către bibliotecă a unor ziare și reviste, ca și a studierii acestora, găsim și în alte statute: „*Procurarea de publicații și cărți adecvate... lecturarea publicațiilor și cărților corespunzătoare*”; „*Folosirea în comun a gazetelor în sala de lectură, cit și cărțile potrivite*”; „*Lecturarea unor periodice, a unor lucrări de breaslă și de polemică, precum și cultivarea interesului pentru artă*”; „*Instrucțiunea... și lecturarea cărților și gazetelor aduse din bibliotecă asociației*”; „*Răspindirea cunoștințelor profesionale, citirea ziarelor și a periodiceilor, lecturarea cărților existente în bibliotecă*”; „*Crearea unui cerc de lectură,*

*înființarea unei biblioteci și abonarea la reviste de specialitate*” 21).

Într-o serie de statute se găsea înscrisă și prevederea că membrii organizațiilor muncitorești, cum era cazul celor din asociațiile generale ale muncitorilor din Timișoara, Arad și Cluj, erau obligați să se aboneze nu numai la unele ziare socialiste din țară, ci și „*la un ziar muncitoresc internațional*”, între care erau amintite: *Der Verbote* (Geneva), *Die Tagwacht* și *Der Volksstaat* (Leipzig) și *Der Volkswille* (Viena) 22). O prevedere aproape similară era înscrisă și în statutele Clubului muncitorilor din București, în care se preciza că acesta „*va face abonamente la mai multe ziare străine care se ocupă de mișcarea muncitorească*” 23).

În unele statute figurează prevederea referitoare la obligativitatea pentru membrii organizațiilor muncitorești de a populariza revistele care vor susține cauzele lucrătorilor 24).

Cu asemenea preocupări multiple și precis orientate, este de la sine înțeles că toate aceste biblioteci — adevărate centre viabile de promovare a cărții — nu erau încredințate unor simpli minutori. De aceea, în toate cazurile, vom întâlni în conducerea și îndrumarea lor oameni cu simț de răspundere, cu prescripții și cu pregătire politică și culturală multilaterală 25), fără nici o excepție membrii în comitetele de conducere ale organizațiilor muncitorești respective. Aceștia îndeplineau și sarcina de bibliotecari, fie în schimbul unei remunerații, fie, ca în marea majoritate a cazurilor, benevol 26). Astfel, la Asociația generală a muncitorilor din Timișoara, primul vicepreședinte al comitetului purta și „*grija bibliotecii și a desfășurării cursurilor didactice*” 27); în cadrul comitetului Asociației calfelor de croitori din Oradea, biblioteca era „*administrată de secretar*” 28), la fel ca și în cazul Asociației profesionale a muncitorilor din Gheorghieni, unde secretarul avea obligația de a ține „*deschisă bibliotecă... în zilele și orele stabilite de comitet, spre a fi la dispoziția membrilor*” 29).

În alte cazuri, sarcina de bibliotecar era încredințată unui membru al comitetului de conducere al organizației respective. Așa era cazul Asociației profesionale a calfelor din Sibiu 30), Cercului tineretului din Arad, unde din comitet „*făcea parte și un bibliotecar ales pe timp de un an*” 31), Asociației profesionale a tipografilor din Cluj, unde „*în comitetul societății, format din șase persoane, intră și un bibliotecar-adjunct, ales de adunarea generală*” 32). Situații asemănătoare mai întâlnim la Asociația profesională a calfelor de croitori din Oradea, unde bibliotecarul făcea parte din „*membrii aleși ai comitetu-*

lui<sup>33</sup>), Asociația culturală a calfelor din Făgăraș, unde bibliotecarul era ales în comitet „pe termen de un an”<sup>34</sup>), ca și în multe alte cazuri.

Așa cum reiese din cele mai sus arătate, bibliotecarul era, de obicei, ales pe termen de un an de către membrii întregii organizații muncitorești, el fiind direct răspunzător în fața comitetului și a adunării generale, nu numai de munca în bibliotecă, dar și de bunul mers al activității cultural-educative și artistice a asociației din care făcea parte.

Indatoririle bibliotecarului, ca și regulamentul de funcționare a bibliotecilor organizațiilor muncitorești, erau înscrise, în multe statute, până la cele mai mici detalii. Acesta avea în sarcină procurarea cărților și periodicelor, răspundea de buna organizare a arhivei, era obligat „să întocmească o evidență sistematică” a fondurilor<sup>35</sup>). Pentru o mai strictă evidență a volumelor, se prevedea că „toate cărțile vor fi investite cu ștampila clubului”<sup>36</sup>).

Bibliotecarul mai era „obligat să întrețină curat și în bunăstare cărțile aparținătoare bibliotecii”, iar fiecare membru cititor era dator „să despăgubească imediat orice daună ce a provocat” unui volum împrumutat<sup>37</sup>). O prevedere ceva mai largă în acest sens o găsim înscrisă în Statutul Asociației profesionale a tipografilor din Cluj, în care se spunea că „Bibliotecarul și, eventual, adjunctul său, cărora le revine sarcina menținerii în bune condiții a stării bibliotecii, inclusiv a cercului de lectură, ca și supravegherea învățămîntului (cu profil de specialitate — n.n.), vor da cu împrumut membrilor cărțile aflate în bibliotecă și vor avea grijă de înapoierea lor, vor încasa eventualele amenzi și vor raporta (comitetului — n.n.) cu privire la aceasta, ca și la starea bibliotecii. În afară de cele de mai sus, bibliotecarul-adjunct va îngriji de plata anticipată a diverselor publicații, de menținerea în bună stare a inventarului societății, ca și de procurarea rechizitelor necesare”<sup>38</sup>).

#### NOTE

- 1) *Lumea nouă*, 17 august 1869.
- 2) *Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1893—1900*, București, Editură politică, 1969, p. 228.
- 3) *Ibidem*, p. 511.
- 4) *Lumea nouă*, 6 martie 1897.
- 5) *Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1893—1900*, p. 837.
- 6) *Dare de seamă despre dezbaterile Congresului al III-lea al social-democrației române, ținut la București în zilele de 4 și 5 aprilie 1895*. București, Tipografia nouă „Grigore Panaitescu”, 1896, p. 11.
- 7) *Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900*, p. 320.
- 8) *Documente din mișcarea muncitorească. 1872—1916*. Ediția a doua completată. București, Editura C.G.M., 1947, p. 124.
- 9) Vezi: Statutele Societății muncitorilor comerciali din București (*Documente din mișcarea muncitorească. 1872—1916*, p. 99); Statutul Clubului muncitorilor din București (*Ibidem*, p. 124); Statutul Asociației generale a muncitorilor din Cluj (*Magyar polgar*, Cluj, 3 decembrie 1869); Statutul Cercului elevilor tipografi din București (*Munca*, 31 decembrie 1894); Statutul Clubului muncitorilor din Galați (*Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1893—1900*, p. 493), ș.a.
- 10) Vezi: Statutul Asociației profesionale a calfelor de croitori din Oradea (*Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România. 1821—1878*. București, Editura politică, 1971, p. 546); Statutul Asociației lucrătorilor croitori din Arad (*Alföld*, 21 ianuarie 1868); Statutul Asociației lucrătorilor zidari din Arad (*Documente din istoria mișcării muncitorești din România. 1893—1900*, p. 554); Statutul Cercului tineretății din Arad (Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. — În continuare A.I.S.I.S.P. —, microfilme, cutia nr. 210, filmul nr. 1) ș.a.
- 11) Biblioteca Clubului muncitorilor din Ploiești, de exemplu, păstra cărțile într-un dulap masiv, a cărui confecționare a costat, în 1893, suma de 50 de lei (*Munca*, 10 octombrie 1893).
- 12) Menționăm, în acest sens, cu titlu de exemplu: *Ludwig Feuerbach*, de Friedrich Engels; *De la realitate du monde sensible*, de Jean Jaurès; *Socialisme integral*, de Malon; *Klassengegensetze von 1889*, de Karl Kautski (*Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900*, p. 472). Clubul muncitorilor din București avea, de pildă, în fondurile bibliotecii, 130 de cărți în limba franceză, 42 în limba germană și 6 în limbile bulgară și sîrbă (*Ibidem*, p. 491).
- 13) La 20 octombrie 1869, Carol Farcaș, unul dintre conducătorii Asociației generale a muncitorilor din Timișoara, cerea, într-o scrisoare către J. F. Becker, lămuriri „dacă ar fi posibil să primim de la Geneva un catalog referitor la operele care se ocupă de problemele socialiste” (*Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România. 1821—1878*, p. 451).
- 14) De exemplu, în Statutul Asociației profesionale a calfelor de croitori din Oradea se prevedea că pentru achiziționarea de cărți destinate bibliotecii, potrivit hotărîrii comi-

Bibliotecarul nu numai că „avea în grijă și în păstrarea lui cărțile și periodicele destinate bibliotecii”<sup>39)</sup>, nu numai că era obligat „de a păzi eliberarea și restituirea cărților împrumutate din biblioteca asociației”<sup>40)</sup>, ci trebuia să verifice „zilnic situația bibliotecii”, să dea la legat volumele și să procedeze, în toate problemele ce privesc biblioteca, în conformitate cu dispozițiile primite de la comitet<sup>41)</sup>. Pentru evidența și urmărirea îndeaproape a cărților împrumutate, el trebuia să aibă „un registru în care să se trecă cărțile împrumutate, numele împrumutătorului, locuința și termenul împrumutării”<sup>42)</sup>.

În general, orice membru al organizației sau membrii săi de familie aveau dreptul să folosească în mod gratuit biblioteca, dar numai în interiorul acesteia, „interzicându-se scoaterea din incinta bibliotecii a cărților sau a volumelor disparate”<sup>43)</sup>. În acest sens, în statutul Asociației profesionale a muncitorilor

din Gheorghieni se preciza că bibliotecarul „ține deschisă biblioteca asociației în zilele și orele stabilite de comitet (de obicei după-amiaza, seara și duminică — n.n.) spre a fi la dispoziția membrilor”<sup>44)</sup>. Regula aceasta era, de altfel, aplicată încă în secolul trecut, în majoritatea bibliotecilor publice și științifice din estul Europei.

În unele cazuri, ce-i drept puțin întâlnite — specifice, îndeosebi, cluburilor muncitorești —, existau prevederi clare și în legătură cu drepturile membrilor de a împrumuta cărți pentru acasă, dar și cu îndatoririle speciale ce le reveneau.

Împrumutul cărților pentru acasă presupunea a „fi la curent cu cotizația și a depune ca garanție valoarea cărții împrumutate, în bani, cărți, sau alte obiecte de valoare”<sup>45)</sup>. În aceste situații, în statute se preciza că bibliotecarul „poate da spre citire membrilor asociației cărți sau alte documente aflate în proprietatea asociației, dar pe perioade limitate, nu



- 21) A se vedea: Statutul Asociației profesionale a calfelor din Sibiu (Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878, p. 415—417); Statutul Cercului tineretului din Arad (A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 210, filmul nr. 1); Statutul Asociației profesionale a calfelor din Pincota (A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 20, filmul nr. 2); Statutul Asociației profesionale a calfelor din Oradea (Biblioteca Institutului de istorie și arheologie Cluj, fondul Organizației muncitorești, cutia nr. VI); Statutul Asociației generale a muncitorilor din Cluj (Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878, p. 494); Statutul Asociației profesionale a muncitorilor din Gheorghieni (A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 211, filmul nr. 4); ș.a.
- 22) Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România 1821—1878, p. 479.
- 23) Statutele Clubului muncitorilor din București și regulamentul secției de ajutor. București, 1896, p. 11.
- 24) A se vedea: Statutul Asociației generale a tuturor lucrătorilor din România, în Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878, p. 827.
- 25) Între cei care s-au aflat, pentru un timp, în conducerea unor biblioteci muncitorești, amintim pe: Alecu Constantinescu, I. C. Frimu, Ștefan Gheorghiu, Rozalia Frimu, Ivăncu Pascu (Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900, p. 803—804; Lumea nouă, 5 iunie 1896 și 21 mai 1900).
- 26) În unele cazuri, ca cel al Asociației profesionale a calfelor de croitori din Oradea,
- 1) Bibliotecarul nu numai că „avea în grijă și în păstrarea lui cărțile și periodicele destinate bibliotecii”<sup>39)</sup>, nu numai că era obligat „de a păzi eliberarea și restituirea cărților împrumutate din biblioteca asociației”<sup>40)</sup>, ci trebuia să verifice „zilnic situația bibliotecii”, să dea la legat volumele și să procedeze, în toate problemele ce privesc biblioteca, în conformitate cu dispozițiile primite de la comitet<sup>41)</sup>. Pentru evidența și urmărirea îndeaproape a cărților împrumutate, el trebuia să aibă „un registru în care să se trecă cărțile împrumutate, numele împrumutătorului, locuința și termenul împrumutării”<sup>42)</sup>.
- 2) În general, orice membru al organizației sau membrii săi de familie aveau dreptul să folosească în mod gratuit biblioteca, dar numai în interiorul acesteia, „interzicându-se scoaterea din incinta bibliotecii a cărților sau a volumelor disparate”<sup>43)</sup>. În acest sens, în statutul Asociației profesionale a muncitorilor
- 3) din Gheorghieni se preciza că bibliotecarul „ține deschisă biblioteca asociației în zilele și orele stabilite de comitet (de obicei după-amiaza, seara și duminică — n.n.) spre a fi la dispoziția membrilor”<sup>44)</sup>. Regula aceasta era, de altfel, aplicată încă în secolul trecut, în majoritatea bibliotecilor publice și științifice din estul Europei.
- 4) În unele cazuri, ce-i drept puțin întâlnite — specifice, îndeosebi, cluburilor muncitorești —, existau prevederi clare și în legătură cu drepturile membrilor de a împrumuta cărți pentru acasă, dar și cu îndatoririle speciale ce le reveneau.
- 5) Împrumutul cărților pentru acasă presupunea a „fi la curent cu cotizația și a depune ca garanție valoarea cărții împrumutate, în bani, cărți, sau alte obiecte de valoare”<sup>45)</sup>. În aceste situații, în statute se preciza că bibliotecarul „poate da spre citire membrilor asociației cărți sau alte documente aflate în proprietatea asociației, dar pe perioade limitate, nu
- 6) tetului, se aloca anual suma de 100 de florini (Biblioteca Institutului de istorie și arheologie, Cluj, fondul Organizației de masă, cutia nr. VI); Clubul muncitorilor din București aloca pentru bibliotecă 5 la sută din buget (Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900, p. 411).
- 15) Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România, 1821—1878, p. 512.
- 16) Lumea nouă, 20 aprilie 1896.
- 17) În 1897, de pildă, Biblioteca Clubului muncitorilor din București avea 1 313 volume, în valoare de 2 670 de lei (Dare de seamă și bilanțul de venituri și cheltuieli ale clubului și ale secțiunii de ajutor de la 1 iulie 1897—1 martie 1898, p. 4).
- 18) Lumea nouă, 14 noiembrie 1899; Munca, 10 octombrie 1893. Pentru bibliotecile muncitorești care achiziționau un număr mai mare de exemplare se făcea, de obicei, un rabat de 30 la sută. Costul unei asemenea lucrări varia între 0,5 și 0,20 de bani (Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1893—1900, p. 763—764). Unele dintre aceste cărți se publicau în tiraje de masă. Astfel, în 1896, Dezrobirea muncitorilor a apărut în două ediții succesive, cu un tiraj de 20 000 de exemplare (Ibidem, p. 839). Ce vor socialiștii români?, în 1 800 de exemplare, Scrisori colective, în 1 000 de exemplare, Pușcăriașul, în 2 000 de exemplare, Carte de citire socialistă, în 3 000 de exemplare (Ibidem, p. 791, 497).
- 19) Biblioteca Institutului de istorie și arheologie, Cluj, fondul Organizației muncitorești, cutia nr. VI.
- 20) Alföld, 21 ianuarie 1868.

mai pe baza hotărârii comitetului și în schimbul unei chitanțe<sup>46)</sup>. Nu orice periodic putea fi însă împrumutat la domiciliu. Pentru aceasta se prevedea în mod expres că respectiva publicație trebuie să fie legată. „Exemplarele izolate ale periodicelor — se specifica în astfel de cazuri — nu pot fi însă împrumutate decît numai după ce ele vor fi legate în tomuri trimestriale, semestriale sau anuale<sup>47)</sup>”.

Bineînțeles că și în cazul împrumutării de cărți acasă erau prevăzute o serie de clauze legate de termenul de împrumut, prelungirea lui etc. Cel care lua spre citire la domiciliu o carte era dator nu numai să o întrețină în stare bună, ci și să o predea „după o întrebuințare de două săptămîni pentru un volum și o săptămîină pentru o broșură”. Cel care cerea pentru acasă o carte era dator a plăti „pentru fiecare volum cîte 10 bani, iar broșura care nu va trece de 100 foi cîte 5 bani, aceste taxe pentru timpul specificat<sup>48)</sup>”.

În cazul prelungirii împrumutului, se plătea o nouă taxă.

Cărțile împrumutate erau menționate în mod obligatoriu într-un registru special, iar la restituirea lor bibliotecarul era dator a „atesta prin semnătura sa înapoierea cărții, cum și starea cum a primit-o”. Cei care, în termenul prevăzut de statut, nu restituiau cărțile erau pasibili de o amendă egală cu 30 de bani de fiecare săptămîină. Ei erau răspunzători, de asemenea, de deteriorarea cărții, precum și de pierderea ei. În cazul în care o carte nu era restituită „în cel mult o lună de la expirarea termenului de împrumutare”, bibliotecarul avea dreptul „de a cumpăra alta în contul garanției depuse, în urma unui aviz prin care îl va pune în cunoștință pe împrumutătorul cărții<sup>48)</sup>”.

În afară de activitatea lor internă, bibliotecile participau și la toate celelalte activități culturale-educative ale organizațiilor muncito-



- statutul prevedea că bibliotecarul era ajutat de persoane însărcinate cu mînuirea fondurilor de cărți și ziare, alese în mod special de comitet și confirmate atît de adunarea generală, cit și de adunarea bărbaților de încredere. Aceștia însă nu puteau să și ocupe funcțiile respective decît în cazul în care depuneau o garanție (Biblioteca Institutului de istorie și arheologie, Cluj, fondul Organizației muncitorești, cutia nr. VI). În cazul Asociației profesionale a muncitorilor din Gheorghieni, bibliotecarul, „Drept recompensă a acestor osteneți..., beneficiază de un onor anual, stabilit de adunarea generală” (A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 211, filmul nr. 1).
- 27) Muzeul județean Tirgu Mureș, inventarul nr. 512.
- 28) *Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România. 1821—1878*, p. 346.
- 29) A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 211, filmul nr. 4.
- 30) *Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România. 1821—1878*, p. 417.
- 31) *Ibidem*, p. 423.
- 32) *Ibidem*, p. 560.
- 33) Biblioteca Institutului de istorie și arheologie, Cluj, fondul Organizației muncitorești, cutia nr. VI.
- 34) A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 210, filmul nr. 4.
- 35) *Loc. cit.*, filmul nr. 1 (Statutul Cercului tineretului din Arad).
- 36) *Statutele Clubului muncitorilor din București și regulamentul secției de ajutor*, București, 1896, p. 8.
- 37) A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 210, filmul nr. 1 (Statutul Cercului tineretului din Arad).
- 38) *Documente privind începuturile mișcării muncitorești și socialiste din România. 1821—1878*, p. 361 (Statutele Asociației profesionale a lucrătorilor tipografi din Cluj).
- 39) Biblioteca Institutului de istorie și arheologie, Cluj, fondul Organizației muncitorești, cutia nr. VI (Statutul Asociației profesionale a calfelor din Oradea).
- 40) A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 210, filmul nr. 4 (Statutul Asociației culturale a calfelor din Făgăraș).
- 41) Biblioteca Institutului de istorie și arheologie, Cluj, fondul Organizației muncitorești, cutia nr. VI (Statutul Asociației profesionale a calfelor din Oradea).
- 42) *Statutele Clubului muncitorilor din București și regulamentul secției de ajutor*, p. 10.
- 43) A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 210, filmul nr. 1 (Statutele Cercului tineretului din Arad).
- 44) A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 211, filmul nr. 4.
- 45) *Statutele Clubului muncitorilor din București și regulamentul secției de ajutor*, p. 10.
- 46) A.I.S.I.S.P., microfilme, cutia nr. 211, filmul nr. 4.
- 47) Muzeul județean Tirgu Mureș, inventarul nr. 512.
- 48) *Statutele Clubului muncitorilor din București și regulamentul secției de ajutor*, p. 13.

## DE LIPSĂ CĂRTICEA... lipsește din toate bibliotecile?

Conf. dr. Cezar Apreutesci

O consemnare din *Bibliografia românească veche* a lui I. Bianu și N. Hodoș a devenit în ultimul timp obiect de controversă. Sub nr. 485, după descrierea ediției bilingve, româno-germane, a *Cărții trebuincioase pentru dascăli...* — *Nothwendiges Handbuch für Schulmeister...* (Viena, 1785) este menționată și o altă versiune a traducerii acestei lucrări cu titlul *De lipsă cărțice...* (Viena, 1785).

Afirmând că au consultat numai volumul al doilea al cărții, I. Bianu și N. Hodoș notează: „Volumul II sau partea a doua are titlu și tablă de materii în exemplarul nostru. Această carte a apărut în același an și la același editor într-o altă ediție în care textul german este același, iar traducerea românească este alta. Am văzut însă numai volumul care are titlul următor: „DE LIPSĂ CĂRTICE/ pentru învățătorii a Neuniților rumâneștilor mai mici școale/ în Impără: și Crăieștile Țării PARTEA A DOUA Se vinde nelegată 45 krl Cu Permisu celor mai mari/ În Viena la Iosif Nobal de Kurtbek împără: și Cră: / de Curte, a neuniților Rumâni și al Sirbilor Tipograf, și vînzător de Cărți/ în anul 1785.”.

Titlul este reproduș cu litere chirilice iar separarea prin bare verticale a capetelor de rînd, redînd „imaginea grafică” a foii de titlu, întărește convingerea că autorii au avut la dispoziție un exemplar din partea a doua a acestei cărți.

Existența, într-o anumită perioadă a acestei variante este confirmată în descrierea din *Bibliografia românească veche* prin indicarea locului unde se află exemplarul: „București, Biblioteca Academiei Române” și de o adnotare făcută la pagina respectivă pe volumul B.R.V. aflat în fondul de referință al sălii de manuscrise a Bibliotecii Academiei R. S. Ro-

maniei: „Vol. II a apărut, la același an, în ediții deosebite ca traducere — una din ele are și câteva tabele” — O.G. (Se pare că semnătura cu inițialele aparține lui Onisifor Ghibu — n.n.).

În ce privește titlul nemțesc al celei de-a doua variante a traducerii, I. Bianu și N. Hodoș subliniază că el este „același ca și în afișul cealaltă” afară de numerotația volumului și indicația costului. Ca referință bibliografică se trimite la lucrarea lui Iuliu Vuia „Școalele românești bănățene în sec. XVIII — studiu istoric, Orăștie, 1896, p. 111. Confruntarea titlului reproduș de B.R.V. și a celui citat de Iuliu Vuia pune în lumină deosebiri care aduc încă un argument pentru a susține existența reală a celei de-a doua variante a traducerii (de pildă mențiuinea „se vinde nelegată 45 de krl.” redată de B.R.V. și inexistența la Iuliu Vuia etc.).

Cu toate acestea, faptul că nici un volum din *De lipsă cărțice...* nu se mai află astăzi în Biblioteca Academiei R.S. România, nici la Cluj, Sibiu, Timișoara, Viena, a determinat pe un cercetător să pună la îndoială însăși existența acestei cărți (Cf. Buletinul informativ — „Școala și catedra”, nr. 2, Timișoara, 1973, p. 71—73). Este evident că dubiul nu poate fi înlăturat decît prin depistarea măcar a unui singur exemplar din *De lipsă cărțice...*

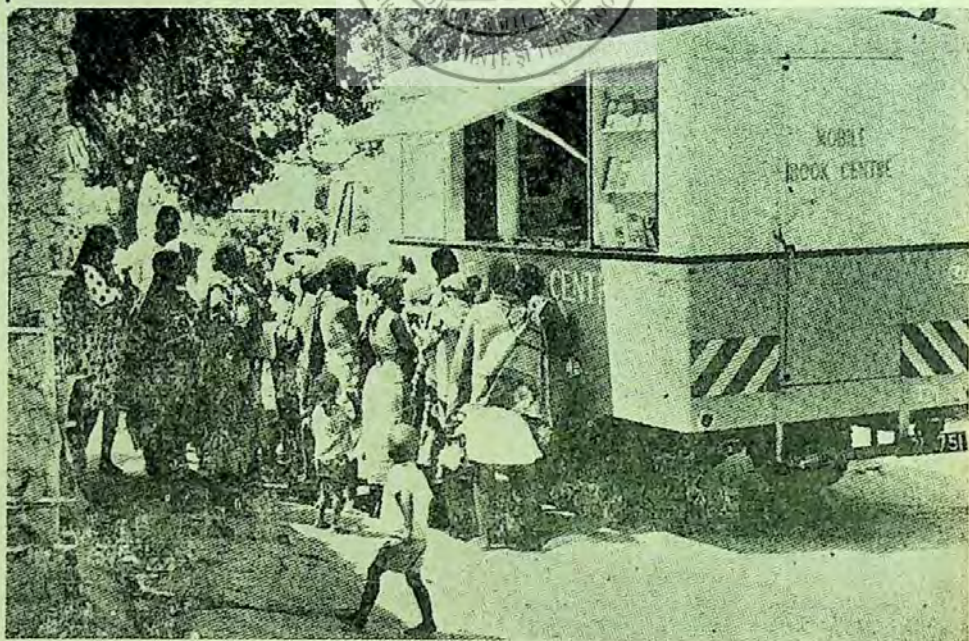
Investigațiile cercetătorilor ar putea primi în această problemă un sprijin larg din partea bibliotecarilor și a bibliofililor. Nu ne îndoim că aceste rînduri le vor reține atenția și vor stimula căutările pentru a aduce o precizare valoroasă în legătură cu edițiile primului „ghid de pedagogie și metodică în limba română”.



Aspect din secția pentru copii a Bibliotecii centrale a Coastei de Fildeș creată la Abidjan sub egida UNESCO.



Ilustrațiile de la p. 606 și 608 sînt reproduse din *Bulletin de l'UNESCO à l'intention des bibliothèques*, 27, nr. 1, ian-feb 1973.



Bibliobuzul într-un sat din Tanzania



In lumea contemporană, Africa a încetat să mai reprezinte numai un continent mirific, cotropit de o vegetație luxuriantă sau pîrjolită de soarele fierbinte al deșertului. Astăzi, Africa și-a pierdut din misterul creat în jurul ei de jurnalele exploratorilor și ne-a devenit mai familiară. Numele său nu ne mai evocă ținuturi populate cu oameni înfricoșați de forțele naturii, trăind într-o ignoranță și într-o inapoiere economică de care nici măcar nu-și dau seama. Astăzi, în Africa, pătrund pretutindeni emblemele civilizației moderne.

Presă, radioul, televiziunea, cărțile ne informează zilnic despre drumul spre libertate și progres pe care și-l croiesc cu demnitate și cetezanță popoarele africane. Lupta țărilor din Africa pentru lichidarea subdezvoltării economice, a colonialismului, a analfabetismului este privită cu deosebită simpatie de România, care le-a oferit și le oferă un ajutor prețios. Vizitele, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al R. S. României, în Maroc (7-11 decembrie 1970), în Republica Africa Centrală, Republica Populară Congo, Republica Zair, Republica Zambia, Republica Unită Tanzania, Republica Democratică Sudan și Republica Arabă Egipt (11 martie - 6 aprilie 1972) precum și vizitele în țara noastră ale unor șefi de state africane și ale unor reprezentanți ai mișcărilor de eliberare națională ilustrează politica partidului și statului nostru de prietenie și bune relații cu popoarele Africii.

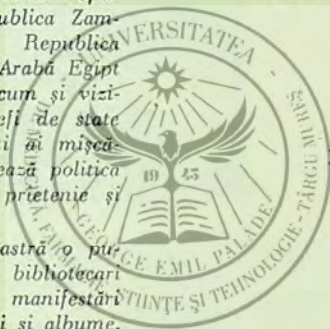
Bibliografia pe care revista noastră o publică poate să constituie pentru bibliotecari un sprijin în organizarea unor manifestări închinăte Africii (expoziții de cărți și albume, seri literare etc.) și totodată îi poate ajuta la recomandarea unor lucrări cititorilor interesați de continentul african.

Bibliografia are un caracter selectiv și este împărțită în 6 compartimente. În primul compartiment sînt incluse lucrări cu caracter general despre Africa, grupate în ordinea alfabetică a numelor de autori. În continuare, bibliografia cuprinde monografii ale țărilor africane și note de călătorie, așezate în ordinea alfabetică a numelor de țări. Cel de-al treilea compartiment al bibliografiei grupează în ordinea alfabetică a numelor de autori lucrări consacrate continentului african de către oamenii de știință și de exploratori. Urmează o selecție de opere din literatura beletristică africană, în ordinea alfabetică a numelor de autori. Un compartiment distinct a fost acordat culegerilor de folclor african. Lucrările au fost inserate în ordinea alfabetică a titlurilor. În partea finală a bibliografiei se află grupate, în ordinea alfabetică a numelor de autori, cărți despre arta africană.

# AFRICA

## un continent în plină transformare

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ



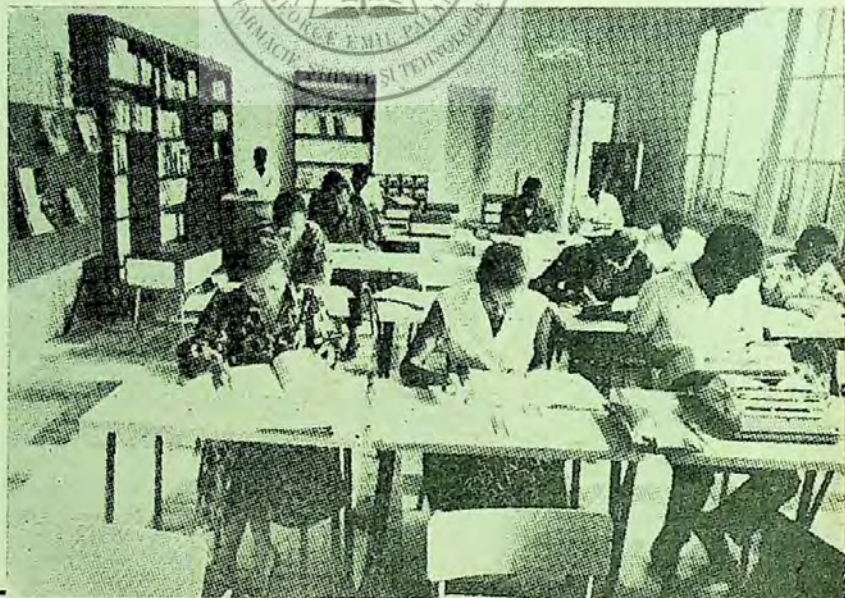
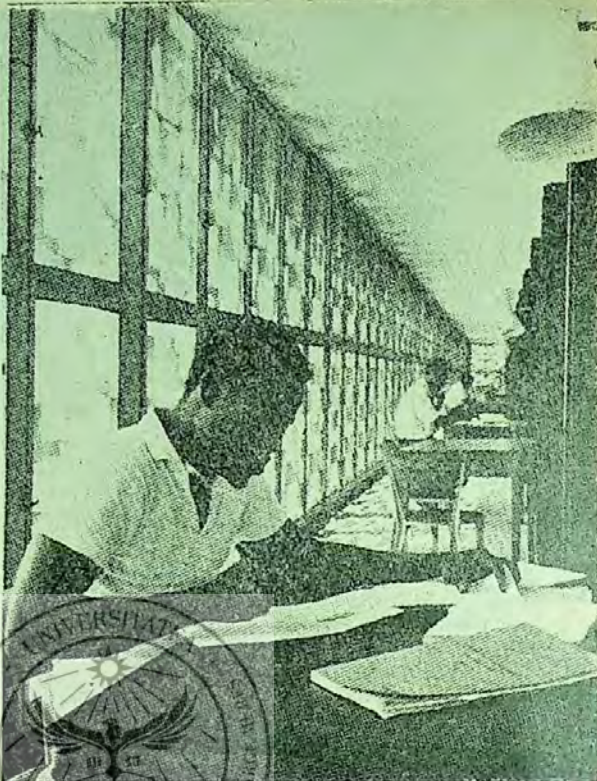
Dragoș VILCEANU

„...Ești tu, prietenă-a mea !-o ! ascultă boarea caldă, aprilină  
a unui alt continent  
Oh ! ascultă cum alunecă, poleite cu azur,  
aripile rîndunecelor migratoare,  
Ascultă freamătul, alb și negru, al berzelor,  
la marginea vellelor pe care le desfășoară  
în văzduh,  
Ascultă mesajul primăverii din altă vîrstă,  
din alt continent,  
Ascultă mesajul Africii îndepărtate și cîntecul  
singelui tău !...“

Cîntec de primăvară

LÉOPOLD SÉDAR SENGHOR

Aspect din Biblioteca  
Universității din Ibadan  
(Nigeria).



Aspect din sala de curs a centrului regional de  
formare a bibliotecarilor din țările africane (de  
limbă franceză) din Dakar (Senegal).

## CALEA AFRICII SPRE LIBERTATE

Prietenie, colaborare, solidaritate. [Relatări despre vizitele oficiale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al R. S. României, în Maroc, Republica Africa Centrală, Republica Populară Congo, Republica Zair, Republica Zambia, Republica Unită Tanzania, Republica Democratică Sudan și Republica Arabă Egipt]. Buc., Editura politică, 1972. 557 p.

Căpălescu, Romulus. Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în țările africane — solie a păcii și colaborării. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1972. 15 p.

Africa azi. Scurt îndreptar politic-economic. Buc., Editura politică, 1962. 360 p.

Bogdan, Radu. Punctele fierbinți ale Africii. Buc., Editura militară, 1971. 112 p.

Childe, V. G. De la preistorie la istorie. Buc., Editura științifică, 1967. 264 p.

Davidson, Basil. Redescoperirea Africii vechi. Buc., Editura științifică, 1964. 392 p.

Davidson, Basil. Mama neagră. Africa la anii încecărilor. Buc., Editura politică, 1967. 352 p.

Gulian, C. I. Despre cultura spirituală a popoarelor africane. Buc., Editura științifică, 1964. 252 p.

Hunton, Alphacus. Destinele Africii. Buc., Editura politică, 1960. 323 p.

Joos, Louis C. D. Scurtă istorie a Africii negre. Buc., Editura politică, 1966. 472 p.

Linde, Günter și Bretschneider, Edmund. Înainte de venirea omului alb. Africa își despoartă trecutul. Buc., Editura științifică, 1967. 392 p.

Woddis, J. Calea Africii. Buc., Editura politică, 1965. 216 p.

Woddis, Jack. Leul se trezește. Buc., Editura politică, 1963. 456 p.

## MONOGRAFII DE ȚĂRI AFRICANE ȘI NOTE DE CĂLĂTORIE

Sachs, E. S. Anatomia apartheidului. Buc., Editura politică, 1967. 327 p.

Scheer, Maximilian. Negri și Albi la Waterberg. Un colț al Africii de ieri și de azi. Buc., Editura științifică, 1957. 135 p.

Villain, Jean. Și astfel zămislă Dumnezeu apartheidul. Șase mii de km prin Africa de Sud. Buc., Editura tineretului, 1964. 192 p.

Wästberg, Per. Pe lista neagră. Buc., Editura politică, 1965. 280 p.

Wästberg, Per. Zonă interzisă. Buc., Editura politică, 1964. 264 p.

Georgescu, Rodica. Itinerar algerian. Buc., Editura politică, 1965. 96 p.

Romașeanu, D. Republica Algeriană Democratică și Populară. Buc., Editura enciclopedică română, 1972. 207 p.

Davezies, Robert. Angolezii. Buc., Editura politică, 1966. 288 p.

Obrea, Eugeniu. Angola. Buc., Editura științifică, 1964. 172 p.

Gogeanu Paul. Republica Federală Camerun. Buc., Editura științifică, 1967. 160 p.

Nkrumah, Kwame. Autobiografie. Mesaj din Ghana. Buc., Editura politică, 1958. 368 p.

Tudor T. Ghana. Buc., Editura științifică, 1958. 144 p.

Nițescu, Lionel. Republica Guineea. Buc., Editura științifică, 1961. 160 p.

Zotta, B. și Nedelcu, C. Kenya. Buc., Editura enciclopedică, 1970. 276 p.

Tebeica, Val. Malgașii. Buc., „Albatros”, 1970. 184 p.

Voledi, I. Republica Malgașă. Buc., Editura științifică, 1964. 183 p.

Hoban, Adrian. Nigeria. Buc., Editura științifică, 1962. 200 p.

Pop, Eugen. Bate tam-tam-ul pe Niger. Buc., Editura tineretului, 1963. 176 p.

Măruș, Mircea. Sfinxul. Însemnări de călătorie. Buc., Editura pentru literatură, 1969. 136 p.

Palcu, O. Drumuri prin memorie. Egipt, Grecia. Buc., „Albatros”, 1972. 239 p.

Popescu, Dumitru. Impresii de călător. Prin Egipt, Irak, Cuba. Buc., Editura tineretului, 1962. 240 p.

Sirbu, Constantin. Republica Arabă Unită. Buc., Editura științifică, 1968. 247 p.

Radian, Liana. Senegal. Buc., Editura științifică, 1966. 215 p.

Tudor, T. Republica Sudan. Buc., Editura științifică, 1967. 96 p.

Buhoiu, Aristide. Tunisia. Buc., Editura enciclopedică română, 1973. 199 p.

Bhounek, Fr. La nord de Zambezi. Buc., Editura tineretului, 1963. 248 p.

## EXPLORĂRI ȘI EXPLORATORI ÎN AFRICA

Balsan, François. Explorări în Kalahari. Buc., Editura științifică, 1969. 424 p.

Baranov, P. A. Prin Africa tropicală. Însemnările unui botanist. Buc., Editura științifică, 1959. 207 p.

Boureaunul Eugen. De la Thule la Taprobana. Buc., Editura științifică, 1969. 215 p.

Carr, Archie. Ulendo. Călătoriile unui naturalist prin Africa și în afara ei. Buc., Editura științifică, 1968. 239 p.

Collov, Lewis. Zanzabuku. Safari primejdios. Buc., Editura științifică, 1969. 280 p.

Lecca, Aurel. **Un român în Africa.** Buc., Editura tineretului, 1960. 192 p.

Livingstone, David. **Călătorii și cercetări în Africa de Sud.** Buc., Editura științifică, 1962. 397 p.

Richter, N. B. **Sahara de neuitat.** (Un pictor și om de știință prin deșertul neexplorat). Buc., Editura științifică, 1958. 163 p.

Stanley, Henry Morton. **Călătorie prin Africa — 1871.** Buc., Editura tineretului, 1960. 317 p.

Tican-Rumano, Mihai. **Lacul cu elefanți.** Buc., Editura tineretului, 1957. 169 p.

Tican-Rumano, Mihai. **La vânătoare în Congo.** Buc., Editura științifică, 1968. 368 p.

## LITERATURA AFRICANĂ

Abrahams, P. **În calea trăznetului.** [Roman]. Buc., Editura pentru literatură, 1963. XXVI + 302 p.

Alleg, Henri. **Tortura.** [Roman]. Buc., Editura politică, 1958. 91 p.

Barnard, Christian Neethling. **Înima nu trebuie să moară.** Iași, „Junimea”, 1972. 175 p.  
Betî, Mongo. **Misiune indeplinită.** [Roman]. Buc., Editura tineretului, 1964. 192 p.

Bloom, Harry. **Revoltă în Transvaal.** [Roman]. Buc., Editura pentru literatură universală, 1963. 375 p.

Courlander, Herald și Leslau, Wolf. **Focul de pe munte (și alte povestiri etiopiene).** Buc., Editura pentru literatură universală, 1963. 111 p.

Dib, Mohammed. **Algeria** [Roman]. Vol. 1—2. Buc., E.S.P.L.A., 1957—1958. 2 vol. Vol. 1. Partea I. Dar-Sbitar. — Partea a II-a. Incendiul. 376 p. Vol. 2. Partea a 3-a. 192 p.

Dib, Mohammed. **La cafeana.** [Nuvele]. Buc., E.S.P.L.A., 1956. 128 p.

Durrell, Gerald. **Arca suprăincărcată.** Buc., Editura tineretului, 1967. 239 p.

Ekwensi, Cyprian. **Savana în flăcări.** Buc., Editura pentru literatură universală, 1969. 192 p.

Faraoun, Mouloud. **Fecior de om sărac.** [Roman]. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 160 p.

Gordon, G. **Blestemată fie ziua.** [Roman]. Buc., E.S.P.L.A., 1958. 324 p.

Haddad, Malek. **Ultima impresie.** Buc., Editura pentru literatură universală, 1961. 155 p.

Hutchinson, A. **Drumul spre Ghana.** [Roman]. Buc., Editura politică, 1964. 208 p.

Killens John. **Youngblood.** Buc., E.S.P.L.A., 1958. 584 p.

Lessing, Doris. **Cealaltă femeie.** Buc., E.S.P.L.A., 1958. 172 p.

Mphahlele, Ezekiel. **Pe Second Avenue.** [Roman]. Buc., Editura pentru literatură universală, 1967. 232 p.

**Perspective afro-asiatice.** Număr închinat literaturii afro-asiatice. Sînt publicate lucrări literare din scrierile africani: Abdarrahman aș-Sarkani, Denis Chukude Osadebay, Ahmed

Akkas). În : **Secolul 20**, nr. 6, iun. 1961, p. 4—42.

**Poezia africană.** În : Banuș Maria. **Din poezia de dragoste a lumii.** Buc., Editura pentru literatură universală, 1965, p. 13—19.

Roblès, Emmanuel. **Vezuviul.** [Roman]. Buc., Editura pentru literatură universală, 1964. 295 p.

Roumain Jacques. **Stăpinii apelor.** Buc., Editura pentru literatură universală, 1964. 216 p.

Roy, Gabrielle. **Fericire întâmplătoare.** [Roman]. Buc., Editura pentru literatură universală, 1968. 344 p.

Senghor, Léopold Sédar. **Jertfe negre.** [Poeme]. Buc., Editura pentru literatură universală, 1969. 160 p.

Usman, S. Umar și Isabelle. [Roman]. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 228 p.

## FOLCLOR AFRICAN

Gulian, C. I. **Omul în folclorul african.** Buc., Editura pentru literatură universală, 1967. 376 p.

**Basme africane.** Vol. 1—2. Buc., Editura pentru literatură, 1967. Vol. 1. 317 p.; Vol. 2. 432 p.

**Cinzece din patru continente: Africa, Asia, Oceania și America.** În : **Secolul 20**, nr. 5, mai 1966, p. 4—58.

**Cîntecul Karindei.** Basme africane. Buc., Editura Ion Creangă, 1971. 48 p.

**Goda din Ybinubuni.** Basme africane. Buc., Editura tineretului, 1967. 48 p.

**Pacla lui Bisonghe.** (Basme). Buc., Editura tineretului, 1963. 64 p.

**Pescarul și preafrumoasa Geda.** Povesti populare africane povestite de Viorica Dinulescu. Buc., Editura tineretului, 1963. 52 p.

**Povestea cu leul și taurul.** Buc., Editura tineretului, 1965. 48 p.

**Samba cel viteaz.** Cluj. Editura tineretului, 1964. 64 p.

Vallerey, Gisèle. **Basme și povești africane.** Buc., Editura tineretului, 1961. 143 p.

## ARTA AFRICANĂ

Chițulescu, G. și Chițulescu, T. **Sapte monumente celebre ale antichității.** Buc., Editura tehnică, 1965. 212 p.

Faure, Élie. **Egiptul.** În : Faure, Élie. **Istoria artei.** Vol. 1. **Arta antică.** Buc., „Meridiane”, 1970, p. 93—139.

Faure, Élie. **Negrii.** În : Faure Élie, **Istoria artei.** Vol. 2. **Asta medievală.** Buc., „Meridiane”, 1970, p. 158—169.

Lhote, Henri. **Frescele din Tassili.** Buc., „Meridiane”, 1966. 200 p. + 25 f. pl.

Mihăilescu, P. A. **Africa.** În : Mihăilescu, P. A. **Arta primitivă, un univers fascinant.** Buc., Editura enciclopedică română, 1970, p. 27—65.

Mihăilescu, P. A. **Întîlnire cu arta africană.** Buc., „Meridiane”, 1968. 104 p. + ilustr. + 42 pl.

RB

# CRONICA

## „ZIUA BIBLIOTECARULUI VOLUNTAR“

din unitățile de producție ale cooperativelor  
meșteșugărești din județul Ilfov

Cooperativa „Dunărea“ din orașul Oltenița, deținătoarea în mai multe rânduri a steagului de unitate frunțasă în județ, de la care a pornit în rindul cooperativelor meșteșugărești ilfovene chemarea la întrecere sub lozincă „Cinealul în patru ani și jumătate“, a fost, nu demult (20 aug. a.c.), gazda unei reuniuni bibliotecare.

Bibliotecarii voluntari din cadrul cooperativei meșteșugărești din județul Ilfov s-au întâlnit într-un fructuos schimb de experiență, organizat sub egida Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești. Lucrările s-au desfășurat sub conducerea inspectorului cu probleme cultural-educative, Irina Heimberg, cu sprijinul metodic personal al directorului Bibliotecii Uniunilor cooperativelor meșteșugărești din București, Ovidiu Vlase.

Programul reuniunii, bogat și variat, a cuprins referate privitoare la modul de organizare a activității și rezultatele unor biblioteci centrale de cooperativă sau biblioteci mobile de secție (referenți: Maria Ristea, cooperativa „Deservirea“ — Giurgiu; Elisabeta Pașel, cooperativa „Meșteșugari“ — Buftea; Dumirița Ventrieanu, cooperativa „Dunărea“ — Oltenița), acțiuni de propagandă-model, susținute de Ovidiu Vlase, directorul Bibliotecii UCMB, și de colectivul Bibliotecii municipale din Giurgiu, vizite în bibliotecile mobile ale cooperativelor locale „Dunărea“ etc.

Acțiunea „Ziua bibliotecarului voluntar“ din cooperativele meșteșugărești ilfovene prezintă o dublă semnificație. Pe de o parte, ea a prilejuit, pentru prima oară în județul Ilfov, o întâlnire a acestor destoinici activiști culturali, mesageri ai cărții în rindurile cooperativelor meșteșugărești, care au avut ocazia să-și împărtășească din roadele experienței lor bibliotecare\*, iar pe de altă parte a constituit un pas important în direcția integrării bibliotecilor cooperative meșteșugărești în ansamblul activității bibliotecare din județ. Ni se pare semnificativ în acest sens faptul că la reuniune au fost prezenți, ca invitați, lucrători din bibliotecile publice (dintre oaspeți, Virginia Lazărescu, directoarea Bibliotecii municipale

din Giurgiu, a susținut un referat — „Relații de colaborare și sprijin dintre biblioteca cooperativei meșteșugărești și instituțiile de specialitate din localitate“ iar din partea Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Ilfov a participat inspectorul cu problemele de bibliotecă.

Acordind atenție și importanță muncii cu cartea în rindurile cooperativelor, reprezentanții ai conducerii cooperativei meșteșugărești din județ, președinți sau vicepreședinți, au luat parte la reuniunea de lucru de la Oltenița, prezidată de I. Anghel, secretar al Comitetului orașenesc P.C.R. Oltenița, și de D. Pescărașu, președintele cooperativei gazdă.

Conducerea Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești a fost reprezentată de vicepreședintele Elena Enache, care, în cuvântul de închidere rostit, a dat prețuirea cuvenită acestei reuniuni, organizatorilor ei, a apreciat rezultatele obținute de bibliotecile cooperativei meșteșugărești din județ și de corpul de bibliotecari voluntari, a schițat cîteva din sarcinile de viitor ce decurg din programul partidului pentru educația multilaterală a oamenilor muncii.

## Curs de perfecționare cu directorii bibliotecilor municipale și orașenești din localitățile reședință de județ

În perioada 3—22 septembrie a.c., Centrul special de perfecționare a cadrelor și Biblioteca Centrală de Stat au organizat în București un curs de perfecționare a pregătirii profesionale la care au luat parte directorii bibliotecilor municipale și orașenești din localitățile reședință de județ.

Cursul a cuprins expuneri și dezbateri privind politica culturală a partidului și statutul nostru, caracterul partinic al activității bibliotecilor publice; conducerea științifică a activității cultural-educative, stil de muncă, prognoză, planificare, normare, eficiența socială și economică a activității bibliotecare; sensul modern al biblioteconomiei, relațiile ei cu celelalte științe sociale, tendințe actuale; problematica sociologică a culturii, tendințe în sociologia lecturii, metode și tehnici sociologice folosite în scopul cunoașterii intereselor de lectură ale cititorilor; completarea și prelucrarea colecțiilor, munca de informare și bibliografie — tendințe de integrare, cooperare, coordonare; organizarea sistemului informațional în domeniul biblioteconomiei; sisteme semimecanizate, mecanizate și automatizate folosite în immagazinarea și regăsirea informațiilor; extinderea activității desfășurate de biblioteca publică; activitatea cu cititorii-copii; reglementări legislative din domeniul dreptului civil, al administrației, al muncii; amenajarea spațiului de bibliotecă; conservarea colecțiilor de bibliotecă.

Expunerile au fost susținute de cadre de conducere și specialiști din Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Biblioteca Centrală de Stat, Centrul special de pregătire a cadrelor în cultură, „Revista bibliotecilor“, cadre didactice de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ etc. În timpul cursului au fost vizitate marile biblioteci ale Capitalei, monumente istorice, de cultură și artă din București.

A. C. TOFAN

\* În județul Ilfov funcționează, pe lângă cele 5 biblioteci centrale, 98 de biblioteci „mobile“. Dotarea medie pe județ este de 3,5 volume per cooperativ; procentul de atragere la lectură este de 50 la sută, iar indicele de lectură este de 2 volume pe cooperativ.

## DIN AGENDA MANIFESTĂRILOR GĂLĂȚENE

Sub genericul „Întâlnire cu poezia” a fost inaugurat, în decembrie 1972, un ciclu de manifestări lunare, în al cărui reper-toriu tematic figurează, în egală măsură, motivele perene ale liricii culte românești și străine. Ilustrative sînt recitalurile realizate în colaborare cu actorii teatrului dramatic gălățean: *Poezia pădurii* — intrat în obiectivul T.V.; *Poezia secolului XX* — precedat de un succedat dialog privind tendințele și modalitățile de expresie ale prozodiei moderne; *Din poezia de dragoste a lumii*, care a întrunit sufragiile asistenței și datorită lecturii acelorași versuri în limbile franceză, engleză și italiană; *Ca un imens izvor de frumusețe*, cuprinzînd stănte inspirate din poezia patriotică contemporană, toate fiind însoțite de proiecții și ilustrații muzicale adecvate fondului poetic.

Secțiile muzicală și de copii (dotate cu bogat material audio-vizual) asigură lunar și săptămînal audii individuale (la căști și magnetofon) și colective, recitaluri vocal-instrumentale (cu concursul elevilor de la Liceul de muzică și al soliștilor de la Teatrul liric „Nicolae Leonard” din localitate) prefațate de comentarii referitoare la viața și opera compozitorului abordat, seri de basme, lecturi dramatizate, povești înregistrate pe disc și proiecții cu diaproie — structurate pe problematică științifică (*În lumea științei, Omul și universul, Fauna și florile noastre*), geografică (*București, Capitala patriei noastre*), istorică (*Dottana*) și de artă (*Pentru iubitorii artei, medallion Nicolae Grigorescu*) etc.

Pentru școlarii claselor I—VIII s-a organizat — împreună cu Consiliul județean al profesorilor — expoziția *Desene inspirate din lectură*, care, pe lângă satisfacțiile estetice, oferă și optimizat și frecvența cititorilor preadolescenți. Evenimentele de importanță istorică și regională au fost întîmpinate cu expoziții corespunzătoare momentului aniversar: *50 de ani de la crearea P.S.D.M.R.* și *125 de ani de la revoluția burgheză-democratică din Țările Române* au reunit, dispuse cronologic, principalele cărți, documente de partid, periodice și publicații de epocă cu certă valoare bibliofilă și documentară: *Foate literară*, *Gazeta de Transilvania*, *Curierul românesc* și *Curierul de ambe sexe* al lui Eliade, *Jurnalul de Galați*, *Foate științifică și literară*, *Letopisețul Țării Moldovei* a lui Kogălniceanu, foaia volantă cu *Proclamația de la Islaz*, *Puterea armată și arta militară de la întemeierea principatului Valahiei și pînă acum* (Tași, 1844), și *Magazin istoric pentru Dacia* a lui Nicolae Bălcescu, *Souvenirs et impressions d'un proserit* (Paris, 1855) de Fiade Rădulescu și *Socialism utopic și socialism științific* (Buc., 1891) a lui Fr. Engels în traducerea militantului socialist Alfred Moșoiu, ultimele două avînd și semnătura autografă a autorilor.

Deși de scurtă durată (7 martie — 1 aprilie 1973), expoziția „Orășe dunărene în cartea postală ilustrată”, organizată cu materialul (circa 400 de ilustrații) pus la dispoziție de pasionatul colecționar Ștefan Andronache din Tecuci, a suscitat un viu interes în rândurile cititorilor și ale publicului vizitator. Prin intermediul exponatelor s-a putut parcurge drumul Dunării, de la izvoarele ei din Pădurea Neagră pînă la vărsarea în Marea Neagră, cu popasuri în orășe celebre prin monumentele lor de artă și, mai ales, prin însemnătatea istorică.

Un loc aparte pe agenda manifestărilor din această perioadă îl ocupă — atît prin subiectul tratat cit și prin numărul ridicat al participanților — expunerea prof. univ. dr. Călin Radu Beșiu privitoare la problemele moderne ale fizicii particulare elementare, ale gravitației, astronomiei și astrofizicii; expoziția „Magiul Galațiului” aparținînd pictorului Nicolae Spircescu ce se individualizează în mișcarea plastică gălățeană prin patosul culorii și clasicismul compozițiilor sale; prelegerea despre artă plastică sovietică a Eleni Kuznețova, candidată în științe și șefa de secție la Muzeul rus din Leningrad.

S-a inaugurat la 1 august 1973 — pentru sărbătorirea împlinirii a 500 de ani de la nașterea creatorului sistemului heliocentric — expoziția „Copernic și spațiul cosmic”. Structurat cronologic, bogatul și variatul material ilustrativ — alcătuit din: vederi, afișe, plante, facsimile, reviste jubiliare, culegeri, monografii și lucrări de specialitate, schițe și desene — reconstituie într-o perspectivă sintetică istoricul și evoluția concepțiilor despre „materie” și Univers, biografia civică și spirituală, destinul, posteritatea și discipolii „omului cu spiritul cel mai mare”, cum îl va numi mai târziu Kepler pe Copernic. Cele 37 de vitrine afectate acestui scop rememorează primele reprezentări și păreri empirice despre Pămînt, — începînd cu ideea sfericității și teoria geocentrică — relevă etereveniența constructivă a renașterii europene, ilustrat de Leonardo da Vinci, Erasm de Rotterdam, Machiavelli, Rabelais, Luther și Calvin. Île descoperirile lui Columb și Magellan, fixînd astfel cadrul social, politic și cultural în care trăiesc, studiază și se formează omul, umanistul și savantul Nicolae Copernic pînă la editarea operelor sale capitale *De revolutionibus orbium coelestium*. Secțiunile următoare — „Pe drumul deschis de Copernic”, „1973 — Anul Internațional Copernic” și „Omul cucerește Cosmosul” — sînt consacrate succesorilor săi întru precupăriri: Giordano Bruno, Galileo Galilei, Johannes Kepler, Isaac Newton, Descartes, Halley, Bogdanov, Einstein, — precum și rețențelor explorări efectuate de cosmonauții sovietici și americani.

### I. PETRULIAS

Biblioteca municipală  
„V. A. Urechia” din Galați

### BIBLIOTECA MUNICIPALĂ SUCEAVA

Își sărbătorește anul acesta o jumătate de veac de activitate. Cu acest prilej, în zilele de 29 și 30 septembrie, după adunarea festivă, au avut loc mai multe manifestări culturale printre care: deschiderea expoziției „Tipărituri sucevene” organizată la bibliotecă, deschiderea unui cenaclu literar pentru copii, vizitarea unor obiective culturale — case memoriale, fonduri documentare, muzee — din municipiul și județ, o seară literară în orașul Fălticeni cu participarea a numeroși scriitori. În ziua de 30 septembrie s-a desfășurat la sediul bibliotecii o masă rotundă pe tema: *Locul bibliotecilor publice municipale și orășenești în viața muncitorilor din întreprinderile industriale*. Au participat scriitorii, bibliotecarii, oameni de cultură invitați din toată țara.

A. B.

## EXPOZIȚIE COMEMORATIVĂ

### Grigore C. Moisil

Organizată la Biblioteca Academiei R. S. România, între 5 și 20 septembrie, expoziția s-a născut din îndemnul președintelui Academiei de Științe a R. S. România, din inițiativa și prin străduințele Elizei Roman și ale unui colectiv al serviciului bibliografic de la Biblioteca Academiei. În prezența a numeroși oaspeți a vorbit prof. Șerban Cioculescu, directorul general al Bibliotecii, și acad. Miron Niculescu, președintele Academiei de Științe a R. S. România. Sub cuvintele: „Explozibilul cel mai puternic nu este toluenul nici bomba atomică ci ideea omenească”, citată după Gr. Moisil, se desfășoară panourile și vitrinele consacrate Omului. Sunt prezente numeroase fotografii de familie, documente personale (de la caietul de lucru manual din clasa a IV-a primară și pînă la diploma de doctorat), câteva scrisori alese dintre cele primite de la savanții strălâni cu renume, pagini de manuscrise, decorații și înalte distincții din țară și străintătate printre care și acela de Erou al Muncii Socialiste.

Partea centrală a expoziției înfățișează activitatea Savantului. Se expun volume, extrase, pagini de titlu, reprezentînd o parte din cele peste 300 de lucrări ale lui Grigore Moisil care cuprind: cercetări de matematică, analiză funcțională, geometrie diferențială, sisteme de ecuații cu derivate parțiale, logică, sisteme automate, mecanică. Este prezentată și geneza unei lucrări — Logique modale — de la manuscris, la șpalt, apoi la volum. O cronologie științifică a evenimentelor mai de seamă din viața savantului (obținerea titlurilor academice) este ilustrată cu teza sa de doctorat și tratatele de bază pe care le-a elaborat și cu multe fotografii înfățișîndu-l la congrese internaționale și alte manifestări științifice în țară și peste hotare.

Partea închinată Dascălului îl prezintă ca autor de cursuri, conducător de teze de doctorat etc. Un mare număr de lucrări cu dedicație către cel ce a fost profesor, coleg, savant renumit, un grafic cu recenziiile lucrărilor sale în lumea întreagă aduc dovezi de răsunet internațional al operei sale.

„Zidurile dintre matematică și științele umane sînt dărîmate” a fost convingerea în numele căreia Grigore Moisil și-a desfășurat opera de Popularizator al științei. Lucrări în volum, articole publicate în ziare și reviste din toate colțurile țării, afișe de conferințe și alte materiale vin să ilustreze acest aspect — foarte vast — al activității savantului român.

L. B.

### A FOST RECEPTIONAT DE CĂTRE BENEFICIARUL NOUL LOCAL AL BIBLIOTECII ORĂȘENEȘTI DIN VASLUI

Situat în centrul orașului, nu departe de vechiul sediu, noua clădire în care va fi adăpostită principală bibliotecă publică vasluiană se compune din parter (afectat bibliotecii și arhivelor orașului), etaj I (destinat muzeului orașului) și etaj II (unde va fi amplasat serviciul de protecție și sistematizare al orașului). Proiectul întregii clădiri a fost executat la Institutul de proiectări Iași. Suprafața destinată bibliotecii se compune dintr-o sală de lectură de 233 mp, o secție de copii de 100 mp, un hol de intrare cu spațiu de informare și spațiu expozițional de 78 mp, o zonă de acces de 12 mp, două spații de depozitare însumînd 71 mp, birouri, grupuri sanitare, legătorie (la subsol), în total 800 mp.

M. MATEESCU

ÎN CADRUL BIBLIOTECII CASEI DE CULTURĂ A SINDICATELOR DIN TG. MUREȘ funcționează un punct de documentare și consultare a publicațiilor social-politice care pune la dispoziția celor interesați cele mai noi lucrări apărute în acest domeniu. Documentele de partid și de stat sînt achiziționate cu maximă operativitate.

Biblioteca se bucură de sprijinul unui colectiv obștesc alcătuit din cititori de profesii diferite. Vobilizarea participanților la diverse acțiuni organizate de bibliotecă, îndrumarea cititorilor în alegerea cărților, repararea cărților uzate fac parte din activitatea acestui colectiv.

NAGY Vilma  
DOBAY Rodica

### BIBLIOTECA MUZEULUI DE ARTA AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Întreține relații de schimb cu 1500 de parteneri din 102 țări, primind anual aproximativ 2000 de publicații (cărți, cataloage, periodice). Prin fondurile ei, biblioteca oferă un material bogat muncii de cercetare și documentare a specialiștilor în domeniul artei, dar este totodată un mijloc important de popularizare în rândul maselor largi a comoriilor artei naționale și universale.

N. RADULESCU

### O INTERESANTĂ EXPOZIȚIE DE FOTOGRAFII

a fost organizată de Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” din București. Este vorba de fotografiile oaspeților acestei instituții — scriitori și alți oameni de cultură — care s-au născut în ultimii ani cu publicul cititor. Printre ei: acad. Șerban Cioculescu, acad. Alex. Graur, St. Aug. Doinaș, Marin Preda, Radu Tudoran, Ion Alexandru, Mihai Beniuc, Marin Sorescu, Alex. Ivasiuc, Romulus Vulpeșcu ș.a.

### LECTURĂ — ACT DE CULTURĂ

Sub acest generic s-a desfășurat, sub auspiciile Comitetului județean de cultură și educație socialistă Timiș, o sesiune de comunicări și referate la care au participat bibliotecarii, cercetătorii, cadre didactice din învățământul superior, arhiviști, librari. Comunicările și discuțiile participanților s-au referit în special la sarcinile ce revin editorilor, bibliotecilor, librărilor în satisfacerea necesităților de lectură ale publicului, pentru creșterea aportului lor în opera de traducere în viață a programului politico-ideologic și cultural-educativ adoptat la Conferința Națională a partidului. Tot în cadrul simpozionului au fost abordate probleme privind trecutul cultural al județului. În cadrul bibliotecii municipale a fost deschisă o expoziție cu caracter permanent: „Tiparul, cartea, lectura în trecut și azi în județul Timiș”.

M. I.

### CERC DE BIBLIOFILIE LA TIMIȘOARA

Pe lângă Biblioteca municipală din Timișoara a luat ființă un cerc de bibliofilie. Printre cei 120 de membri fondatori figurează muncitori, cadre didactice, cercetători, bibliotecari. Din comitetul de conducere fac parte: prof. univ. emerit dr. doc. Ion Ciurea, președinte de onoare, conf. univ. dr. Ion Ilescu, președinte, conf. dr. Cezar Apreotesel, vicepreședinte, și Hortensia Beica — șefa serviciului bibliografic de la Biblioteca municipală din Timișoara — secretar. Prin statutul adoptat, membrii cercului își propun să contribuie la valorificarea tradițiilor culturale progresiste ale poporului nostru. La propagarea prin mijlocirea cărții a politici partidului și statului nostru.

C. A.

biblioteci  
de peste  
hotare



## Învățămîntul biblioteconomic în Marea Britanie

D. E. DAVINSON  
decanul Facultății de bi-  
blioteconomie a Universi-  
tății din Leeds (Leeds  
Polytechnic)

Pentru a descrie structura învățămîntului biblioteconomic din Marea Britanie e necesar mai întîi să amintim că acesta s-a dezvoltat continuu, de aproape 100 de ani, adaptîndu-se necesităților particulare ale țării. De asemenea, e necesar să mai stabilim și alte cîteva puncte de pornire. De pildă, în Marea Britanie nu există un nomenclator care să facă o distincție categorică între bibliotecari cu studii superioare și bibliotecari cu studii de nivel mediu. În practică, nu a existat o dezvoltare separată a diferitelor tipuri de învățămînt bibliotecar pentru diverse categorii de bibliotecari. Aproape toate școlile biblioteconomice (în număr de 15) sînt instituții care cuprind un număr important de studenți. Ele sînt facultăți separate în cadrul instituțiilor din care fac parte și nu specializări secundare atașate la unele facultăți cu profil mai larg. În sfîrșit, Asociația bibliotecară din Marea Britanie, care cuprinde peste 21 000 de membri, este o organizație largă și influentă, dispunînd de un personal profesional permanent de peste 50 de salariați. Ea manifestă un interes deosebit pentru formele dezvoltării învățămîntului biblioteconomic, de care se preocupă nemijlocit.



În practică, în Marea Britanie toate formele de învățămînt biblioteconomic sînt urmate de studenți permanenți (la cursuri de zi). Astfel, cursurile sînt intensive, studenții neavînd posibilitatea să ocupe o altă muncă (de pildă munca într-o bibliotecă) în concurență cu studiile. De asemenea, aproape toți profesorii de biblioteconomie sînt cadre permanente, în sensul că ei nu se ocupă de alte activități în afară de predarea biblioteconomiei. În Marea Britanie, o facultate de biblioteconomie are în general 25 de cadre didactice și 250 de studenți, cele mai mari ajungînd la 50 de cadre didactice și peste 400 de studenți.

Pînă nu de mult, modelul tipic al școlilor britanice de bibliotecari era un curs postuniversitar de un an (în termeni românești, un curs pentru absolvenți sau licențiați într-o altă disciplină, ca istoria, poli-tehnica, chimia etc.) și un curs de doi ani pentru absolvenții de liceu. Ambele cursuri conduceau la aceeași calificare, aceea de membru al Asociației bibliotecare [Associate of the Library Association — ALA]. Această calificare era (și, desigur, încă este) conferită de Asociația bibliotecară în urma trecerii de către candidați a examenelor de absolvire a școlilor de bibliotecari, ale căror programe analitice au fost stabilite de Asociația bibliotecară. Acest model este încă larg răspîndit în Marea Britanie, cu toate că în ultimii ani a început să fie înlocuit cu alte forme, care au complicat o situație originală, foarte simplă.

Tendința din ultimii ani a fost aceea ca diferitele instituții de învățămînt biblioteconomic să-și întocmească propriile lor programe analitice pentru obținerea titlului sau diplomei și să examineze ele însele pe stu-



denți potrivit propriilor lor vederi asupra modalității de examinare. Cu alte cuvinte, un proces de învățămînt universitar obișnuit. Calitatea de membru al Asociației bibliotecare continuă să fie privită drept calificarea cu adevărat importantă. Pe de altă parte, diferitele școli de biblioteconomie predau în mod obișnuit după programe proprii mai degrabă decît după cele ale Asociației bibliotecare. Cu toate acestea, instituțiile de învățămînt biblioteconomic au admis ca reprezentanți oficiali ai Asociației bibliotecare să studieze și să aprecieze critic programele lor analitice. Această s-a făcut în scopul punerii de acord a diferitelor calificări conferite de școlile bibliotecare cu un normativ comun minim, în fapt un normativ aprobat de către Asociația bibliotecară. În practică se obișnuiește curent ca persoanele care obțin calificări de la o anumită Universitate să ceară Asociației bibliotecare admiterea ca membru al Asociației bibliotecare. Acest privilegiu se acordă în funcție de îndeplinirea a două condiții: candidatul să fi urmat un curs de perfecționare profesională aprobat de Asociația bibliotecară și, după absolvirea acestuia pînă la acordarea calificării (a titlului de membru al Asociației bibliotecare), să fi lucrat o anumită perioadă de timp într-o bibliotecă corespunzătoare normelor stabilite de către Asociația bibliotecară. Rezultă, așadar, că în realitate acordarea calității de membru al Asociației bibliotecare continuă să fie considerată ca cea mai importantă calificare.

Folosirea unor cuvinte ca „norme”, „aprobări” și „privilegii” poate duce la impresia că în supunerea spre aprobarea Asociației bibliotecare a programelor de învățămînt și a calificărilor profesionale este implicat un element de constrîngere. Cititorului român îi poate apărea chiar că, dacă propria calificare acordată de Asociația bibliotecară este privită ca esențială în obținerea numirilor și a promovărilor în bibliotecă, atunci Asociația bibliotecară trebuie să fie un fel de autoritate guvernamentală. Nu este așa. Calitatea de membru al Asociației bibliotecare este pe deplin voluntară. Funcționarii Asociației bibliotecare însărcinați cu controlul mecanismului aprobărilor și cu alcătuirea normelor sînt ori salariați remunerați din cotizațiile membrilor, ori cadre de conducere onorifice (neremunerate), alese de către membri din propriile lor rânduri. Asociația bibliotecară nu are nici o legătură cu controlul guvernamental direct asupra activității bibliotecare, dar statutul ei în privința învățămîntului biblioteconomic și a angajării bibliotecarilor este alcătuit în așa fel încît organele de stat se orientează obișnuit, în aceste probleme, după punctele de vedere ale Asociației bibliotecare. Unul din aceste puncte de vedere este acela că cei care dețin anumite funcții de conducere în bibliotecă trebuie să fie membri ai Asociației bibliotecare. Astfel,

această calificare este privită obișnuit drept esențială.

Am acordat un spațiu considerabil rolului Asociației bibliotecare deoarece trebuie apreciat cu exactitate cît de central a fost rolul ei în orientarea și dezvoltarea structurii teoretice a învățămîntului biblioteconomic ce există astăzi în Marea Britanie.

În Marea Britanie, o școală de biblioteconomie cuprinde în fapt un proces de învățămînt foarte larg. Facultatea de biblioteconomie a Universității din Leeds, chiar dacă nu e un exemplu tipic, poate să indice natura unei astfel de organizări. Personalul acestei facultăți este format din 29 de profesori (permanenți, cu normă didactică întreagă) 2 asistenți (cercetători), 7 bibliotecari, 3 funcționari și un tehnician. Aceștia asigură sau sprijină instruirea prin cursuri de specialitate a 260 de studenți (permanenți, la cursuri de zi). Profesorii sînt organizați în catedre de specialitate pentru predarea cursurilor de bază — *catalogare, bibliografie și organizarea bibliotecilor* — și mulți din ei sînt specializați în plus în diferite aspecte restrinse ale acestor discipline de bază, cum sînt, de pildă, bibliografia specială, indexarea etc. Așa și în domenii ca *istoria cărții, bibliotecă pentru copii, mijloace audio-vizuale etc.* Pe lîngă cursurile predate pe grupe variind între 10 și 30 de studenți, sînt prevăzute și cursuri destinate pregătirii individuale a studenților care sînt antrenați în cercetare sau urmează cursuri de nivel superior și care fac parte din cadrele facultății. Studenții sînt pregătiți prin cursuri și seminarii (la care sînt folosite filme, televizoare în circuit închis, înregistrări fonice și alte mijloace audio-vizuale), lucrări practice (de pildă, la catalogare) și studiu individual în bibliotecă. Programul prevede ca, într-o săptămînă, studenții să participe la 8—10 cursuri de cîte o oră, 4—6 seminarii, 3—4 ore de lucrări practice și 10—20 de ore de studiu individual în bibliotecă. Studiu individual este, poate, cel mai important capitol al pregătirii și implică atît studiul bibliografiei generale, pentru amplificarea cursurilor, cît și o muncă mai intensă de investigare, atîngînd aproape cercetarea, pentru a realiza unele lucrări sau studii speciale stabilite de profesori. În mod obișnuit, printre aceste sarcini speciale se numără redactarea unei dări de seamă asupra activității unei bibliotecă, întocmirea de bibliografii sau căutarea de referințe pentru anumite probleme. Sarcinile de acest fel nu sînt date grupelor de studenți, ci individual.

O muncă de acest fel cere ca studenții să aibă la dispoziție bibliotecă foarte bune. Astfel, în cazul Facultății de biblioteconomie a Universității din Leeds (Leeds Polytechnic), studenții au acces la două biblioteci universitare — Leeds University Library (1 milion de volume) și Leeds Polytechnic Library (200 000 de volume) și la bibliotecă publică (Leeds Public Library — 1 milion de volume), toate aflate pe o rază de circa 800 m

față de sediul facultății lor. În plus, în clădirea Facultății de biblioteconomie, ei au la dispoziție o bibliotecă specială, de biblioteconomie cu un fond de 12 000 de volume și 400 de periodice curente de specialitate. Iată mai jos un exemplu de lucrări individuale pe care studenții pot să le realizeze în decursul unui an :

1. schițarea unei scheme de clasificare pe fațete pentru un anumit domeniu (de pildă, arheologia) ;

2. redactarea unei dări de seamă asupra unui aspect al organizării unei biblioteci vizitate ;

3. întocmirea unei bibliografii speciale pentru un domeniu la alegere, cu respectarea atentă a anumitor reguli de descriere ;

4. aprecierea acoperirii adecvate a serviciilor de indexare și abstractare a periodicelor pentru aria unui domeniu de specialitate ;

5. scrierea unui studiu critic (de 5 000 de cuvinte) asupra unui ilustrator, legător de cărți, bibliotecar sau bibliograf ;

6. clasificarea și catalogarea a 100–200 de cărți, dări de seamă, periodice etc.

Ultimele din aceste lucrări sînt considerate ca mijloace principale pentru aprecierea pregătirii profesionale a studenților în vederea acordării calificării, alături de cea mai reușită lucrare scrisă și, poate, de examenele orale.

Scopul tuturor acestor activități este dublu. În primul rînd, programa cursurilor și a seminariilor este întocmită nu pentru a descrie organizarea particulară a unor biblioteci sau pentru a pregăti studenții în vederea utilizării unui anumit specific de muncă, ci pentru a-și însuși principiile generale aplicabile în activitatea bibliotecară. În Marea Britanie, profesorii de biblioteconomie ar privi ca pe un nonsens pregătirea complet separată a bibliotecarilor pentru biblioteci academice, publice și tehnice. Ei au în vedere că aria domeniului comun al profesiei cere cunoștințe incomparabil mai largi decît specializarea necesară pentru a lucra într-un tip sau altul de bibliotecă. În al doilea rînd, pregătirea pe baza lucrărilor individuale este prevăzută în scopul de a obliga pe fiecare student să gîndească singur la rezolvarea anumitor probleme, să aplice principiile generale pe care le-a învățat la situații specifice și să-și dezvolte atitudinea critică constructivă în activitatea sa de bibliotecar. Obiectivul principal al întregului proces de învățămînt nu este predarea unor soluții standard pentru

problemele bibliotecare, ci pregătirea studenților pentru a fi în măsură să analizeze logic și să găsească ei înșiși soluții problemelor încă necunoscute, pe care, fără îndoielă, le vor întîlni în activitatea lor profesională.

În încheiere, credem că poate fi utilă prezentarea programei analitice a cursului de bază, de trei ani, urmat de studenții în biblioteconomie (cursuri de zi) la Universitatea din Leeds (Leeds Polytechnic) :

#### Anul I

Organizarea cunoștințelor (I) : Bibliografia  
Organizarea cunoștințelor (II) : Clasificarea și catalogarea

Biblioteca în societate (I) : Structura socială a Britaniei moderne

Limbi (I) : franceză sau germană ori studii de limbă engleză

#### Anul II

Organizarea cunoștințelor (I și II) — continuare

Biblioteca în societate (II) : Organizarea bibliotecii

Statistica  
Redactarea dărilor de seamă

Principii de conducere științifică  
Limbi (II)

Curs de introducere în tehnica mașinilor electronice de calcul

#### Anul III

Organizarea cunoștințelor (II) — continuare

Biblioteca în societate (III) — Conducerea științifică a bibliotecii

Organizarea cunoștințelor (III) : Bibliografia științelor exacte sau a științelor sociale sau a istoriei

Un curs la alegere din : 1) istoria cărții ; 2) istoria bibliotecilor ; 3) activitatea editorial-tipografică ; 4) mijloace audio-vizuale în bibliotecă ; 5) bibliotecă pentru copii ; 6) automatizarea în bibliotecă.

Traducere din limba engleză  
de George VLĂDESCU



# DE PESTE HOTARE

Sovetskoe bibliotekovedenie

[Biblioteconomia sovietică]

... este titlul noii publicații periodice de biblioteconomie care apare în Uniunea Sovietică, la Moscova, începând din ianuarie 1973, sub redacția renumitului specialist sovietic O.S. Ciubarian. Revista continuă vechea publicație **Biblioteki S.S.S.R.** [Bibliotecile U.R.S.S.], profilul noii reviste fiind mult lărgit, pe linia cercetării în domeniul științei bibliotecare. Sunt publicate referințe și comunicări din activitatea de cercetare bibliotecară, cronicile ale evenimentelor bibliotecare interne, recenzii din literatura sovietică de specialitate etc.

Primul bibliobuz organizat de către Biblioteca regională de stat din Leipzig (R.D. Germană)

... a început să funcționeze din luna mai a.c., fiind destinat asigurării lecturii copiilor și tineretului din cartierele periferice ale orașului Leipzig. Noua bibliotecă mobilă, a 15-a de acest fel în R.D. Germană, funcționează prin efectuarea a 13 staționări în timp de o săptămână. Ea este dotată cu un fond de 10 000 de volume cărți și 88 de titluri de reviste, venind să completeze astfel colecțiile filialelor din zona periferică a orașului (Der Bibliothekar, 27, nr. 7, iul 1973).

Dotarea insuficientă cu publicații a bibliotecilor

... reprezintă principala cauză a slabei activități bibliotecare din Japonia. La începutul acestui deceniu, în cele 900 de rețele de biblioteci din țară, la dispoziția populației de 105 milioane de locuitori se aflau numai 30 de milioane de volume, revenind astfel o dotare de nici 0,3 volume/cap de locuitor. Și această situație are loc în condițiile unei producții editoriale dezvoltate: anual apar 25 000 de titluri de cărți, iar periodicele ating tiraje din care revin 503 exemplare la 100 de locuitori.

Nouă clădire a Bibliotecii Naționale a Serbiei (R.S.F. Iugoslavie) — Matica Srpska din Belgrad

... a fost deschisă în ziua de 6 aprilie 1973 după 6 ani de construcție. Vechiul sediu al bibliotecii fusese distrus la o

aprilie 1941, în urma unui bombardament al aviației hitleriste. Noua construcție, realizată după un proiect ce o situează printre cele mai moderne localuri de biblioteci publice din Europa, oferă condiții optime, de confort și civilizație, pentru desfășurarea activității complexe a Bibliotecii Naționale a Serbiei, instituție cu un rol de seamă în biblioteconomia iugoslavă. Fondul bibliotecii se ridică în prezent la 1 150 000 de unități de bibliotecă — cărți, colecții de periodice, manuscrise, fotografii, stampe, discuri și benzi magnetice etc.

În toamna anului 1972, în Danemarca

... au fost puse în funcțiune 26 de bibliobuze, organizate în cooperare, de bibliotecile dintr-un număr de 36 de orașe și destinate în special serviciilor populației din localitățile din mediul rural. Suprafața maximă descrisă în prezent de bibliobuze este de 950 km<sup>2</sup>, iar numărul cititorilor deopotrivă de bibliotecile mobile se ridică la peste 50 000 de persoane. Cele mai folosite bibliobuze sînt cele a căror capacitate variază între 3 000 și 3 500 de volume.

O statistică asupra activității bibliotecilor publice orașenești din Finlanda

... indică, pentru anul 1972, atingerea unor indici deosebit de ridicați pentru împrumutul de publicații, reprezentînd o creștere de 9 la sută față de valorile înregistrate în 1971. În 5 orașe cu peste 90 000 de locuitori, indicele de intensitate a lecturii populației a atins în medie valoarea de 9: Helsinki — 520 000 de locuitori, 4 164 900 de volume împrumutate; Turku — 158 130 loc., 1 802 100 vol. împrumutate; Espoo — 103 900 loc., 859 700 vol. împrumutate; Lathi — 92 900 loc., 972 600 vol. împrumutate; Oulo — 90 100 loc., 777 400 vol. împrumutate. În alte 5 orașe cu o populație între 50 000 și 90 000 de locuitori, numărul mediu al volumelor împrumutate anual unul locuitor s-a ridicat la 11,7 volume.

A treia Conferință internațională de studiu asupra cercetării în clasificare

... va avea loc la Bombay (India) în ianuarie 1975. Tema

conferinței este: „Clasificarea și rețelele internaționale de informare“. Printre subiectele care vor fi discutate la conferință amintim: aprecierea activității de cercetare în clasificare depusă după conferința din 1964 de la Elsinore; progrese recente ale teoriei generale a clasificării și dezvoltarea schemelor de clasificare; rolul clasificării și al limbajelor codificate în rețelele naționale și internaționale de informare; aplicarea matematicii, lingvisticii, ciberneticii etc. în cercetarea interdisciplinară în clasificare și în informare; cercetări în domeniul mecanizării clasificării, întrebuintarea schemelor de clasificare în sistemele mecanizate de regăsire a informației; sisteme universale de clasificare, dezvoltarea celor larg răspândite pentru întrebuintarea lor pe plan internațional (UNISIST); teoria clasificării ca bază pentru formularea sistemelor bazate pe vedete de subiect, tezaure și instrumente similare; simbolizare, notare, reprezentare a subiectelor. (FID News Bulletin, 23, nr. 7, iul 1973).

La întîlnirea membrilor FID/C91 + (1/9) Geografie de la Bad Godesberg din aprilie a.c.

... a fost discutată problema indicilor regionali și politico-administrativi din cadrul c.z.u. Principalele concluzii ale întîlnirii au fost: semnificativitatea auxiliarelor regionali (1-922-929), care constituiau a treia modalitate de exprimare a continentelor, poate fi mai bine dezvoltată la (222/229), conceptul de „insule“ fiind transferat la (210/7) pe lângă alte noțiuni generale de la (210) Uscat; auxiliarii de loc de la (3) vor fi anulați și înțelesurile lor dezvoltate ca „diviziuni istorice speciale“ la 93; actuala serie (4/9) pentru țări și diviziunile lor politico-administrative va fi dispusă într-o ordine mai logică; dacă fiecarei stat independent (membru al O.N.U., după cum prevede Codul ISO) îi va fi atribuit un indice format din 3 cifre, atunci va trebui introdusă o nouă serie (4/9); altfel, va fi necesar să fie introduși indici formați din 4 cifre, în care caz punctul ar trebui mutat după aceste 4 cifre, ori toate țările vor trebui simbolizate prin indici formați din 4 cifre — de exemplu, (4850) Suedia, (6894) Zambia, (7300) S.U.A.; ambele soluții implicînd o revizie totală a tabelelor de auxiliarii geografici, s-a decis să fie recomandată noțiunea nouă cu 3 cifre folosind (4/9) ca oferind soluția optimă. (FID News Bulletin, 23, nr. 7, 1973).

*Dimitrie Paciurea  
in atelierul său.*



# GIGANTUL

Flavia BUCOV

100 de ani de la nașterea  
lui DIMITRIE PACIUREA

Cu mâinile și picioarele robite stîncii, *Gigantul* lui Paciurea încearcă, într-o încordare titanică, să se smulgă din încătușare. Din imaginea impietrită a mișcării, transpare sentimentul răscolitor al revoltei față de propria condiție, aspirația eliberării. Nimic „eroic” însă : o figură omenească la limitele sale, între eliberare și abandon, între voință și oboseală. În contrast cu forța maximă sugerată prin modelajul viguros și expresiv al trupului, adevărată apoteoză a energiei umane, înclinarea capului, privirea plecată, exprimă incertitudinea, îndoiala, sentimentul zădărnici.

★

Cînd, în 1906, Dimitrie Paciurea înălța acest monument al Omului\*, operă rămasă pînă azi unică în arta monumentală românească, asemuită prin grandoare, perfecțiune plastică și expresivitate *Scavilor* lui Michelangelo, sculptura în țara noastră avea o istorie săracă și oricum recentă.

Condițiile istorice specifice Principatelor Române nu au permis, înainte de constituirea statului național, crearea unei școli românești de sculptură. La rîndul ei, biserica ortodoxă ce nu admitea „chipul cioplit” a înținat dezvoltarea sculpturii ca artă de cult. În perioada postpașoptistă, problema glorificării publice, a fixării în memoria colectivă, prin intermediul monumentelor, a unor personalități de seamă ale istoriei și artei românești, pusă în mod programatic, dă un anumit impuls acestei arte: se deschid clase de sculptură, iar elementele cele mai dotate primesc burse în străinătate. Oficialitățile apelează însă în genere pentru realizarea unor astfel de monumente la sculptori de peste graniță. În aceste condiții, abia două nume reușese să se impună, spre sfîrșitul secolului al XIX-lea: Ioan Georgescu și Ștefan Ionescu-Valbudea, primul realizîndu-și operele în stil neoclasic, cel de-al doilea, în manieră romantică.

★

Le-a fost dat sculpturii românești, aproape lipsită de istorie cum s-a văzut, să dea lumii, imediat după începutul secolului al 20-lea, doi creatori de geniu, care, diferiți ca viziune și ca factură stilistică, fiecare pe drumul său, au îmbogățit gândirea despre artă și au lărgit limbajul plastic cu noi modalități de expresie : Dimitrie Paciurea și Constantin Brâncuși.

Destinul lui Brâncuși a fost să cunoască încă din viață consacrarea, recunoașterea și gloria universală. Lui Paciurea viața i-a rezervat în schimb mai mult înfringeri, în ciuda debutului său răsunător, gloria încununîndu-l cu adevărat abia după moarte.

★

Nu ne propunem în cele ce urmează să reconstituim firul vieții lui Dimitrie Paciurea, climatul în care s-a format și a creat, dramatismul existenței sale\*\*. Nu ne vom opri nici asupra monumentelor pe care, în condițiile lipsei de înțelegere a oficialităților vremii și a nenunțatelor nedreptăți suferite, nu le-a putut finaliza, rămînînd pînă azi în stare de proiect (printre ele : un monument al Unirii, Patria, Monumentul Infanteriei, Eminescu). Vom încerca doar să aducem în prim plan cîteva din capodoperele lui Paciurea, marcînd momente esențiale în evoluția sa artistică, unică în felul ei, de la sculptura de mare plastică, cu formă puternică și clară, în care a fost realizat *Gigantul*, spre simbol și generalizare filozofică, spre acele opere în care descripția plastică dispăre, volumele și pierd consistența și materia se spiritualizează, spre *Himere*.

★

În lipsa unor mari comenzi oficiale, care să-i sălășlească vocația pentru statuarea monumentală, sporadic, Paciurea acceptă comenzi pentru monumente funerare. Cimitirile noastre, ornate în genere cu „sculpturi confecționate”, răspundînd ambițiilor și gustului unei anume burghezii, nu aveau nimic din simbolica morții, din sentimentul grav al eternității. Împotriva busturilor funerare —, va realiza totuși portretul prietenului său pictorul Serafim, la Bellu, precum și busturile muzicianului Perlea, la Brăila, ale soților Giani, la Sinaia și încă unul la Slatina —, Paciurea încearcă să răspundă comenzilor primite prin „alteceva”.

Astfel, în 1908, realizează pentru mormintul doctorului Paulescu (cimitirul Bellu) un *Christ încununat cu spini*, aplicare a expresionismului, ca stil, la sculptura neoclasică : o figură răvășită de o copleșitoare suferință, profund umană, modelată cu multă vigoare și expresivitate, impresionînd, paradoxal, mai

\* Paciurea a realizat acest monument ca parte într-un grup statuar complex, la care au mai colaborat și Frederic Stork (un alt *Gigant*) și Filip Marin (Frumoasa adormită), amplasat în actualul Parc al libertății, cu ocazia expoziției jubiliare din 1906.

\*\* Cei interesați pot consulta, printre altele: Deac, Mîrcea, „*Himera*”. Viața și opera sculptorului D. Paciurea. Buc., „*Abatros*”, 1970, 231 p.; Frunzetti, Ion, *Dimitrie Paciurea*. Studiu monografic. Buc., „*Meridiane*”, 1971, 80 p. + 36 f. ilustr.; Han, Oscar, *D. Paciurea*. Biografie. In: *Dăți și pensule*. Buc., „*Minerva*”, 1970, p. 13—28.

Reproducerile de la p. 591,  
595, 618, 620, 623, 635,  
cop. III sînt făcute după  
albumul *PACIUREA*, în-  
grijit de Ion Frunzetti



*Durerea*



*Ștefan Luchian*



ales prin brațele care lipsesc, dar a căror crispare durează pe cruce o deduce din mișcarea incremenită a umerilor frînți.

Patru ani mai târziu, în 1912, printr-o inspirație de geniu, va realiza pentru cavoul familiei Stolojan, tot la Bellu, un altorelief în bronz cu tema *Adormirea Maicii Domnului*, cegetare asupra morții, în care transpare o seninătate de tip mioritic. Inspirându-se din modul de tratare al temei în arta bizantină, Paciurea a găsit o rezolvare plastică de-a dreptul revoluționară, reușind să transpună în volumetria precisă și tridimensionalitatea proprie sculpturii, hieratismul picturilor bizantine. Urmărind imaginea picturală și folosind un modelaj de tip impresionist, alunecând imaterial peste formă, fluidificând contururile, reducând aproape la două dimensiuni masa sculpturală, el a reușit o spiritualizare maximă a materiei. Atita frumusețe și perfecțiune formală, îmbinată cu atita bogăție de sensuri, într-un monument funerar, îl fac comparabil doar cu *Rugăciunea*, capodopera celui alt titan al sculpturii românești, C. Brâncuși.

În *Madona Stolojan*, cum a fost numită, poate fi deslușită și o atitudine estetică ce-i va rămâne proprie sculptorului de-a lungul întregii sale creații: un *nu* rigorilor academice, un *nu* descriptivismului plastic, sculpturii ce calchiază formele din natură, rămânând la suprafața lor. De notat că Paciurea a realizat această sinteză între sculptură și pictura bizantină — din păcate — experiența rămasă unică în cariera sa — într-un moment în care avangarda artistică a Europei încerca o depășire a limitelor culturii clasice, o regenerare a acesteia prin apelul la folclorul extraeuropean și cînd Brâncuși revoluționara sculptura prin incorporarea formelor artei populare românești, cu toate adîncile sensuri filozofice implicate de acestea.

★

Practicînd portretistica mai mult din necesitate decît din vocație — deși preocuparea a existat mereu —, Paciurea a reușit să dea și în acest gen măsura talentului său. Față de busturile realizate anterior la noi — cele mai multe plate, exterioare, caracterizate printr-o concepție fotografică, altele de o grandilovență ostentativă, susținută prin gestică, Dimitrie Paciurea creează adevărate portrete psihologice. Individualizarea personajelor merge în adîncime, căldura modelajului, cel mai adesea executat în tehnică impresionistă, imprimîndu-le o expresivitate extremă. Indiferent că au fost făcute la comandă sau dintr-un impuls personal, că au fost executate direct sau reconstituite după material iconografic, toate poartă amprenta atitudinii artistului față de model, preocuparea sa de a găsi „adevăratul chip”. Sînt printre realizările lui Paciurea în domeniul portretistic citeva

capodopere: Vasile Paciurea (fratele sculptorului), Gh. Petrașcu, Iancu Brezeanu, Mica Bogdan-Pitești, prof. Fr. Lebrun, Mioara Teișeanu („Cap de fetiță”) sau Beethoven, Ibsen, Tolstoi, Vom întirzia însă doar în fața portretului lui Ștefan Luchian. Poate numai propriul autoportret — *Un zugrav* — a mai reușit să reflecte atît de dramatic destinul pictorului ca acest bust compoziție: figura bolnavă, descarnată, buzele trase, privirea obosită; doar mîna — dreapta —, sprijinind imperceptibil capul, tulburător de vie.

Preocuparea sculptorului de a transmite odată cu esența psihologică a modelului și propria sa gîndire asupra acestuia, îl va conduce în cele din urmă, la renunțarea totală la detalii și eliberarea de sub tirania „asemănării”, în favoarea unei interpretări mai libere, pline de fantezie creatoare. Există printre realizările sale un *Studiu* (1913) — cunoscut și sub denumirile *Cap de femeie* sau *Cap de expresie* —, portret de o deosebită originalitate, în care detaliile au fost eliminate, trăsăturile estomate, rămînd numai expresia și care anunță chipul tulbure al „himerelor”. *Cugetarea* (1928) va desăvîrși modalitatea stilistică încercată în acest „cap de expresie”.

★

Nu numai surprinderea inefabilului uman la urmărit mereu pe sculptor, ci în general preocuparea de a merge în profunzimea lucrurilor, de a înlocui copierea naturii cu interpretarea ei, ajungînd, în cele din urmă, la metafora plastică, la arta de simbol, și de la oglîndirea în simboluri a lumii din afară — acele sinteze de un profund dramatism ale vieții și destinului omului —, la proiecția dinăuntru în afară, — obiectivare a experienței lăuntrice —, prin care Paciurea se înscrie ca cel dintîi expresionist din sculptura românească.

Prima realizare notabilă în acest sens a fost *Sfinzul* (1911), lucrare ce păstrează încă, paralel cu doza de expresionism metaforic continuă, și puternice trăsături realiste. De fapt este portretul unui tânăr frumos, incremenit într-o extremă concentrare a gîndirii, doar ghiara de vultur, înfiptă în carnea închipuită în masa soclului, sugerînd „sfinzul”. (Variantele ulterioare ale *Sfinzului* îl vor apropia, din punct de vedere formal, și mai mult de „himere”, fiind făpturi cu cap de femeie, trup de animal cu două picioare leonine și terminație în coadă de dragon.)

Pe aceeași linie plastică, *Zeul războiului* (1915) condensează o mare bogăție de sensuri. Primul război mondial era în toi. Abordarea temei a fost făcută în sens filozofic. Imaginea apocaliptică propusă de Paciurea conține în ea toată spaima omenirii în fața morții violente, a distrugerii omului de către om. Chipul frumos al zeului, cu trăsături ferme

ce exprimă o voință puternică, implacabilă, este alterat de privirea dementă ce străpunge de sub încrincenarea sprâncenelor. În locul coifului lui Marte, Paciurea a închipuit o hircă amenințătoare. Până azi sculptura românească nu s-a îmbogățit încă cu o operă care să acuze cu mai multă vehemență forța destructivă, oarbă, a războiului, caracterul său irațional.

Și alte opere anunță și pregătesc „himerale“ atât prin plastica lor, cât și prin simbolizarea unor acute stări fizice sau psihice: *Tors de femeie, Răstignita, Durere...*



După cum Constantin Brâncuși a revoluționat sculptura năzuind să exprime direct sentimentele și ideile în materialul tridimensional, excluzând termenul intermediar — trupul uman — devenit clasic, și făcând apel, pe linia esențializării formelor și concentrării maxime a expresiei, la așa-numitele „obiecte spațiale“, prin care obține adevărate metafore arhitectonice, tot astfel marele său contemporan, Dimitrie Paciurea, rămânând însă în zona fiziomorfismului, a formelor extrase din natură, care scapă însă principiului identității dobândind semnificații noi, a ajuns la realizarea *Himerelor* sale, opere de maturitate artistică, în care ideea animă aparentele.

Să privim împreună câteva din cele mai reprezentative lucrări din acest ciclu.

*Himera apei* e singura himeră fără trup, doar capul pe un git unduios, prălung, născându-se parcă din valuri. Total sugerează mediul acvatic — chipul cu trăsături fluide estompate, patinarea galben-negricioasă a bronzului dând iluzia pătrunderii razelor solare prin transparența apei — și, în același timp, maxima spiritualizare, desprinderea de materie.

*Himera pământului* surprinde pregnant dualitatea ființei umane, în care spiritul și bestia coexistă: trupul e animalic, cu picioare solide, sprijinindu-se puternic pe pământ, terminat într-o coadă de reptilă — simbol al tiriei —, dar figura e solară, îndreptată spre cer, sugerând aspirația spre înalt. De fapt majoritatea *himerelor* lui Paciurea se

tirăsc spre lumină, în toate spiritul concentrat în capul frumos și semeț scrutând înalțurile, domină trupul, sediu al instinctelor telurice.

*Himera văzduhului* (a cărei realizare plastică — alternanță de goluri și plinuri — anticipează expresionismul lui Henry Moore) este o adevărată apoteoză a spiritului uman, a aspirației sale spre absolut. Din condiția *Himerei pământului* n-a mai rămas nimic, deși și acum trupul se naște dintr-o încolăcire de șarpe, dar într-o țînire spiralată spre cer, din care se desprinde firesc acea faptură inaripată. Chipul este de astă dată perfect conturat — reflex al dobândirii conștiinței de sine. Sugestia maximă e dată de înălțarea avîntată a capului, pe gitul zvelt, mult alungit. Aripile apar doar ca niște simple accesorii, necesare, dar nu esențiale. Victoria este a spiritului, al său este zborul.



La apariția lor, *Himerale* lui Paciurea au intrigat, au șocat și chiar au scandalizat publicul obișnuit cu arta tradițională, figurativă, mimetică. Neînțelegându-le, neputînd să sesizeze și să pătrundă sensul adine simbolic al acestora, unii le-au catalogat drept aberații plastice, alții au văzut în ele fructul unei acute mizantropii. De fapt *Himerale* — fiecare avînd trăsături specifice, o compoziție proprie și un sens al ei — simbolizează deopotrivă obsesia, frica ancestrală, egoismul, răul, suferința, deznădejdea, dar și pasiunea, elanul, zborul, libertatea, aspirația spre lumină, spre frumos, spre absolut.

Undeva într-o publicație obscură de provincie (*Almanahul ziarului Tirnava Mare*), prin 1926, sculptorul Paciurea, lipsit în general de preocuparea de a-și teoretiza public creația, scria: „Creatorul adevărat nu mai poate privi lumea ca în trecut, în aspectele ei exterioare. Ne interesează, sau nu, să descoperim și lumea noastră interioară? Aici văd eu prestigiul artei contemporane. O artă mai puțin conformistă și mai sinceră...”

În acest sens trebuie deci privite și înțelese *Himerale*.





*Madona Stolojan*



## lucrări de specialitate

### INDICI BIBLIOGRAFICI AI UNOR REVISTE LITERARE DIN TRANSILVANIA \*

Viziunea oricărui istoric sau critic literar dornic de a explora peisajul literar transilvănean din deceniul al patrulea al secolului nostru n-ar căpăta dimensiunea completitudinii fără extinderea investigațiilor asupra cuprinsului publicațiilor turbene *Abecedar* și *Pagini literare* și, îndeosebi, asupra revistei *Gînd românesc*. Apariția indicilor bibliografici pentru cele trei colecții înlesnește consultarea acestora punând la îndemîna cercetătorilor de specialitate instrumente de orientare în vastul lor conținut problematic.

Minusculul *Abecedar*, pe care Ion Chinezu avea să-l caracterizeze ca „cea mai fină apariție literară din cîte s-au pomenit de la unire încoace”, apărut sub îngrijirea poezilor Emil Giurgiuca și George Boldea, adună în paginile sale timp de aproape un an (11 mai 1933—25 martie 1934) opere semnate de tineri

\*) Daisa, Dora. **ABECEDAR, 1933—1934**. Indice bibliografic. Cluj, 1972. VI + 55 p. (Biblioteca Academiei R. S. România. Filiala Cluj. Serviciul de documentare și bibliografie); **PAGINI LITERARE**, Turda, 1934—1943. Indice bibliografic. Cluj, 1972. IX + 289 p. (Biblioteca Academiei R. S. România. Filiala Cluj. Serviciul de documentare și bibliografie); Fanache, V. **GIND ROMÂNESC ȘI EPOCA SA LITERARĂ**. Studiu și bibliografie. Cu un cuvînt înainte de acad. David Prodan. Buc., Editura enciclopedică română, 1973. LXXXIX + 210 p.

scriitori, dintre care unii vor ajunge peste ani nume de certă valoare în literatura noastră. Indicele revistei — întocmit de Dora Daisa — cuprinde 337 de poziții, adnotate în marea lor majoritate, sistematizate în șase grupe tematice, beletristica deținînd cea mai mare pondere. Un *index de nume*, cu trimiteri la numărul de ordine al fiecărei notițe bibliografice, întregeste lucrarea.

Aceleiași autoare i se datorează și bibliografia *Paginilor literare* (Turda, 1934—1943), revistă ce a purtat mai departe făclia aprinsă de mînunchiul de condeie de la *Abecedar*. Principala preocupare a revistei o constituie literatura, și îndeosebi literatura română, domeniu în care, alături de colaboratorii *Abecedarului*, semnează Octavian Goga, Ion Pillat, Victor Papilian, Emil Isac, George Lesnea, A. D. Stamatiad ș.a. Activitatea revistei a contribuit la șulberarea prejudecării potrivit căreia o bună revistă literară nu poate exista decît în marile centre ale țării. Conținutul publicației, materializat în 1 600 de titluri, este structurat în 13 compartimente. În cadrul grupelor, stabilite în funcție de necesitățile de evidențiere diferențiată a problematicii revistei, în structura indicelui autoarea recurge la aranjarea alfabetică, pentru creația literară propriu-zisă și adoptată prezentarea cronologică pentru celelalte grupe. Adnotările clare și concise (întîlnite de altfel și în indicele *Abecedarului*), prezente la majoritatea descrierilor bibliografice, conferă exact natura conținutului fiecărei serii. *Indicele de nume*, cu trimiteri în corpul bibliografic, încheie lucrarea.

În model de bibliografie analitică (comparabilă cu cea a *Foii pentru minte, inimă și literatură* întocmită de C. Em. Marica) realizează pentru *Gînd românesc*, V. Fanache, considerată pe drept cea mai însemnată realizare a publicisticii transilvănene din perioada interbelică, revista *Gînd românesc* (apare la Cluj între 1933—1940, sub conducerea lui Ion Chinezu) se situează valoric alături de *Foie pentru minte, inimă și literatură*, *Transilvania*, *Familia*, *Tribuna* și *Luceașărul*, periodice cu o puternică forță de inițiere asupra scrisului transilvănean. Multe din numele întîlnite în coloanele ei vor ilustra cultura, literatura și arta noastră: Ion Agârbiceanu, Mihai Beniuc, Lucian Blaga, Ion Breazu, Ion Chinezu, Pavel Dan, Alexandru Dima, Romul Ladea, Ion Mușlea, D. D. Roșca, Ion Negoitescu ș.a. Lucrarea pe care istoricul literar clujean V. Fanache o consacră revistei este divizată în trei mari părți. Amplu studiu introductiv — *Gînd românesc, un moment de sinteză culturală* — infățișează peisajul revistelor literare din Transilvania anilor 1918—1933, analizează programul și structura revistei lui Chinezu, subliniind locul acesteia în orientarea vieții culturale de peste munți. Partea a doua a lucrării este bibliografia propriu-zisă, exhaustivă și analitică. Structurată după o schemă rezultată din îmbinarea clasificării zecimale universale cu natura conținutului

revistei, aceasta însumează 1 306 titluri, ordonate alfabetic în 12 grupe tematice. Comentariul apreciativ și succint făcut majorității semnalărilor șterge impresia de simplă înșiruie de titluri, cum sînt concepute de regulă bibliografiile, dovedind că o lucrare de acest gen poate să fie și o carte de lectură. În partea a treia — *Din corespondența revistei „Gînd românesc”* — autorul comunică, cu un distins spirit de selecție, câteva pagini epistolare trimise lui Ion Chinezu de către colaboratorii și prietenii revistei. Scrisorile pe ale căror file întîlnim numele lui Tudor Vianu, Lucian Blaga, Sextil Pușcariu, Liviu Rebreanu, Mircea Eliade, Ion Pillat, Constantin Noica oferă cercetătorilor noi date biografice, opinii critice, referințe asupra climatului literar. *Indicele general*, cu precise trimiteri diferențiate în cele trei secțiuni, încheie această merituoasă lucrare. Nutrim speranța că și celelalte apariții editoriale de acest gen, anunțate de Editura enciclopedică română, se vor înscrie ca succese ale bibliografiei noastre actuale, reprezentînd surse importante pentru viitoare cercetări.

Ion CARABA MITROFAN

Biblioteca municipală Constanța. **BI-  
BLOGRAFIA DOBROGEI. 1971.** Pre-  
zentare selectivă. Redactor coordonator  
Stela Motoc. Constanța, 1972. 485 p.

Continuînd seria volumelor consacrate reali-  
zării bibliografiei locale curente a Dobrogei  
(vol. 1, 1969; vol. 2, 1970), *Bibliografia  
Dobrogei 1971* vine să confirme angajamen-  
tul colectivului Bibliotecii municipale din  
Constanța, exprimat în volumul de debut al  
lucrării, de îmbunătățire continuă a acestui  
valores instrument de informare.

Acest al treilea volum, conținînd referințe  
asupra materialelor publicate în 1971 despre  
Dobrogea sau pe teritoriul acestui ținut (ju-  
dețele Constanța și Tulcea), aduce cu sine  
dovada certă a creșterii calitative a bibliog-  
rafiei curente dobrogene. Structura tematică  
s-a îmbogățit și diversificat mult față de  
volumele anterioare, ogîndind de fapt ampli-  
ficarea pe zi ce trece a vieții sociale de pe  
cuprinsul celor două județe. Dacă bibliogra-  
fia pe 1969 era structurată pe 53 de divi-  
ziuni tematice, numărul acestora a crescut  
în 1970 la 77, iar în 1971 la 126. Este un  
important cîștig în sistematizarea materialului,  
reprezentînd un tot atît de important sprijin

în orientarea celor ce se informează prin  
consultarea acestei lucrări. La fel, de la un  
volum la altul, a crescut cantitatea de infor-  
mații, numărul referințelor bibliografice ajun-  
gînd, de la 2 604 în 1969, la 3 542 în 1970  
și, respectiv, la 3 726 în 1971.

Ținuta științifică a lucrării, remarcabilă prin  
selecția materialelor înregistrate, ca și redac-  
tarea corectă a descrierilor bibliografice, este  
o calitate care caracterizează volumele *Biblio-  
grafiei Dobrogei* încă de la începutul publi-  
cării lor. De aceea, apare oarecum de neex-  
plicat faptul că, în ce privește ordonarea în-  
registrărilor, nu s-a ajuns încă să se elimine  
un neajuns care se simte în lucrare chiar de  
la primul volum. Ne referim la ordonarea  
alfabetică a notițelor bibliografice în cadrul  
părții de bibliografie analitică a articolelor  
din periodice. Pentru cărțile înregistrate în  
bibliografie, ordonarea alfabetică este potrivită  
și exclude ordonarea cronologică datorită  
aparității acestora în decursul aceluiași an —  
anul pentru care este întocmită bibliografia.  
Pentru articolele din periodice, sistematizate  
deja în diviziuni tematice, ordonarea alfabetică  
nu oferă un criteriu util pentru regăsirea  
informației. Cei interesați de o problemă abor-  
dată în presă pot pune la regăsirea articole-  
lor în care aceasta a fost tratată mai degrabă  
după perioada (chiar aproximativă) a publi-  
cării articolelor, decît după numele semnata-  
rilor articolelor (deseori nereținute). De aseme-  
nea, pentru oportunitatea criteriului de  
ordonare cronologică — și nu alfabetică a  
articolelor din periodice — pledează și fap-  
tul că, în cazul ordonării alfabetice, mai  
multe articole apărute în aceeași perioadă și  
referitoare la o aceeași problemă, apar răs-  
pîndite într-un număr mare de pagini ale  
bibliografiei, la distanțe mari unele de altele.  
În acest fel, instrumentul poate pierde una  
din cele mai importante calități informaționale  
— regăsirea rapidă a informației comple-  
te. Ne exprimăm convingerea că îmbunătățirea  
bibliografiei prin adoptarea crite-  
riului cronologic în cazul părții analitice nu  
va însemna o distrugere a unității volumelor  
care alcătuiesc *Bibliografia Dobrogei*, ci  
un cîștig, așa cum s-a petrecut și în cazul  
schimbării structurii tematice de la un volum  
la altul, prin perfecționarea acesteia ca in-  
strument de informare.

Trecînd peste această observație pe care cre-  
dem că, colectivul redacțional o va rezolva  
în folosul beneficiarilor informării curente,  
volumul al treilea al *Bibliografiei Dobrogei*  
confirmă pe deplin și prin aparatul științific  
cu care este înzestrat și prin condițiile gra-  
fice superioare în care a apărut, calitățile  
remarcabile ale unei bibliografii locale curente  
valoroză și de mare utilitate.

G. S.

CAIET METODOLOGIC. În sprijinul organizării manifestărilor de masă. Iași, 1973. 87 p. (Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași. Biblioteca municipală „Gh. Asachi“).

Impropriu intitulat „metodologic“), acest cîet cuprinde bibliografiile și texte propriu-zise de manifestări de propagandă a cărții. Am citit publicația cu sentimente contradictorii: nemulțumiți că în anul 1973 o bibliotecă municipală de talia celei din Iași mai multiplică, pentru uzul bibliotecilor din rețea, texte de manifestări destinate a fi citite *tale quale* în toate cele 90 de biblioteci publice din județ; mulțumiți că bibliografiile indică materiale interesante și variate și sînt structurate pe tematici diverse, iar prezentările „bibliografice“ (nu știm de ce autorii le-au intitulat așa, ele sînt prezentări biografice în care au fost intercalate unele texte literare ilustrative — deci, un fel de montaje literare) sînt corecte și inteligent concepute.

Volumul înserează trei feluri de materiale, în două părți distincte: în prima parte — bibliografiile și prezentări pentru organizarea unor manifestări închinat lui N. Bălcescu, V. Alecsandri și A. I. Cuza; în partea a doua — un text de proces literar după romanul *Încotro?* de Francisc Munteanu.

Spiciuim din scrisoarea metodică adresată bibliotecarilor de redactorii volumului cu privire la importanța și funcțiile procesului literar: „...procesul literar ocupă un loc aparte, de mare audiență la public, tocmai prin caracterul de dezbateri pe care îl are. Din acest punct de vedere, procesul literar pare că astăzi constituie o formă modernă de popularizare a cărții“. Fiind întru totul de acord cu această concepție asupra menirii procesului literar, nu știm de ce autorii înserează apoi dramatizarea romanului, text care nu lasă loc dezbaterilor de idei între participanți, ci impune o desfășurare fixă a manifestării.

Cu toată abilitatea evidentă a redactorilor, textul rămîne didacticist, rigid.

Poate că indicații detaliate de felul în care trebuie să se desfășoare acest gen de manifestări, caracterizări ample ale personajelor, cu argumentări *pro* și *contra* în ceea ce privește partea fiecăruia de vină în deruta unei tinere fete, o biografie mai amplă indicînd, pe lângă beletristica cu tematică asemănătoare, și lucrări social-politice care ar fi furnizat teoriile teoretice pentru conturarea unui „verdict“ bine fundamentat, ar fi transformat acest proces literar într-o adevărată confrun-

tare de idei asupra problemelor majore ridicate de încadrarea tineretului în muncă, de pregătirea acestuia pentru viață.

Redactorii ar putea să replice: *astfel de materiale* nu sînt cerute de bibliotecari și, decît o nereușită dezbateri liberă, lincezitoare, mai bine o reprezentație reușită, cu actori și spectatori.

Este un punct de vedere de care ar trebui să ținem seama. În măsura în care nu am reușit pînă acuma să formăm un public cititor cu o atitudine activă, creatoare față de cartea pe care o citește !

A. VALERIU

Bottle, R. T. and Wyatt, H. V. THE USE OF BIOLOGICAL LITERATURE. [Folosirea literaturii din domeniul biologic]. 2nd ed. London, Butterworths, 1971. 379 p.

O fructuoasă colaborare între un chimist, R. T. Bottle, și un biolog, H. V. Wyatt, a avut ca rezultat editarea unui volum dedicat informării asupra literaturii biologice și utilizării ei la scară mondială. Cei doi redactori au reușit să reunească contribuțiile a 45 specialiști, cercetători și bibliotecari, într-o operă unitară de un real folos pentru oricine dorește să aibă la îndemînă un ghid practic.

În capitolul introductiv, R. T. Bottle prezintă principiile generale de informare în domeniul vast al biologiei.

Al doilea capitol, scris de unul din bibliotecarii Universității din Bradford, F. Earnshaw, tratează problemele legate de modalitățile de folosire a bibliotecilor, precum și sistemele de organizare a cărților în colecții. O atenție deosebită se acordă organizării cataloagelor și descrierilor de pe fișele de catalog. Capitolul se încheie cu o scurtă privire în perspectivă, cînd majoritatea informației științifice va fi înmagazinată în forme noi, bazate mai mult pe mecanizare și automatizare. În capitolul următor, H. V. Wyatt se ocupă de principalele surse primare de informare științifică: enciclopedii, publicații rezumative (de abstracte), reviste și alte periodice, bibliografii, teze etc. Autorul evidențiază faptul că în biologie, principala formă prin care se vehiculează informația științifică este periodicele. Există o tendință continuă de specializare a acestor forme de publicații, specializare care se adîncește din ce în ce mai mult, încît se ajunge la publicații cu profil foarte strict (de exemplu, *Journal of animal ecology*; *Photochemistry and Photobiology* ș.a.). Cu toate acestea, continuă să existe și periodice care acoperă un domeniu mai larg al științelor biologice și au primit un caracter de generalitate (de exemplu, revista *Nature*).

\*) Metodologie = știința care se ocupă de metodele cercetării științifice; totalitatea procedurilor, a metodelor de cercetare folosite într-o știință (apud: *Dicționarul limbii române literare contemporane*. Vol. 3. M.-R. Buc., Editura Academiei, 1957, p. 67).

În continuare, în capitolul al IV-lea, D. N. Wood, bibliotecar la Boston, se ocupă de traduceri în engleză din alte limbi și de modul de utilizare a acestor izvoare de către cercetătorii englezi. Cererile de traduceri de articole cresc neincetat, iar pentru articolele traduse se păstrează copiile lor. Principalul depozit de traduceri în Anglia este NLL (National Lending Library); în S.U.A. — Centrul de traduceri SLA de la Biblioteca John Creron din Chicago. În Europa există un centru de colecționare a traducerilor din limbi slave și alte limbi mai puțin răspândite — Centrul european de traduceri, din Olanda.

Într-un capitol special, consacrat informațiilor conținute în brevetele de invenții, autorul face un scurt istoric al sistemului de brevete, care își are originea în secolul al XVI-lea, după care prezintă sistemul de brevete englez. Se dau în continuare indicații asupra principalelor publicații care semnalează brevete.

Alt capitol tratează probleme privitoare la organizațiile guvernamentale sau internaționale de publicare și difuzare a literaturii de specialitate. Aceste forme de publicații sînt cunoscute ca publicații oficiale. Exemplu de o astfel de publicație este *List of British Vascular Plants*, publicată de Secția de istorie naturală de pe lângă British Museum și de către Botanical Society. Indiferent de denumirea lor, ele se divid în trei grupuri: de nivel național, local sau regional și internațional. Sînt menționate publicații engleze de nivel național și publicații emanând de la unele organizații internaționale ca: FAO, UNESCO, OMS, The International Commission for Agricultural Industries, The International Union of Biological Sciences, International Biological Programme etc.

A doua parte a lucrării, cea mai valoroasă din punctul de vedere al cercetătorului, al cadrului didactic, dar și al bibliotecarului de specialitate, se ocupă de modul în care se pornește la căutarea literaturii într-un domeniu dat. În biologie, orice căutare a literaturii începe prin consultarea unei reviste de abstracte. În lucrare sînt descrise detaliat structurile mai multor reviste de referate (*Biological Abstracts*, *Chemical Abstracts*, *Referativnyi jurnal* — seria biologie și *Bulletin signalétique*) precum și a altor reviste des folosite în diferitele domenii ale biologiei teoretice și aplicate. De asemenea, sînt prezentate revistele anuale pentru articolele de sinteză, din care se menționează ca cea mai veche publicație de acest gen, *Berlinisches Jahrbuch für die Pharmacie* (1795—1840). Tot în această parte a cărții există un capitol despre mijloacele rapide de informare cu privire la date, tehnici de cercetare și informația de bază.

În a treia parte a lucrării se găsesc 9 capitole, fiecare dedicat principalelor surse bibliografice din domeniile mai importante ale

biologiei. În încheierea acestei părți, autorii recomandă specialiștilor unele instrumente de determinare a florei și faunei, codul internațional al nomenclaturii zoologice, ghidul literaturii din științe zoologice și alte instrumente de lucru pentru domeniile amintite.

În sfîrșit, în ultima parte a cărții se găsește un interesant istoric al bibliografiei biologiei, cărți de valoare istorică pentru biologie, considerații despre procesul de învățămînt în sala de curs și laborator. Lucrarea se încheie cu un sistem de indexuri și anexe foarte utile.

Prin problemele tratate, volumul se adresează unui cerc larg de cititori, în speță biologi, preocupăți permanent de informarea asupra literaturii de specialitate. Cartea mai prezintă interes și pentru bibliotecarul de specialitate, care găsește sugestii utile privind activitatea de informare în domeniul biologiei.

Maria ALBĂCAN



Richard de Bury. **PHILOBIBLON.** A könyvek szeretete. Fordította és jegyzetekkel ellátta Bodor András. A bevezető tanulmányt írta Jakó Zsigmond. (PHILOBIBLON. Dragostea de carte. Tradusă și adnotată de Bodor András. Studiul introductiv de Sigismund Jakó) Bukarest, „Kriterion” 1971. 200 p. + 10 f.pl.

Scrierea lui Richard de Bury încheiată la 24 ianuarie 1341 a pornit în lume sub numele *Philobiblon*, în traducere latină, *De amore librorum*. Copiști mai târziu au făcut-o să circule și cu titlul *Philobiblion* influențat, se pare, de numele lui Philo Biblos gramatic din antichitate care a scris despre alegerea și procurarea manuscriselor, câștigându-și un loc în lexiconul lui Suidas.

Pînă la începutul deceniului nostru ea a fost tradusă în mai toate limbile europene și în S.U.A. Prima traducere în limba maghiară, elaborată la noi în țară, a apărut în librării la începutul lui 1972, în seria *Teka* și a fost închinată Anului internațional al cărții. Celebra operă își datorează versiunea maghiară profesorului Bodor András, după textul latin al ediției critice îngrijită de Antonio Altamura (Napole, 1954) și al celor publicate de Hippolyte Cocheris (Paris, 1856) și de Chester Thomas (Oxford, 1970), aceasta din urmă pusă la dispoziția traducătorului chiar înainte de apariția ei. Tot

prin concursul unor specialiști englezi s-au obținut și ilustrațiile originale ale cărții printre care unele se referă la autor, la reședința, biblioteca și opera acestuia.

Un vast studiu, *Bibliofilia medievală și Philobiblon* al lui Richard de Bury, semnat de profesorul clujean Sigismund Jakó, deschide volumul pregătind cititorii pentru înțelegerea și aprecierea operei care, deși scrisă în spirit ecleziastic — propriu evului mediu — a rămas actuală în conținut și se citește cu interes și cu plăcere datorită stilului „facil” adoptat de autor, căci — scria el — „este ridicol dacă oratorii descriu lucrurile facile într-un stil bombastic”.

S. Jakó motivează atracția exercitată de *Philobiblon* asupra cititorilor prin evoluția culturală din țările socialiste în care „pături largi sociale ajung acum în legătură intimă cu cartea și în această parte a lumii încep deja să se întrezărească contururile unei bibliofilii noi”, observând în același timp că și „în societatea apuseană invadată de noianul informațiilor furnizate de mijloacele de comunicație de masă este din ce în ce mai mare interesul pentru trecutul unui prieten atât de devotat dar liniștit, cum este cartea”.

Interesante sînt paginile din prima parte a studiului introductiv în care se analizează perspectiva cărții în raport cu răspîndirea mijloacelor audio-vizuale. „Televiziunea restringe doar rolul social al cărții, nu o poate înlătura dintre instrumentele de bază ale culturii. Chiar și efectul de masă al cărții este mai adînc și mai durabil decît al mijloacelor audio-vizuale care nu lasă timp de apreciere și prelucrare. Urmărirea imaginilor este un proces simplu de recepționare, pe cînd scrisul și cititul pretind o participare activă, un anumit grad de efort intelectual. Aceasta este explicația, pe de o parte a împetușei înaintări triumfale a televiziunii în cultura de masă a epocii noastre, pe de altă parte, din același motiv, cartea nu poate fi omisă din activitățile creatoare întemeiate pe scriere”.

În continuare S. Jakó scrie: „Cartea va rămîne și în viitor simbolul celei mai înalte culturi. Ea, dreptat, ea reprezintă acest simbol într-o măsură mai mare ca în trecut”, și conchide: „Poate că omul de astăzi, care admiră minunatele zboruri cosmice se îndreaptă spre trecutul cărții, al celui mai vechi și mai modest instrument de muncă intelectuală pentru că știe, că grandioasele realizări redutabile ale prezentului au devenit posibile, în ultimă instanță, prin fixarea în scris a gândirii, a științei”.

A doua parte a studiului se ocupă în mod deosebit de documentat, de istoricul bibliofiliei în Europa, din primele secole ale erei noastre, pînă spre sfîrșitul secolului al XIV-lea, fiind prezentate, — pe lingă mijloacele de producere și procurare a cărților manu-

scrise, — și cele mai vechi colecții de cărți cunoscute în acea vreme.

O a treia parte, cea mai cuprinzătoare, conține o largă biografie a lui Richard de Bury, „cel care a dăruit literaturii europene primul elogiu — cu valoare permanentă — al bibliofiliei”. Tot aici sînt cuprinse informațiile asupra bibliotecii sale. Petrarca însuși, care căutase apropierea de episcopul diplomat și cărturar, aprecia că dintre toți contemporanii posessori de cărți, acesta dispunea de cea mai mare colecție. Și William de Chambre, cronicar din Durham, a lăsat scris că el avea mai multe cărți decît toți episcopii Angliei laolaltă. S. Jakó consideră că totalul acestora putea să se ridice la 1 000—2 000 de codexuri. Introducerea se încheie cu consistente știri despre nașterea și destinul scrierii *Philobiblon* din care se cunosc pînă azi patruzeci și șase de copii manuscrise medievale și mai multe ediții tipărite. Din acestea ne informează S. Jakó, și-a procurat și bibliofiliul român, Timotei Cipariu, pe cea apărută în anul 1674 la Lipsca.

Richard de Bury a scris *Philobiblon* cu intenția de a reglementa minuirea și folosirea cărților din biblioteca sa destinată unui colegiu pe care voia să-l întemeieze la Oxford. Autorul cărții a încercat în paginile ei, să explice contemporanilor lui și „marea pasiune care a dat un sens vieții sale”. Dacă se citează numai cîteva din cele douăzeci de capitole ale cărții, tratate cu căldură și chiar cu talent literar, devine evident de ce *Philobiblon* se citește și azi cu interes: *Vistieria întelepăunii se află mai ales în cărți; Ce fel de dragoste se cuvine în mod firesc cărților?; Cum trebuie apreciată valoarea cărților la cumpărarea lor; Despre multiplele posibilități prin care ne putem procura o întreagă colecție de cărți; Perfecționarea treptată a cărților; Ce folos aduce dragostea de cărți?; Trebuie să purtăm cuvenită grijă pentru păstrarea cărților; Cum trebuie să fie împrumutate cărțile noastre, fără deosebire, tuturor elevilor*, la care se adaugă unele capitole cu „plîngerii” ale cărților împotriva preoților, a călugărilor proprietari de cărți, a călugărilor cerșetori, a rizboaielor și altele. Din toate acestea se desprinde nu o înșiruire de îndrumări și norme, ci însăși psihologia colecționarului pasionat care strînge — așa cum însuși arată — nu numai pentru propria sa desfătare, ci pentru folosul elevilor care urmau să-i moștenească biblioteca.

Bodor András s-a aflat în fața unui text latin greu de tradus, dar prin soluția la care a recurs, de a adopta o limbă ușor arhizantă, a reușit să ofere cititorilor moderni o carte fără dificultăți de lectură, atractivă și nu lipsită de savoare. Munca traducătorului a fost dublată prin elaborarea aparatului științific al volumului cu numeroase *Note la Philobiblon* și cu *Indicele alfabetic al nu-*

melor mai des întâlnite, acestea, ca și traducerea, cerind o vastă documentare și a profundă cunoaștere a literaturilor clasice și medievale.

Traducerea operei *Philobiblon* este o realizare de preț pentru numeroșii bibliofili de limbă maghiară din țara noastră și de peste hotare.

Ar fi deosebit de binevenită o versiune românească a cărții — împreună cu valorosul studiu introductiv și Societatea Română de Bibliofilie ar trebui să înscrie în planul ei editorial o transpunere integrală în limba română a acestei incomparabile opere care nu trebuie să lipsească din bibliotecile membrilor săi.

L. BACĂRU

LIBRARY OF CONGRESS CLASSIFICATION. CLASS Q. SCIENCE. [CLASIFICAREA BIBLIOTECII CONGRESULUI. CLASA Q. ȘTIINȚA]. 6th ed. Washington. Library of Congress. 1973. VIII + 415 p.

Volumul apărut în luna mai a acestui an reprezintă a șasea ediție a tabelelor Clasificării Bibliotecii Congresului pentru una din cele mai dezvoltate clase — clasa Q, Știință. Prima ediție a tabelelor a apărut în 1905, cuprinzând doar diviziunile și subdiviziunile în care se încadrau cărțile existente în colecțiile Bibliotecii Congresului din Washington în acel moment. Edițiile ulterioare s-au îmbogățit de fiecare dată cu adăugiri, determinate de dezvoltarea științelor și totodată de practica indexării după această clasificare. Ediția ultimă, din 1973, cuprinde adăugirile și schimbările adoptate din septembrie 1970 până în 1973.

Volumul consacrat clasei Q, Știință cuprinde tabelele complete pentru toate cele 12 diviziuni ale clasei (Q — Știință, în general; QA — Matematici; QB — Astronomie; QC — Fizică; QD — Chimie; QE — Geologie; QH — Istorie naturală, în general. Biologie, în general; QK — Botanică; QL — Zoologie; QM — Anatomia omului; QP — Fiziologie; QR — Microbiologie). Tabelele sînt redactate doar pe o singură față a fișelor, cealaltă pagină fiind rezervată pentru adăugiri, observații sau modificări ulterioare.

Multiplicat în condiții grafice excelente, prin metoda foto-ofset după matriță dactilo, volumul cuprinde în partea finală (p. 283—415) un indice complet de subiecte.

G. V.

READING IN TORONTO 1972.  
89th ANNUAL REPORT OF THE  
TORONTO PUBLIC LIBRARY BOARD.  
[Lectura în Toronto în 1972. A 89-a  
dare de seamă anuală a Consiliului  
Bibliotecii publice din Toronto]. To-  
ronto, 1973. 24 p.

Pășind pragul celui de-al 90-lea an al existenței sale, Biblioteca publică din Toronto (Canada) se prezintă, potrivit informației complete cuprinsă în a 89-a dare de seamă anuală, cu un bilanț rodnic. De la bun început trebuie remarcat, ca una din cele mai însemnate realizări ale organizării lecturii publice din marea metropolă canadiană, faptul că ne aflăm nu în fața unei biblioteci publice orașenești, ci în fața unui puternic sistem integrat de biblioteci publice. Biblioteca publică din Toronto este în fapt un organism bibliotecar complex, format dintr-un număr de 26 de biblioteci filiale, dispuse rațional pe toată aria orașului, astfel încît întreaga populație să aibă acces la serviciile de bibliotecă publică.

O altă remarcă asupra realizărilor acestui sistem de bibliotecă se referă la dezvoltarea și diversificarea continuă a serviciilor oferite populației. Urmînd tendința modernă a evoluției serviciilor de bibliotecă publică în direcția activității cultural-educative complexe, Biblioteca publică din Toronto și-a lărgit de la un la alt an gama activităților desfășurate în cadrul instituției, astfel încît, în ultima vreme, pe lângă obișnuita servire cu publicații și pe lângă diversele forme de informare, în filialele bibliotecii și-au făcut tot mai mult simțită prezența acțiuni cu caracter cultural mai larg, cum sînt de pildă spectacolele artistice (teatru și dansuri), audițiile muzicale, manifestările artistice pentru copii (teatru de păpuși, lecturi dramatizate, cercuri de desen și pictură), cursurile de limbi străine, conferințele și expunerile tematice etc. Această extindere în conținut a activității bibliotecii publice apare însă ca o completare binevenită a activității bibliotecare propriu-zise, fiind în fapt un răspuns prompt la solicitările concrete adresate de locuitorii bibliotecii, cu efecte pozitive asupra propagandei bibliotecii, apropiării bibliotecii de comunitatea pe care o deserveste. Activitatea complexă, variată la care ne referim se fundamentează pe o organizare riguroasă a serviciilor de bibliotecă, așa cum se poate vedea din statistica publicată în darea de seamă anuală. Fondul general de publicații, cu o structură tematică în continuă perfecționare potrivit intereselor de lectură și de informare ale locuitorilor, a cunoscut creșteri continue și sistematice. La sfîrșitul anului 1972, fondul total de cărți însuma 815 988 de volume, reprezentînd o creștere de 29 771 de volume față de 1971 (noi achiziții: 129 203 vol.; scoateri din

fond : 99 432 vol). La acestea se mai adaugă : 117 462 de unități bibliografice reprezentând alte categorii de publicații din colecții speciale (stampe, manuscrise, microfилme etc.), 8 144 de discuri și benzi magnetice și o colecție de periodice formată din 2 451 titluri. Circulația fondurilor, evidențiată statistic separat, pe categorii de publicații, se prezintă astfel : cărți — 3 854 036 volume împrumutate, indice de circulație 4,7 ; discuri și benzi magnetice — 26 532 unități împrumutate, indice de circulație, 3. Luând în considerație doar împrumutul de cărți, intensitatea lecturii populației a atins, în 1972, valoarea 5,5. Cititorii bibliotecii publice din Toronto (251 756 de persoane fizice înscrise în 1972) reprezintă 35 sută din populația orașului (în 1972, peste 700 000 de locuitori). Desigur, darea de seamă a bibliotecii cuprinde încă numeroase date asupra organizării tuturor serviciilor oferite populației, cu aprecierea exactă, pe bază de date statistice, a realizărilor obținute. Un loc deosebit îl ocupă acțiunile întreprinse de bibliotecă în cadrul Anului internațional al cărții, eveniment ce a marcat altfel întreaga activitate a Bibliotecii publice din Toronto în anul 1972. Și în acest context, merită a fi amintit proiectul înființării pe teritoriul orașului, începând din 1973, a trei biblioteci districționale, unități ce vor centraliza anumite operații pentru filialele dintr-o arie reprezentând circa o treime din teritoriul orașului și dotată bibliotecii specializate pentru anumite domenii de larg interes. Este consemnată începerea construcției primei biblioteci de acest fel — North Toronto District Library — situată în partea de nord a orașului, într-un punct de intensă activitate comercială. Colecțiile acestei biblioteci — dotată la început cu un fond de 60 000 de volume (în perspectivă : 117 000 de volume în 1980) vor fi accesibile nu numai locuitorilor din aria strictă de deservire (pe o rază de 2 km), ci și populației din împrejurimi.

Prezentarea grafică în condiții superioare — tipar, hârtie velină, ilustrație bogată, format de revistă — contribuie și ea într-o măsură apreciabilă la interesul cu care se poate apleca oricare bibliotecar asupra unei dări de seamă complete, riguroasă întocmită, în același timp carte de vizită a unui sistem de bibliotecii publice în pas cu cerințele societății în care trăim.

George SEBASTIAN

INFORMATOR BIBLIOTEKARZA I  
KSIEGARZA NA ROK 1973. [Agenda  
bibliotecarului și a librărilor pe anul  
1973]. Warszawa, Stowarzyszenie biblio-  
tekarzy Polskich, 1972. 262 p.

sub titlul *Kalendarz Bibliotekarza* [Calendarul bibliotecarului], iar din 1960 apare sub titlul dat mai sus, potrivit căruia sfera adresabilității s-a lărgit, cuprinzând și librării.

Alcătuirea *Agendei bibliotecarului și a librărilor* se bazează pe două mari secțiuni : una, consacrată însemnărilor zilnice ale celui care o folosește (agenda propriu-zisă, formată din 53 de pagini, fiecărei săptămâni fiindu-i acordată o pagină) ; o a doua secțiune, mai largă, rezervată informațiilor utile, generale și de interes profesional, alcătuită din calendare, tabele, ghiduri ale unor organizații, bibliografii etc. Dintre acestea, rețin atenția în mod deosebit : datele la zi asupra Asociației bibliotecarilor polonezi (cu indicarea prezidiului Asociației, a adresei sediului central și a sediilor filialelor locale) ; *Cronica Asociației bibliotecarilor* pentru activitățile din perioada 1 mai 1971—30 aprilie 1972, *Lista bibliotecarilor polonezi decorați cu ocazia Zilelor culturii — 1972* ; *Cronica celei de-a 37-a Sesiuni a FIAB* (Liverpool, 1971) ; datele la zi asupra Asociației librărilor și *Cronica acestei asociații* pentru perioada 13 martie 1971 — 23 martie 1972 ; *Ghidul bibliotecilor de muzee din Polonia* ; *Lista concursurilor profesionale* destinate bibliotecarilor ; *Bibliografia lucrărilor poloneze noi* din domeniul bibliotecarului, istoriei cărții, bibliografiei și documentării ; *Bibliografia lucrărilor de și despre Copernic*, apărute în Polonia cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la nașterea acestuia ; *Calendarul aniversărilor* în domeniul literaturii pe anul 1973 ; liste ale laureaților premiilor literare poloneze și străine pe anul 1971 ; în sfârșit, datele statistice asupra activității bibliotecarilor și asupra producției editoriale, poloneze și internaționale. Anul comemorativ lui Copernic, în care apare agenda, este marcat în paginile acesteia nu numai prin bibliografia amintită mai sus, dar și prin inserarea, în subsolul fiecărei pagini din agenda săptăminală, a unor informații și date mai semnificative din viața și activitatea marelui om de știință polonez.

Variatatea și numărul mare de informații și de date cuprinse în *Agenda bibliotecarului și a librărilor pe 1973*, sintezele de date cu caracter profesional dau agendei caracterul unui instrument indispensabil în munca de fiecare zi a bibliotecarilor și librărilor. În acest sens, agenda este un ajutor pe care lucrătorii polonezi din bibliotecii și librării îl primesc cu regularitate, în fiecare an, din partea asociației editoare — Asociația bibliotecarilor din Polonia.

G. S.

Editat prin grija Asociației bibliotecarilor din Polonia, acest instrument, agenda, a ajuns la a 18-a ediție : între 1956 și 1959 a apărut





Sczepański, Jan. **NOTIUNI ELEMEN-  
TARE DE SOCIOLOGIE.** Editura științifică, 1972 443 p.

Sociologul polonez Jan Sczepański concepe lucrarea de față ca pe o „introducere în conceptele fundamentale cu ajutorul cărora sociologia descrie și explică fenomenele și procesele ce intervin în colectivitățile umane”. O astfel de „introducere” nu trebuie privită numai ca o trecere în revistă a întregii problematice a sociologiei, fără a se insista asupra unor procese și aspecte concrete ale dezvoltării și evoluției conceptelor sociologice și în strânsă legătură cu dinamica și perspectivele sociologiei ca disciplină științifică.

Autorul, situat pe pozițiile filozofiei marxiste, interpretează critic unele fenomene din câmpul cercetărilor sociologice, polemizând cu unii autori și expunându-și propriile sale concepții. Volumul se constituie ca un manual de sociologie marxistă care abordează, metodic, întreaga arie de probleme ce formează domeniul sociologiei. Astfel, se începe cu obiectul și metodele sociologiei — operându-se totodată distincțiile necesare dintre sociologie și celelalte științe —, și se continuă cu problematica specifică studiului sociologiei: condițiile naturale și economice ale vieții sociale, cultura, studiul omului și al personalității din perspectivă sociologică, coeziunea socială, colectivitățile sociale (cercuri), grupuri, colectivități teritoriale, pături și clase sociale etc.

Ceea ce reține în mod deosebit atenția este analiza concretă și diferențiată a faptelor și proceselor sociale asupra cărora autorul își îndreaptă atenția, capacitatea sa de a sesiza dimensiunile reale ale fenomenului, polemica sa cu concepțiile sociologice nemarxiste având loc pe terenul disputelor științifice.

Lucrarea se adresează cu precădere studenților în sociologie, cercetătorilor în științele sociale, precum și tuturor acelor care doresc să cunoască în mod sistematic domeniul vast al sociologiei.

Mircea CRISTEA

Preocuparea Editurii politice de îmbogățire continuă a bibliotecii cu unele din cele mai valoroase lucrări de istorie universală reprezintă o constantă în ultimii ani. După traducerea interesantei lucrări a lui André Maurois *Istoria Angliei* (1970), a apărut *Istoria Franței* de Jacques Madaule, în tălmăcirea lui Eugen Rusu.

S-ar părea că, după ce a format obiectul a numeroase și ample tratate, un nou volum despre istoria Franței nu ar mai putea suscita vreun interes deosebit, că nimic nou nu ar mai putea fi spus.

Dar cartea lui Jacques Madaule a cunoscut, chiar în Franța, un mare succes de librărie. Explicația? Concepția originală de tratare a materialului, stilul curgător, clar, plăcut și alert al narațiunii, omiterea unor detalii mai puțin semnificative sau prea bine știute, în schimbul prezentării de elemente esențiale, adesea inedite. Autorul realizează ca talent o sinteză a unei perioade îndelungate din istoria Franței, din cea mai îndepărtată antichitate până la sfârșitul războiului din Algeria (1962).

Lucrarea este împărțită în 3 volume. Volumul I cuprinde epoca de la origini până în 1661 (moartea lui Mazarin), istorisirea fiind precedată de o scurtă dar originală vizuină asupra cadrului geografic. Volumul al II-lea debutează cu majoratul lui Ludovic al XIV-lea și înstaurarea monarhiei absolute, cuprinzând o șazbucimată perioadă de cristalizare a clasei burgheze, care culminează cu victoria revoluției burgheze (1789—1794) și se încheie cu trecerea definitivă pe poziții reacționare marcată de prăbușirea imperiului lui Napoleon al III-lea și înăbușirea în singe a Comunei din Paris. Al III-lea volum — sugestiv intitulat *De la Republica a III-a la Republica a V-a* — oglindește epoca de după înfrângerea din războiul franco-prusac din 1870—1871 și până la proclamarea independenței Algeriei, în partea finală un loc important ocupind personalitatea generalului De Gaulle căruia, de altfel, autorul îi dedică lucrarea.

J. Madaule nu este un istoric marxist — ceea ce va afecta consecvența științifică în analizarea cauzelor unor procese și fenomene sociale. Dar, autorul, folosind cu măiestrie datele și faptele încercatei istorii a Franței, își depășește uneori concepțiile sale politice. Acest fapt se reflectă mai ales în prezentarea rolului poporului asupra desfășurării unor evenimente în epocile de mari frământări sociale. Clasele sociale sînt de asemenea înfățișate cu rolul lor în istorie, cu perioadele de ascensiune și de decădere, conflictele fiind explicate, în cele mai multe cazuri, ca manifestări ale luptei de clasă — chiar dacă nu este numită ca atare.

Scăderile — determinate de viziunea istorică sau de poziția de clasă a lui J. Madaule — constă mai ales în modul de tratare a unor din evenimente în care predomină narațiunea în dauna analizei social-economice, în exagerarea rolului monarhiei și al bisericii în evul mediu, în subiectivismul ce transpare din prezentarea rolului clasei muncitoare și al Partidului Comunist Francez în perioada de la înființarea Frontului Popular până în zilele noastre. De aceea, observațiile persuasive ale prefeței semnate de Gheorghe N. Cazan constituie un ajutor important pentru cititor în înțelegerea marxistă a unor capitole ale lucrării.

Îmbinarea analizei științifice cu narațiunea, adesea pitorească, totdeauna captivantă, care caracterizează scrisul lui Jacques Madaule, face din lucrare o operă ce trezește interesul specialiștilor și este — în același timp — accesibilă publicului larg.

Mihaela DAN

Săhleanu, Victor. ESEU DE BIOLOGIE INFORMATONALĂ. Buc., Editura științifică, 1973. 201 p.

Autorul expune pe baza tezei conceptului de informație elementele primare care stau astăzi la baza biologiei informaționale. Originalitatea sa rezidă în ideea de a înfățișa elementele amintite într-un sistem (limitat în eseu numai de numărul de pagini) care a devenit azi în egală măsură un fundament și un instrument de lucru al filozofiei științifice. Pornind de la o prezentare sumară a locului biologiei informaționale în filozofie, autorul pune în discuție o viziune nouă despre natură, pe baza reconsiderării conceptelor uzuale de substanță și energie.

În lucrare sînt prezentate conceptele-cheie ale biologiei: celulă, evoluție, sistem, nivel de organizare, precum și accepțiunea nouă în tematica științifică a „informației”. Se insistă asupra unor probleme curente de informație, negentropie, varietate și specificitate, ordine, organizare, folosindu-se cu competență instrumentul logicii matematice aplicat la biologie.

Capitole ca *Informație și cibernetică*, *O triadă metodologică în biologie*, *Viața și entropia termodinamică* oferă puncte de vedere bine organizate privind „caracteristicile” și „evoluția” universului informațional.

În capitolul *Structura informațională a organismului* sînt cercetate aspectele informaționale, propunându-se o viziune mai cuprinzătoare asupra principalelor caracteristici biologice ale omului.

Cartea, lămurind aspecte ale biologiei informaționale, o știință în plină ascensiune, este deosebit de interesantă și utilă, putînd

fi recomandată publicului larg, deoarece dincolo de stilul propriu esecului științific, paginile sale reprezintă un profund act de cultură, clarificînd comparativ, cu competență, termeni noi, care au intrat în ultima vreme în circuitul cotidian. În același timp, ea înseamnă un exercițiu intelectual datorat în egală măsură problematicii, stilului alert și aparatului logic, contribuind atît la informarea cit și la formarea gustului cititorului pentru acest gen de eseu.

Lucrarea sa adresează cercetătorilor în biologie, cadrelor didactice din învățămîntul superior și mediu, elevilor, studenților, tuturor cititorilor pasionați de problemele științei.

Dumitru I. SĂNDOIU

Cîrnu, Ion V. PLANTE MELIFERE. Buc., „Ceres”, 1973. 181 p. + 16 f. pl. color.

Lucrarea informează cu competență științifică asupra organizării bazei melifere în țara noastră. Foarte bogat în date tehnice de imediată rezonanță practică atît pentru stuparul pasionat de soarta de azi și de mine a albinelor cit și pentru specialiștii din domeniul agriculturii, horticulturii și silviculturii, materialul oferă o privire cuprinzătoare asupra fazelor biologice în unul din cele mai rentabile domenii de activitate: creșterea albinelor.

În capitolul I sînt tratate pe larg cunoștințele fundamentale despre resursele melifere (floarea și polenizarea, sursele melifere etc.). În lucrare se publică pentru prima dată la noi o clasificare cuprinzătoare a plantelor melifere, indispensabilă astăzi pentru organizarea protecției și exploatarea rațională a florei spontane. Este analizată pe larg o problemă de o deosebită importanță pentru stupari, privind evaluarea potențialului nectaropolenifer al plantelor. Sînt prezentate metodele de determinare a valorii melifere a plantelor, referințe asupra balanței melifere, a tipurilor de cules, a zonelor bioapicole.

În capitolul *Căile de îmbunătățire a bazei melifere* sînt înfățișate principalele măsuri prin care unitățile socialiste de producție pot acționa în această direcție. Se propun extinderea în cultură a amestecurilor furajere melifere, culturi intercalate cu plante melifere, îmbunătățirea compoziției fînetelor și pașiștilor, sporirea capacității nectarifere a pădurilor, precum și amenajarea parcurilor, a spațiilor verzi cu plante melifere. Capitolul tratează și aspecte de selecție a plantelor melifere, de recoltare a polenului de porumb. Tot aici sînt identificate și insectele dăunătoare, schițându-se cîteva măsuri de combatere a lor. De asemenea, sînt expuse metode de prognoză, de organizare a procedeeilor de prognoză și avertizare a culesului, de protecție biologică a bazei melifere.

În capitolul *Polenizarea plantelor entomofile cu ajutorul albinelor* se dau relații prețioase asupra polenizării principalelor plante de cultură cu ajutorul albinelor. Acest capitol se încheie cu oțeva noțiuni de dirijare, de dresare a albinelor pentru polenizare.

Planșele color care însoțesc textul exprimă logic, într-un limbaj apropiat maselor largi de cititori, elementele indispensabile practicii stupăritului.

Cartea este utilă atât specialiștilor din producție, cercetare și învățământ cât și apicultorilor. În același timp, ea oferă un punct de reper în orientarea preocupărilor mai noi privind modelarea peisajului natural.

D. S.

Cosașu, Radu. SUPRAVIETUIRI, Buc., „Cartea românească”, 1973. 237 p.

Pentru Radu Cosașu, publicistica și proza reprezintă două domenii comunicante. În articolele sale (scrise cu nerv și bucurându-se de popularitate) din *Flacăra*, *România literară* etc., evenimentele constituie doar punctul de plecare al unor reflecții lucide asupra lumii contemporane. Totodată, în proza sa (*Noaptea tovarășilor mei*, 1962, *A înțelege sau nu*, 1965, *Omul la 33 de ani scapă*, 1966, *Măimutele personale*, 1968 etc.), aptitudinea reportericească de a sesiza viața în infățișările ei concrete se manifestă din plin.

Proza scurtă din volumul *Supraviețuiri* are la bază o asemenea valorificare a vocației gazetărești. De-a lungul anilor, autorul a înregistrat cu acuitate cele mai diferite întâmplări, cărora acum, la o privire retrospectivă, le descoperă adevăratele semnificații. Astfel, chiar și faptele cele mai banale capătă o anumită coerență, o expresivitate artistică. Evocind primele etape de formare a personalității, scriitorul nu adoptă, în relatare, mentalitatea vîrstelor respective. Atitudinea rămîne, în mod constant, aceea a unui matur care își privește critic evoluția, ironizîndu-și exuberanțele juvenile sau, dimpotrivă, retrăind cu nostalgie puritatea unor sentimente pe care numai adolescența le poate întreține. Astfel, în mod indirect, prin comentarea unor experiențe demult consumate, se configurează, alături de personajul care este eroul cărții, și individualitatea celui care este autorul ei. Personajul propriu-zis (numit, în treacăt, Ben) este un tînăr ziarist care, în anii de după război, participă cu un devotament lipsă la edificarea noii societăți. Deoarece familia îi pretinde respectarea unor obligații intelectuale, el are, exagerînd importanța lozincilor caracteristice epocii, sentimentul că face concesii spiritului mic-burghez și că numai prin abandonarea oricăror preocupări strict personale ar reuși să se consacre cu

adevărat activității politice. Viața contrazice însă aceste restricții pe care eroul și le impune dintr-o înțelegere superficială a lucrurilor. În mod special, erotismul contra-mandază toate proiectele de existență ascetică, manifestîndu-se uneori în forme mascate, dar, oricum, manifestîndu-se cu virulență. Încercările personajului de-a face compatibilă dragostea cu dogmatismul său de adolescent sînt de un irezistibil umor, dar conțin și un lirism discret, o tristețe a maturului care rememorează o vîrstă deopotrivă ridiculă și sublimă.

Comentatorul acestei biografii complicate este, în fond, același umanist de altădată, numai că, ajuns la o vîrstă a echilibrului, a renunțat la declarațiile grandilocvente și la încercarea de a unilateraliza existența. În viziunea sa, dragostea și activitatea socială nu se mai exclud, iar actele oamenilor nu mai pot fi judecate conform unor precepte morale formale. Atitudinii sale de acum îi corespunde și un nou stil: locul tiradelor ample și „fierbinți” din primele articole l-a luat fraza incisivă, mobilă, de un sarcasm care disimulează, dar nu anulează lirismul.

Alex. ȘTEFĂNESCU

Popescu, Petru. SFIRȘITUL BAHIC. Buc., „Cartea românească”, 1973. 225 p.

Ultimul roman al lui Petru Popescu dezamăgește. Dezamăgește de pe poziția cititorului care s-a entuziasmat, chiar cu prețul unor rezerve, de *Prins* sau *Dulce ca mierea e glonțul patriei*.

Tema în sine e interesantă: un tînăr, exclus, în conjunctura anilor '50, din viața de partid și din mediul social la care aderase cu toată convingerea, încearcă să-și redobîndească echilibrul moral și social.

Există în această temă și posibilitățile unei mai largi generalizări asupra condiției omului social, dincolo de cadrul imediat istoric. S-a spus că personajul lui Petru Popescu traversează experiența căutării proprii identități. Și teza poate fi valabilă.

Tratarea este însă defectuoasă.

Poate că greșeala constă în primul rînd în alegerea cadrului. Perioada anilor '50 cu devierile de stînga care au generat suficiente traume morale, nu-i este cunoscută scriitorului, prea tînăr, decît din surse indirecte. De aici, un anume schematism în viziune, de sorginte livrescă. Uneori ai impresia că autorul „caricaturizează”, dar tema e prea gravă și tot astfel tonul general al cărții, pentru a-i atribui intenția de a șarja. Efectul este însă oricum altul decît cel scontat. False sînt și episoadele din cimitirul evreiesc (singurul loc unde, după excludere, Gigi, eroul roma-

nului, găsește un angajament), chiar dacă realizat în sine din punct de vedere literar la un înalt nivel artistic și chiar dacă i-a prilejuit autorului pagini notabile de reflecție asupra vieții și morții, asupra condiției umane.

Dar viciul fundamental al cărții se află în însăși concepția personajului central. Gigi (nume de altfel cu totul neinspirat) este un tip abulic. Nu trăiește, ci vegetează. Nu acționează, ci se lasă la voia întâmplării. Nu se revoltă, ci acceptă resemnat noua lui condiție. Nici urmă de devenire, de căutare a propriei identități. Eroul se refugiază în mod steril fie în cea oază mitică a cimitirului evreiesc, fie într-un erotism morbid (e supărătoare de altfel insistența cu care sînt prezentate obsesiile erotice ale lui Gigi, ale altor personaje, în pagini de un gust discutabil, de naturalism extrem), fie în alcool. Cînd se deșteaptă din beție, eroul nu e mai bogat sufletește, nici mai apt pentru viață, pentru depășirea momentelor de criză, pentru reînțegrarea în realitățile construcției socialiste. Mai degrabă iese din „aventura” pe care o trăiește împuținat sufletește, întinat.

Întoarcerea lui Gigi la VIAȚĂ, după „sfîrșitul bahic”, DEVENIREA lui, se produc numai în mod enunțiativ.

lalte formează un întreg, ne redau cu autenticitate atmosfera și culoarea locală a unor așezări rădăuțene de-acum o jumătate de secol.

Povestiri ca *Vijoiul*, *Deschiderea cerurilor*, *Scăldătoarea bărbajilor*, *Stanistea Jeteilor*, *Cătănoaia*, *Cu ulcica*, *Frumoasa Frumoaselor* și altele sugerează tot atâtea universuri pe plan erotic, mitic, tradițional sau folcloric ale locuitorilor de pe acele meleaguri.

Spontaneitatea dialogurilor, lexicul bogat în arhaisme și regionalisme, vigoarea și ineditul portretizărilor, fabulosul întâmplărilor, demnitatea oamenilor, înțelepciunea și înțelegerea rosturilor vieții, legăturile de familie, împletirea dintre fantastic și realitate, dintre comic și dramatic, bogăția de zicale, descîntece, proverbe, balade conferă volumului dreptul de a se înscrie la loc de frunte printre scrierile de acest gen.

Sevastia BALĂȘESCU

Popa, Mircea. ILARIE CHENDI. Buc., „Minerva”, 1973. 340 p. („Universitas”)

Flavia BUCOV

Cercetarea figurii aproape uitate a lui Ilarie Chendi, critic marcant al momentului dinaintea primului război mondial, pe care doar dispariția prematură l-a lipsit de posibilitatea unei adevărate afirmări, îi prilejuește istoricului literar clujean Mircea Popa o excelentă monografie. Dezgropînd din paginile a nenumărate publicații, multe uitate, prodigioasă sa producție critică, autorul stabilește un profil complex și nuanțat al celui văzut pînă acum, prea adesea, doar ca un critic violent și dogmatic, legat indocobi de activitatea sa la *Sămănătorul*. Dacă primul capitol, *Viața și activitatea*, alături de o exemplară cercetare biografică, face și veritabile incursiuni în structura mediului cultural-artistic al Transilvaniei dinaintea de 1900, cu numeroase observații originale și de substanță, celelalte capitole pun în valoare multiplele fațete ale activității unui spirit febril și avizat, competent comentator al folclorului, al literaturii universale, al vieții politice, alături de masiva sa contribuție la discutarea literaturii române contemporane. O reparație justificată și binevenită, se întreprinde mai cu seamă în ceea ce privește activitatea de editor a lui Chendi, care a produs „un adevărat reviriment al acestei discipline la noi”, el fiind (singur sau în colaborare) autorul unor ediții din clasici ca Alecsandri, Creangă, Eminescu, Odobescu, Negruzzi, a căror valoare a fost recunoscută de toți editorii care i-au urmat, și care dovedesc un critic și un virtual istoric literar, prea puțin realizat din nefericire. O amplă bibliografie vine să întregască acest volum, în care am fi doriți însă o discuție ceva mai amplă asupra activității de bibliote-

Rezuș, Petru. CĂTĂNOAIA. Buc., „Litera”, 1973. 167 p.

Pînă acum cîțiva ani, profesorul Petru Rezuș era cunoscut mai mult ca istoric și folclorist. Cu toate că a scris un număr apreciabil de versuri și povestiri (pe care le-a publicat sporadic în diferite reviste, începînd cu anul 1940) — cîteva decenii nu s-a preocupat de înmănuncherea lor în volum. Abia în ultimii ani, am putut să-i citim interesante culegeri: *Făt-Frumos cu tichia de aur* (Editura Ion Creangă, 1971), *Dochița împărăiții* (Editura Minerva, 1972) — cuprinzînd basme și poezii populare din Bucovina, și volumul de versuri intitulat *Poeme* (Editura „Cartea românească”, 1972).

La începutul anului 1973, Petru Rezuș a publicat volumul *Cătănoaia*.

Scriitorul ne introduce într-o lume pe care o înfățișează — așa după cum a menționat în postfață — prin ochii copilului care vîd, dar nu înțeleg întotdeauna și prin ochii bătrînului. Sau cu propriile sale cuvinte: „...Dedublarea mea aduce, la suprafață, oameni și întâmplări vechi, datine străbune, dar și eresuri și superstiții, legate de ele, irosite pentru totdeauna în apa timpului...”

Cele 16 povestiri ale volumului, fiecare de sine stătătoare, dar care împreună cu cele-

car a lui Chendi, întinsă totuși pe durata a cincisprezece ani și curmată doar odată cu moartea sa. Bibliografia ar mai putea fi, de asemenea, întregită cu câteva titluri: broșura lui Sofronie Ivanovici din 1900, studiul lui Vasile Netea *Din contribuțiile germanistice ale lui Ilarie Chendi* (în *Studii de literatură universală*, XV, 1970), medalionul lui N. Georgescu-Tistu din volumul colectiv *Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România. Cartea centenarului* (1968) etc. Sint însă lip-suri mărunte, care nu modifică impresia excelentă pe care o lasă lectura cărții, bine documentată și bine scrisă.

Mircea ANGHELESCU

Mugur, Florin. CONVORBIRI CU MARIN PREDĂ. Buc., „Albatros”, 1973. 240 p.

*Convorbiri cu Marin Preda*. are o formulă compozițională nouă pentru noi, cu toate că ea se practică de mai multă vreme în revistele europene, formula interviului dezvoltat abordând domenii foarte felurite. De fapt, în cadrul unui dialog, al unei conversații libere, lipsită aparent de un fir conducător, între reporter și Marin Preda, se împletesc eseuri variate, incluzând amintiri din copilărie și adolescență ale scriitorului, profiluri de dascăli și colegi, relatări de călătorie (călătoria în Asia), opinii despre autori și opere literare care în cele din urmă formează un tot de unde se desprinde o concepție despre viață și lume. Totuși, într-un fel, putem considera că există în literatura română tradiții ale acestui gen de cozerie. Așa cum inițial Odobescu dorise să scrie o prefață la manualul de vânătoare al lui Cornescu și aceasta devenise Pseudokinegetikos, Florin Mugur pornește de la o mică anchetă jurnalistică și discuția se desfășoară, se amplifică, se extinde cu multe meandre și implicații pînă ajunge o carte. Atmosfera este însă, bineînțeles, deosebită de clasicitatea odobesciană. În *Argument*, capitolul introductiv al volumului, Florin Mugur transcrie nu numai cuvintele imprimate pe banda de magnetofon, ci semnalează și zgomotele obișnuite ale orașului, care creează ideilor prozatorului un fundal al vieții citadine contemporane.

Desigur, o formulă, oricît de bine aleasă pentru a transmite într-un ritm adecvat și cu vervă părerile interlocutorilor, nu-i decît un veșmînt. Interesul real rezidă în părerile înseși ale prozatorului și în modul lor de expunere. Întotdeauna există curiozitatea de a afla cît mai multe despre o personalitate, pentru a înțelege ce o deosebește de muri-



Himera. apeii

torul de rind. În majoritatea cazurilor, paginile despre obiceiurile și întrevederile cu asemenea oameni provoacă dezamăgire, căci în locul smulgerii unei taine ești încunștințat de lucruri exterioare esenței creatorului. Citind cartea de față nu încercăm nici o deziluzie. Ea ne deschide porțile gândirii scriitorului, ne călăuzește spre alchimia operei, ne face să pătrundem în intimitatea și și nu în intimitățile lui. Definirea ideilor lui Marin Preda se realizează contrapunctic datorită întrebărilor lui Florin Mugur, care, departe de reporterul stereotip, aduce în discuție preferințe, gusturi și nedumeriri personale. Având o structură temperamentală diferită precum și o cu totul altă formație ca aceea a lui Marin Preda, se iscă o delimitare între două firi menite să sporească interesul convorbirilor. Spontanitatea și sinceritatea desăvârșese atractivitatea cărții. Deși aparent nesistematică, abordând subiecte din cele mai diverse (biografiile părinților lui Marin Preda, morala, libertatea, războiul, moartea etc.) cartea ne oferă o adevărată biografie a autorului *Moromeșilor*. Dar volumul nu e o biografie faptică ci una care urmărește consolidarea unei conștiințe și închegarea unei concepții etice. Concepția profund umanitară, curajoasă și intransigentă a unui mare scriitor.

Sanda RADIAN

Canetti, Elias. **ORBIREA**. București: „Univers”, 1973. 615 p.

*Orbirea* este unul dintre cele mai zguduitoare romane despre dezumanizarea în societatea capitalistă. Autorul înfățișează cu luciditate amară ferocitatea relațiilor între oameni în această orinduire. Metropola descrisă de Elias Canetti pare o imensă cloacă unde mișună viețuitoare însetate de bani, putere, glorie, eros. Nici unul dintre personajele cărții nu este cruțat de autor, care și-a conceput opera ca pe un bestiar unde expune monștri ce stîrnesc groaza.

Elias Canetti se folosește cu destulă prudență în romanul său de procedeele narațiunilor moderne, astfel încît atenția cititorului nu este atrasă în primul rînd de forma acestuia. Impresia de înșelătorie pe care o lasă totuși la lectură *Orbirea* și dificultatea unora dintre paginile sale este produsă de atmosfera de coșmar pe care autorul o sugerează cu un talent inegalabil. Personajele din carte, anormale fizic și mai ales infirme din punct de vedere psihic, suferă de obsesii care îi dezumanizează, îi „orbesc”. Cocosatul Fischerle

visează să devină campion mondial la șah și nu ocolește nici un mijloc ca să-și atingă ținta. Bătrîna Therese este avidă de bani și de amor. Intendentul Pfaff își exercită cu voluptate țărîna pumnilor asupra unor vic-time inofensive. Psihiatrul Georg Kien își dedică viața exclusiv îngrijirii bolnavilor din ospiciul său.

În acest univers unde nu pătrunde măcar pentru o clipă o rază de lumină, unde operează cu pricepere borfași și asasini și unde poliția arestează cu brutalitate atît pe vinovați cit și pe nevinovați, singura făptură care nu rivnește să facă rău cuiva este celebrul sinolog Peter Kien, savant îndrăgostit peste măsură de cărți, ignorînd puterea banului și gloria. Cele 25 000 de volume din vasta sa bibliotecă îl apără de realitatea cotidiană, îl țin capturat într-o lume organizată după alte legi decît cele existente în viață. Încjurat numai de tomuri ale înteleptilor de pretutindeni și din toate timpurile, Peter Kien ajunge să creadă în supremația cărților. „Cărțile sînt mai presus decît oamenii”. „Cea mai bună definiție a patriei este bibliotecă” sînt fraze pe care le gîndește deseori eroul acesta straniu, în claustrarea lui teribilă. Dar siguranța pe care i-o oferă bibliotecă se dovedește iluzorie și Peter Kien este smuls cu violență dintre bucoavnele sale și confruntat cu sălbăticia unei societăți pe care nu o pricepe și ale cărei ritualuri le aflase numai în trecăt din paginile tomurilor citite. Căsătoria lui cu mult mai vîrstnica Therese curmă ocaziile de desfătare intelectuală ale savantului, silindu-l să se aventureze în haosul plin de ispite al uriașei metropole. Ajuns în „lumea fără cap”, Peter Kien este bătut, jefuit, umilit, arestat. Izgonit din imperiul său de hîrtie, unde domnea ca un suveran absolut, el cunoaște înfrîngerile rușinoase, fiind la cheremul celui din urmă pungaș. Ordinea pragmatică a lumii îi rămîne misterioasă și autorul îl prezintă în pagini pline de ironie pe acest intelectual care a refuzat sistematic să vadă realitatea și a preferat să-i deslușească percepțiile numai din hîrtoage. Pînă și recunoașterea unei flori oarecare îl trebuie s-o facă cu sprîjinul paginilor citite: „Luă trandafirii din mîna lui Fischerle, își aminti de mirosul lor plăcut, pe care îl cunoștea din poveștile de dragoste persane”.

Ca și Don Quijote, Peter Kien încearcă să înțeleagă viața prin intermediul tomurilor studiate în bibliotecă sa. Dar eroul lui Canetti nu are șansa să înlănească pe străzile gigantice metropole pe care le străbate personajele din volumele îndrăgite. Icusitul cavalier de la Mancha, plecat la 50 de ani de acasă pentru a îndrepta răutățile din lume, avea o mărție la care Kien nu aspiră. Protagonistului din romanul *Orbirea*, cel mai îndrăgostit erou din literatura universală de paginile tipărite, oamenii îi rămîn indiferenți. El nu este mis-

tuit de patima lui Don Quijote de a înfringe dușmanii umanității și nu se zbućiumă de dorul vreunei Dulcinee, ci, atunci cînd se află printre semenii săi, nu știe cum să ajungă mai repede din nou în bibliotecă. Don Quijote apăra pe obiduiți, ocrotia cu generozitate țărăncile pe care le socotea prințese. Peter Kien salvează de la „moartea” prin ananetare numai cărțile, plătind pentru răsculpărarea lor prețuri exorbitante. Moartea eroului, provocată tocmai de incendierea bibliotecii pe care o adorase cu atita fervoare, înseamnă o condamnare a credinței sale într-o posibilă împlinire a omului numai cu ajutorul cărților.

*Orbirea* este un roman sumbru, care sfărimă fără menajamente iluzii. Autorul este ironic pînă la sarcasm, vitriolant, vehement cu personajele sale, biciuite de disprețul lui nimicitor. Eroii înfăptuiesc acțiuni de care, dacă la început suridem îngăduitori, pînă la urmă ne îngrozim. Bogat în semnificații care nu se dezvăluie în totalitate cititorului de la prima lectură, scris cu o vervă nedomolită nici o clipă și creînd o stare de tensiune ce te ține într-o permanentă incordare, *Orbirea* este un roman excepțional al secolului nostru, cu personaje memorabile, dintre care se reliefează pregnant Peter Kien, simbol al înțelepciunii ultragiutate de contactul cu o realitate josnică.

George ARION

Steinbeck, John. LA EST DE EDEN.  
Buc., „Minerva”, 1973. Vol. 1—2 Vol. 1—2  
389.; Vol. 2. 471 p. (B.P.T.).

Elaborat și publicat în plină maturitate creatoare (1952—1953), cînd John Steinbeck intrase în al 50-lea an al existenței și era un scriitor consacrat, iar multe din prozele sale dobindiseră premii de prestigiu și cunoscuseră dramatizări și ecranizări răsunătoare (*Căluțul roib, Oameni și șoareci. Fructele miniei etc.*), *La est de Eden* este gîndit ca o epopee evocatoare a meleagurilor copilăriei și stră-

Notă.

Elias Canetti s-a născut la Ruscuc (Bulgaria), în anul 1905. S-a stabilit cu mama sa la Viena în 1913. A publicat romanul *Orbirea* în 1931, care va cunoaște un adevărat triumf abia peste trei decenii. A scris piesele *Nunță* (1932) și *Comedia vanității* (1934), *Oameni cu noroc* (1952), volumul de studii filozofice *Masă și putere* (1960), însemnările de călătorie *Vocile din Marakeș* (1967), precum și *Celălalt proces. Scrisorile lui Kafka pentru Felice*, volum în care sînt comentate scrisori expediate de autorul romanului *Procesul*.

bunilor. În „Jurnalul” pe care-l scrie special pentru a-și consemna reflecțiile cu privire la arta scrisului și alte probleme legate de această carte, el îl numește „cel mai ambițios roman al său” atît ca mesaj moral umanist cît și ca încercare de înnoire a tehnicii literare. Acțiunea, petrecută într-un spațiu vast, de la Conecticut pînă în California, dar desfășurîndu-se cu precădere lingă Salinas, țirgul natal al autorului, este o cronică a două familii de fermieri.

Steinbeck se preocupă de evoluția etică a membrilor acestor clanuri, întruchipînd, conform concepției sale artistice, o viziune parabolică a destinului eroilor deoarece, cum afirmă în cugetările din memoriile sale, parabola nu este înțeleasă decît „îmbrăcată în carne”. Frații Adam și Charles și apoi gemenii primului, Caleb și Aron, reinvie mitul biblic al lui Cain și Abel, dezbinăți de preferințele părintelui pentru unul din ei, ceea ce îl împinge pe celălalt la crimă.

Concluziile narațiunii diferă însă de sensurile scripturii. Ideea călăuzitoare în demarcația dintre bine și rău este posibilitatea alegerii lucide a destinului. Autorul acordă rol preponderent voinței omului de a-și domina pornirile malefice și a se autoperfecționa. Calitățile scriitorului se remarcă mai ales în tipologia solid conturată, care se precizează în conflicte puternice, violente. Din cadrul ei nu lipsește omul dur, cu instințe primare însă cu o judecată dreaptă (Charles), sau monstrul întruchipat de Cathy, caractere ce revin sub o formă sau alta în romanele sale. De asemenea intervin reprezentanți ai înțelepciunii și omeniei, înrudiți cu Doc din *Joia dulce*, în persoana lui Samuel Hamilton și a chinuzului Lee, care aduc sprijin și clarviziune.

Ca întotdeauna la Steinbeck lecția vieții este aspră, dar menită să-i arate omului că poate să se elibereze din capcanele puse de societate sau de el însuși și să cunoască fericirea, o fericire neidealizată, pe măsura lui. Prin căsătoria, în final, a lui Caleb cu Abra, neamul omenesc se salvează învățînd să-și cunoască și să accepte condiția umană. Vorbînd despre atmosfera acestui roman, Steinbeck sublinia în „Jurnal”: „Trebuie să spun asta, trebuie s-o spun numaidecît și-atît de răs-picat și-atît de memorabil încît să nu se uite printre lucrurile deprimante ce se vor întîmpla în această carte — că deși *La est de Eden* nu sîntem în paradis, nu sîntem nici inaccesibil de departe”.

Încununată în 1962, cu șase ani înainte de moartea scriitorului, cu Premiul Nobel pentru romanul *Iarna vrajbei noastre*, opera realistă a lui John Steinbeck se numără alături de cea a lui Dos Passos, Faulkner, Hemingway printre cele mai ilustrative monumente ale literaturii americane contemporane.

S. R.

MUNCA REFLECTATĂ ÎN PROVERBELE LUMII. Buc., „Albatros”, 1972. 424 p. (Culegere de Mircea M. Duduleanu.

Cele 2 612 proverbe despre muncă, aparținând înțelepciunii tuturor popoarelor, cuprinse în ediția *Munca reflectată în proverbele lumii*, primul volum din *Proverbe universale*, vine să întregască cunoștințele noastre despre folclorul altor popoare, prin comparare directă cu elementele asemănătoare ale folclorului românesc. Tema, bogată în conținut, este de o deosebită actualitate, iar lectura cărții sugerează valorile inestimabile ale filonului popular, circulația lui universală. Timp de mai mulți ani, tânărul documentarist Mircea

M. Duduleanu a cules tot ce este mai reprezentativ în literatura de specialitate. Cărtea, printre puținele de acest gen apărute în țara noastră în ultimii ani, are meritul de a reda o bună parte din proverbe însoțite de textul original, pentru limbile de circulație universală. Un alt merit al lucrării este acela că Mircea M. Duduleanu a grupat pe idei proverbele, aceeași idee fiind oglindită în forme diferite. Desigur că această grupare prezintă unele dificultăți, de unde și tendința autorului ediției de a le diversifica în prea multe subîmpărțiri.

Cărtea are o deosebită însemnătate în opera de educație a tinerei generații, constituind o lectură agreabilă și instructivă, utilă unor largi cercuri de cititori și, desigur, și specialiștilor.

Doina MAKSUTOVICI

Ex libris de Gh. Radu.



CARMEN

BOLOGA

EX LIBRIS



Virginia SOARE : *Informarea și documentarea în domeniul educației fizice și sportului*. R. B., 26, nr. 10, oct. 1973, p. 579—582.

Autorul face o scurtă trecere în revistă a organizării activității de informare și documentare în domeniul educației fizice și sportului în țara noastră. Este urmărită evoluția acestui sistem în cadrul Bibliotecii Institutului de educație fizică și sport din București și colaborarea cu instituții și organizații similare din țară și străinătate.

Atanase LUPU : *Biblioteca publică și televiziunea*. R. B., 26, nr. 10, oct. 1973, p. 589—591.

Se tratează relația dintre acțiunea bibliotecii publice și televiziune în contextul procesului educativ-cultural și informațional.

D. E. DAVINSON : *Învățământul biblioteconomic în Marea Britanie*. R. B., 26, nr. 10, oct. 1973, p. 614—616.

Decanul Facultății de biblioteconomie a Universității din Leeds (Leeds Polytechnic) D. E. Davinson, prezintă bibliotecarilor români structura învățământului biblioteconomic din Marea Britanie, insistând asupra caracterului procesului instructiv desfășurat în școlile bibliotecare britanice. Este subliniat de asemenea rolul Asociației bibliotecare britanice în perfecționarea profesională a cadrelor din biblioteci.

Вирджиния СОАРЕ: *Информация и документация в области физического воспитания и спорта*. Р.Б., 26, Н 10, окт. 1973 г., стр. 579—582.

Автор делает краткий обзор организации деятельности информации и документации в области физического воспитания и спорта в нашей стране. Рассматривается эволюция этой системы в рамках Библиотеки Бухарестского Института физического воспитания и спорта и сотрудничества с подобными ему учреждениями и отечественными и зарубежными организациями.

Атанасе ЛУПУ: *Публичная библиотека и телевидение*. Р.Б., 26, Н 10, окт. 1973 г. стр. 589—591.

Трактуются отношение между действием публичной библиотеки и телевидением в контексте учебно-воспитательного и информационного процесса.

Д.Е. ДЕВИНСОН: *Библиотечное образование в Великобритании*. Р.Б., 26, Н 10, окт. 1973 г., стр. 614—616.

Декан факультета по библиотечному делу при Университете г. Лидс (Leeds Polytechnic) Д.Е. Девинсон представляет румынским библиotecарям структуру образования по библиотечному делу в Великобритании, останавливаясь на характере учебного процесса в британских школах библиотечным профилем. Подчеркивается, также роль Британской Ассоциации по библиотечному делу в профессиональном усовершенствовании библиотечных работников.

Virginia SOARE : L'information et la documentation dans le domaine de l'éducation physique et du sport. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 10, octobre 1973, p. 579-583.

Bref aperçu sur l'organisation de l'information et de la documentation dans le domaine de l'éducation physique et du sport en Roumanie. L'auteur poursuit l'évolution de ce système dans le cadre de la Bibliothèque de l'Institut d'éducation physique et sport de Bucarest et la collaboration avec les institutions et organisations similaires du pays, ainsi que de l'étranger.

Atanase LUPU : La bibliothèque publique et la télévision. La Revue des Bibliothèques, 26, no. 10, octobre 1973, p.p. 589-591.

L'auteur traite la relation qui existe entre l'activité de la bibliothèque publique et la télévision dans le contexte du processus culturel-éducatif et informationnel.

D. E. DAVINSON : L'enseignement bibliothéconomique en Grande Bretagne. La Revue des Bibliothèques 26, no. 10, octobre 1973, p.p. 614-616.

D. E. Davinson, le doyen de la Faculté de Bibliothéconomie de l'Université de Leeds (Leeds Polytechnic), présente aux bibliothécaires roumains la structure de l'enseignement bibliothéconomique en Grande Bretagne, tout en insistant sur le caractère du processus, instructif déployé dans les écoles de bibliothécaires britanniques. Le rôle de l'Association des bibliothécaires britanniques dans le perfectionnement professionnel des bibliothécaires y est également souligné.

Virginia SOARE : Information and Documentation Work in the Field of the Physical Training and Sport. RB, 26, nr. 10, oct. 1973, pp. 579-582.

The author makes a survey of the organizing of the information and documentation activity in the field of the physical training and sport in Romania. He have in view the evolution of this system within the framework of the Library of the Institute for physical training and sport in Bucharest and its cooperation with similar institutions and organizations from the country and abroad.

Atanase LUPU : Public Library and Television. RB, 26, nr. 10, oct 1973, pp. 589-591.

The relationship between public library activities and television is treated in the context of cultural-educative and information development.

D. E. DAVINSON : Library Education in Great Britain. RB, 26, nr. 10, oct. 1973, pp.614-616.

The Dean of the Department of Librarianship of Leeds Polytechnic, D. E. Davinson, presents to Romanian librarians the structure of education for librarianship in Britain, dwelling on the character of the instructive process which take place in the British library schools. It's underlined too the part of the Library Association in the professional training of the British librarians.



*Zeul războiului*

106



---

**REDACȚIA:**

**Calea Victoriei nr. 126, sectorul 1,  
București, Oficiul poștal 22. Telefon 50.50.38**

**COLEGIUL DE REDACȚIE:**

Dumitriu BĂLĂEȚ, Virgil CÂNDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta CORVĂTESCU-TO-FAN (redactor-șef rubrică), Ștefan GRUIA (redactor-șef), Alexandru IONAȘCU, Atanase LUPU, Gheorghe MAXIM, MESZAROS József, Anne-Marie MIHIȚ (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gernot NUSSBÄCHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU.

